

Z A K O N

O NAUCI I ISTRAŽIVANJIMA

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet zakona

Član 1.

Ovim zakonom uređuje se sistem nauke i istraživanja u Republici Srbiji, i to planiranje i ostvarivanje opšteg interesa u nauci i istraživanju, obezbeđivanje kvaliteta i razvoja naučnoistraživačkog rada, pravni položaj instituta, osnivanje i upravljanje institutima, sticanje zvanja istraživača, institucionalno finansiranje i finansiranje drugih programa od opšteg interesa, vođenje evidencije, kao i druga pitanja od značaja za sistem nauke i istraživanja.

Svi termini kojima su u ovom zakonu označeni položaji, profesije, odnosno zanimanja i zvanja, izraženi u gramatičkom muškom rodu, podrazumevaju prirodni muški i ženski rod lica na koja se odnose.

Nauka i istraživanje kao delatnost

Član 2.

Nauka i istraživanje kao delatnost od posebnog značaja za sveukupni razvoj Republike Srbije, zasnovana na znanju, zajedno sa visokim obrazovanjem je pokretač privrednog i ukupnog društvenog razvoja.

Nauka i istraživanja u Republici Srbiji deo su međunarodnog naučnog, obrazovnog, kulturnog i umetničkog prostora.

Član 3.

Nauka i istraživanje su, u smislu ovog zakona sistematski stvaralački rad koji se preduzima radi stvaranja novih znanja, s ciljem podizanja opšteg civilizacijskog nivoa društva i korišćenja tih znanja u svim oblastima društvenog razvoja.

Član 4.

Nauka i istraživanje se zasnivaju na sledećim načelima:

- 1) slobodi i autonomiji naučnog i istraživačkog rada;
- 2) javnosti naučnog i istraživačkog rada i rezultata tog rada, u skladu sa zakonom;
- 3) naučnoj i stručnoj kritici;
- 4) poštovanju standarda nauke i struke;
- 5) primeni međunarodnih standarda i kriterijuma u vrednovanju kvaliteta naučnog i istraživačkog rada u svakoj oblasti posebno, u odnosu na njenu specifičnost;
- 6) konkurentnosti i izvrsnosti naučnih programa i projekata;
- 7) etike naučnog i istraživačkog rada, u skladu sa principima dobre naučne prakse;
- 8) rodne ravnopravnosti u nauci i istraživanjima kao i u organima odlučivanja.

9) povezanosti sa sistemom obrazovanja a posebno sa sistemom visokog obrazovanja;

10) otvorenosti za međunarodnu naučnu i tehnološku saradnju;

11) sprovođenja istraživačkog rada u skladu sa principima otvorene nauke;

12) brige za održivi razvoj i zaštitu životne sredine.

Upotreba postojećih i novostvorenih znanja usmerava se ka stvaranju dodatne vrednosti za društvo, pri čemu se poštuju načela zaštite i prometa intelektualne svojine.

Član 5.

Naučni rad je slobodan i ne podleže nikakvim ograničenjima, osim onih koji proizlaze iz poštovanja standarda nauke i etičnosti u naučnom i istraživačkom radu, zaštite ljudskih prava, zaštite odbrambenih interesa, kao i zaštite životne sredine.

Naučni rad podleže naučnoj kritici.

Sloboda naučnog rada i stvaralaštva ogleda se u slobodi naučnog delovanja, slobodi izbora i razvoja naučnih metoda istraživanja i interpretacije, kao i poštovanja autorskih prava.

Član 6.

U cilju povećanja kvaliteta i vidljivosti naučnog rada, istraživanja se sprovede u skladu sa principima otvorene nauke, uz optimalno korišćenje naučnoistraživačke infrastrukture.

Princip otvorene nauke i otvoreni pristup naučnim publikacijama i primarnim podacima zasniva se na preporukama Evropske komisije i međunarodne dobre prakse.

Naučnoistraživačka infrastruktura uključuje objekte, kapitalnu naučnu opremu, mašine i postrojenja, podatke kao što su zbirke, arhivi i naučni podaci, e-infrastrukture kao i baze podataka, kompjuterski sistemi i komunikacijske mreže, usluge i svaki drugi alat neophodan da se postigne izvrsnost u nauci i istraživanjima.

Član 7.

Nauku i istraživanja kao delatnost od opšteg interesa (u daljem tekstu: naučnoistraživačka delatnost) realizuju akreditovane naučnoistraživačke organizacije kroz programe utvrđene ovim zakonom, kao i programe utvrđene zakonom kojim se uređuje rad Fonda za nauku Republike Srbije.

Naučnoistraživačku delatnost kao delatnost od opšteg interesa realizuju i institucije od nacionalnog značaja iz člana 33. ovog zakona, kao i instituti čiji su one osnivač, u skladu sa ovim i posebnim zakonom.

Član 8.

Ciljevi realizacije naučnoistraživačke delatnosti su:

1) stvaranje novih znanja radi podsticanja društvenog, tehnološkog, kulturnog, umetničkog i ekonomskog razvoja, povećanja društvenog proizvoda i podizanja standarda građana i kvaliteta života;

2) očuvanje i unapređenje opšteg fonda znanja, kao uslova za razumevanje, jačanje i doprinos svetskim razvojnim procesima;

3) unapređenje ukupnih naučnoistraživačkih kapaciteta (ljudskih resursa i institucija);

4) podizanje opšteg nivoa tehnologija u privredi i obezbeđivanje konkurentnosti roba i usluga na domaćem i svetskom tržištu;

5) jačanje međunarodne naučne saradnje i doprinos u regionalnom, evropskom i globalnom istraživačkom prostoru;

6) podrška stvaranju inovacija za privredu, i transferu tehnologija i jačanju inženjerskih kapaciteta sa ciljem stvaranja komparativnih prednosti na globalnom tržištu i promocija preduzetništva;

7) unapređenje i širenje kulturnog i umetničkog ambijenta i stvaralačkog obrazovanja, sa ciljem očuvanja i afirmacije nacionalnog identiteta kao dela civilizacijske baštine;

8) sistemsko podsticanje saradnje između institucija, kao i mobilnosti istraživača, odnosno istraživačkog i administrativnog osoblja u okviru srpskog, regionalnog, evropskog i globalnog istraživačkog prostora.

Član 9.

Radi sprovođenja ciljeva iz člana 8. ovog zakona, obaveze naučnoistraživačke organizacije su:

1) da u skladu sa potrebama osnivača i društva u celini sačini petogodišnji program rada i razvoja i prilagođava ga postignutim rezultatima, ciljevima i novonastalim okolnostima;

2) da predloži i usklađuje svoje programe sa programima predviđenim ovim zakonom, zakonom kojim se uređuje rad Fonda za nauku Republike Srbije i strategijama za oblast naučnoistraživačke delatnosti i privrednog i industrijskog razvoja, a u odnosu na specifičnosti oblasti nauke za koje su akreditovane;

3) da identifikuje, analizira i razvija nova polja istraživanja;

4) da deluje u onim poljima koja će globalno biti prepoznata kao najperspektivnija, kroz formiranje novih istraživačkih grupa, centara, laboratorija i adekvatno angažovanje ljudskih resursa i opreme;

5) da održava i redovno ažurira internet prezentaciju;

6) da prati i izveštava javnost o najnovijim dostignućima u nauci i tehnologiji i objektivno prezentuje postignute rezultate, kao i nauku i istraživanja u celini;

7) da privlači i zadržava istraživače iz zemlje, dijaspore, regiona i sveta čije kvalifikacije, rad i rezultati mogu da doprinesu poboljšanju naučnih rezultata, ostvarenju ciljeva i efikasnijem razvitku naučnoistraživačke organizacije;

8) da ima program razvoja naučnoistraživačkih i administrativnih ljudskih resursa;

9) da prateće i administrativne poslove uređuje u skladu sa razvojem novih informacionih tehnologija;

10) da održava i unapređuje naučnu i drugu infrastrukturu i da omogući pristup naučnoistraživačkoj infrastrukturi drugim naučnoistraživačim organizacijama i privrednim subjektima uz definisana pravila;

11) da priprema predloge projekata za značajno naučno i infrastrukturno proširenje kapaciteta za finansiranje kroz nacionalne i međunarodne fondove;

12) da predlaže osnivaču objedinjavanje resursa sa ciljem stvaranja novih i funkcionalnijih institucija;

13) da aktivno saraduje sa drugim naučnoistraživačim organizacijama i privredom;

14) da se aktivno uključuje u međunarodne tokove i da uspostavlja i održava međunarodnu saradnju i da se prijavljuje za projekte međunarodnih fondova;

15) da u skladu sa specifičnostima oblasti istraživanja aktivno radi na komercijalizaciji rezultata istraživanja;

16) da po zahtevu osnivača osnažuje procese kreiranja javnih politika i zakonskih okvira zasnovanih na činjenicama, kroz primenu naučnih metoda i rezultata.

II. PLANIRANJE I OSTVARIVANJE OPŠTEG INTERESA U NAUČNOISTRAŽIVAČKOJ DELATNOSTI

1. Strategija naučnog i tehnološkog razvoja Republike Srbije

Član 10.

Radi planiranja i ostvarivanja dugoročnih strateških ciljeva, prioriteta i pravaca naučnog i tehnološkog razvoja, Vlada donosi Strategiju naučnog i tehnološkog razvoja Republike Srbije (u daljem tekstu: Strategija), na predlog ministarstva nadležnog za naučnoistraživačku delatnost (u daljem tekstu: Ministarstvo), u skladu sa zakonom kojim se uređuje planski sistem.

Član 11.

Strategija se usaglašava sa strategijom opšteg privrednog i društvenog razvoja Republike Srbije, kao i drugim nacionalnim, regionalnim i evropskim strategijama uključujući i strategiju kojom se utvrđuju prioritetne oblasti pametne specijalizacije.

Strategijom se utvrđuju: stanje u oblasti naučnoistraživačke delatnosti; ciljevi koji se u oblasti nauke i tehnološkog razvoja žele postići na nivou Republike Srbije (u daljem tekstu: Republika), prioriteta i pravci naučnog i tehnološkog razvoja; ciljane sredstva za nauku i istraživanja koja se izdvajaju iz budžeta i privrede, izražena kao procenat bruto nacionalnog dohotka Republike Srbije; naučne oblasti i uže naučne discipline kao i interdisciplinarni i multidisciplinarni pravci koje treba posebno razvijati i materijalno podržavati radi dostizanja ciljeva u razvoju Republike Srbije; prioritetne potrebe u nauci i tehnološkom razvoju i prioriteta ulaganja u naučnoistraživačke programe; materijalni i sistemski preduslovi za realizaciju Strategije, dinamika i faze realizacije; mere za sprovođenje Strategije i upravljanje njenom realizacijom; drugi elementi od značaja za sprovođenje Strategije.

Strategijom se određuju prioriteta za koordinaciju rada Fonda za nauku Republike Srbije i mreže institucija.

Strategija se donosi za period od pet godina.

2. Programi od opšteg interesa za Republiku

Član 12.

Opšti interes u naučnoistraživačkoj delatnosti, ostvaruje se putem programa institucionalnog finansiranja i drugih programa od opšteg interesa u skladu sa ovim zakonom, kao i putem projektnog finansiranja preko Fonda za nauku Republike Srbije u skladu sa zakonom kojim se uređuje rad tog fonda.

Programi institucionalnog finansiranja kojim se ostvaruje opšti interes za Republiku Srbiju jesu:

1) Program institucionalnog finansiranja akreditovanih instituta čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina, jedinica lokalne samouprave i instituta čiji je osnivač Srpska akademija nauka i umetnosti;

2) Program institucionalnog finansiranja instituta od nacionalnog značaja za Republiku Srbiju;

3) Program osnivanja i finansiranja novih instituta čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina, jedinica lokalne samouprave i Srpska akademija nauka i umetnosti, u skladu sa ovim zakonom.

Drugi programi od opšteg interesa za Republiku jesu:

1) Program naučnoistraživačkog rada Srpske akademije nauka i umetnosti i Program naučnoistraživačkog rada Matice srpske;

2) Program sufinansiranja izgradnje stanova za potrebe mladih istraživača i naučnika u Republici Srbiji;

3) Program međunarodne naučne saradnje od značaja za Republiku Srbiju;

4) Program finansiranja naučnoistraživačkog rada centara izuzetnih vrednosti;

5) Program podsticanja i stipendiranja mladih i nadarenih za naučnoistraživački rad;

6) Program usavršavanja kadrova za naučnoistraživački rad;

7) Program projektnog finansiranja doktorskih akademskih studija;

8) Program nabavke naučne i stručne literature iz inostranstva i pristupa elektronskim naučnim i stručnim bazama podataka;

9) Program izdavanja naučnih publikacija i održavanja naučnih skupova;

10) Program sufinansiranja programskih aktivnosti naučno-obrazovnih centara, specijalizovanih organizacija i udruženja, koja se bave dodatnim obrazovanjem i usavršavanjem talentovanih učenika i studenata za bavljenje naučnoistraživačkim radom;

11) Program obezbeđivanja, održavanja, amortizacije i osiguranja naučnoistraživačke opreme i prostora za naučnoistraživački rad;

12) programi predviđeni Strategijom, uključujući i programe koji se odnose na naučnoistraživačku infrastrukturu i otvorenu nauku, kao i drugi programi predviđeni ovim zakonom;

13) Program finansiranja naučnoistraživačkog rada i plata istraživača angažovanih u akreditovanim naučnoistraživačkim organizacijama čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave i institutima čiji je osnivač Srpska akademija nauka i umetnosti;

14) Program stvaranja novog okvira za jačanje nacionalnih kapaciteta Republike Srbije u oblasti inženjerskih nauka u skladu sa ovim zakonom.

Programe iz stava 2. kao i programe iz stava 3. tač. 2) – 14) ovog člana utvrđuje ministar nadležan za naučnoistraživačku delatnost (u daljem tekstu: ministar), uz prethodno pribavljeno mišljenje Nacionalnog saveta za naučni i tehnološki razvoj. Program naučnoistraživačkog rada Srpske akademije nauka i umetnosti i Program naučnoistraživačkog rada Matice srpske utvrđuje nadležni organ Srpske akademije nauka i umetnosti, odnosno Matice srpske.

Programe iz stava 3. tač. 2) – 14) ovog člana, po pravilu, ministar donosi za period do pet godina. Ako se programi iz stava 3. tač. 2) – 14), zbog objektivnih okolnosti ne realizuju u utvrđenim rokovima, ministar može odlukom produžiti realizaciju programa najviše za jednu godinu realizacije.

Finansiranje programa počinje, po pravilu, početkom kalendarske godine.

III. OBEZBEĐIVANJE KVALITETA NAUČNOISTRAŽIVAČKOG RADA I RAZVOJA NAUČNOISTRAŽIVAČKE DELATNOSTI

Član 13.

O obezbeđivanju kvaliteta naučnoistraživačkog rada i razvoju naučnoistraživačke delatnosti u Republici Srbiji staraju se:

- 1) Nacionalni savet za naučni i tehnološki razvoj;
- 2) Odbor za akreditaciju naučnoistraživačkih organizacija;
- 3) Komisija za sticanje naučnih zvanja;
- 4) Matični naučni odbori;
- 5) Zajednica instituta Srbije;
- 6) Konferencija univerziteta Srbije;
- 7) Odbor za međunarodnu saradnju i dijasporu;
- 8) Ministarstvo.

Lice imenovano u jedno od tela iz stava 1. tač. 1) – 4) ovog člana ne može istovremeno da bude član drugog tela iz navedenih tačaka.

1. Nacionalni savet za naučni i tehnološki razvoj

Član 14.

Radi unapređenja naučnog i tehnološkog razvoja, kvaliteta naučnoistraživačkog rada i razvoja naučnoistraživačke delatnosti u Republici Srbiji, osniva se Nacionalni savet za naučni i tehnološki razvoj (u daljem tekstu: Nacionalni savet), kao najviše stručno i savetodavno telo u sistemu naučnoistraživačke delatnosti u Republici Srbiji.

Sastav Nacionalnog saveta

Član 15.

Nacionalni savet ima predsednika i 13 članova, iz reda akademika, istraživača u zvanju naučnog savetnika i redovnog profesora univerziteta i privrednika.

Predsednika i članove Nacionalnog saveta imenuje i razrešava Vlada, u skladu sa ovim zakonom.

Vlada imenuje predsednika Nacionalnog saveta iz reda redovnih profesora univerziteta i naučnih savetnika, na predlog ministra.

U Nacionalni savet Vlada imenuje: tri člana u zvanju naučnog savetnika zaposlena u institutima, sa liste kandidata koju predlaže Zajednica instituta Srbije, tri člana u zvanju redovnog profesora zaposlena na univerzitetima, sa liste kandidata koju predlaže Konferencija univerziteta Srbije, dva člana na predlog Srpske akademije nauka i umetnosti iz reda njenih članova, jednog člana na predlog Matice srpske, jednog člana u zvanju naučnog savetnika ili redovnog profesora u vojnoj - naučnoistraživačkoj ustanovi Ministarstva odbrane i Vojske Srbije na predlog Ministarstva odbrane, jednog člana na predlog Akademije inženjerskih nauka Srbije iz reda njenih članova i dva člana iz reda istaknutih privrednika sa liste kandidata koju predlaže Privredna komora Srbije.

Liste kandidata koje predlažu Zajednica instituta Srbije, Konferencija univerziteta Srbije i Privredna komora Srbije sadrže najmanje trostruko veći broj

kandidata od broja iz stava 4. ovog člana koje Vlada imenuje u Nacionalni savet. Liste kandidata sadrže: ime i prezime kandidata, naučno, odnosno nastavno zvanje, funkciju, adresu elektronske pošte, kontakt telefon, organizaciju zaposlenja, kraću naučnu, odnosno poslovnu biografiju i oblast nauke kojom se bavi.

Ovlašćeni predlagači iz stava 4. ovog člana liste predloga kandidata dostavljaju Ministarstvu.

Prilikom imenovanja članova Nacionalnog saveta iz reda predstavnika organizacija koje obavljaju naučnoistraživačku delatnost vodi se računa o ravnomernoj zastupljenosti svih šest naučnih oblasti.

Naučne oblasti iz stava 7. ovog člana jesu: prirodno-matematičke, tehničko-tehnološke, medicinske, biotehničke, društvene i humanističke nauke (u daljem tekstu: naučne oblasti).

Nacionalni savet ima zamenika predsednika koga bira iz reda svojih članova, u skladu sa poslovníkom o radu.

Mandat predsednika i članova Nacionalnog saveta traje pet godina. Predsednik i članovi Nacionalnog saveta mogu se imenovati najviše dva puta.

Vlada može razrešiti člana Nacionalnog saveta i pre isteka mandata, i to:

- 1) na lični zahtev;
- 2) ako ne ispunjava dužnosti člana Nacionalnog saveta ili neredovno dolazi na sednice ili svojim postupcima povredi ugled te dužnosti;
- 3) na obrazložen zahtev ovlašćenog predlagača, odnosno nadležnog organa Zajednice instituta Srbije, Konferencije univerziteta Srbije, Srpske akademije nauka i umetnosti, Matice srpske, Ministarstva odbrane, Akademije inženjerskih nauka Srbije, Privredne komore Srbije i ministarstva nadležnog za naučnoistraživačku delatnost.

Nadležnost Nacionalnog saveta

Član 16.

Nacionalni savet:

- 1) prati stanje i razvoj naučnoistraživačke delatnosti u Republici Srbiji;
- 2) daje mišljenje na tekst nacrtu strategije naučnog i tehnološkog razvoja Republike Srbije;
- 3) podnosi Ministarstvu izveštaj o ostvarenim rezultatima i o ukupnoj realizaciji Strategije;
- 4) podnosi inicijativu Ministarstvu za izmenu Strategije;
- 5) predlaže ministru naučne oblasti, grane i discipline za koje se obrazuju matični naučni odbori;
- 6) utvrđuje i predlaže ministru listu kandidata za članove matičnih naučnih odbora koja sadrži dvostruko veći broj članova od onog koji će se imenovati odlukom ministra, posle sprovedenog javnog poziva;
- 7) podnosi godišnji izveštaj o stanju u nauci za prethodnu godinu, sa predlozima i sugestijama za narednu godinu, najkasnije do 1. oktobra, koji usvaja Vlada;
- 8) daje prethodno mišljenje na programe od opšteg interesa za Republiku Srbiju, a koje utvrđuje ministar;

9) daje mišljenje na petogodišnji izveštaj naučnoistraživačkih organizacija o realizaciji programa institucionalnog finansiranja koje razmatra ministar;

10) daje prethodno mišljenje na akt o sticanju istraživačkih i naučnih zvanja iz člana 30. stav 1. tačka 5) ovog zakona;

11) imenuje i razrešava članove Komisije za sticanje naučnih zvanja;

12) donosi akt o vrednovanju naučnoistraživačkog rada i postupku akreditacije instituta, integrisanih univerziteta, fakulteta i centara izuzetnih vrednosti;

13) odlučuje u drugom stepenu po žalbama u postupku akreditacije naučnoistraživačkih organizacija;

14) odlučuje u drugom stepenu po žalbama u postupku izbora u naučna zvanja;

15) ostvaruje međunarodnu stručnu saradnju, kao i saradnju sa odgovarajućim telom u oblasti visokog obrazovanja, i drugim organima i organizacijama;

16) obavlja i druge poslove, u skladu sa ovim zakonom i poslovníkom.

Nacionalni savet donosi poslovnik.

Akt iz stava 3. tačka 12) ovog člana objavljuju se u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

Rad Nacionalnog saveta

Član 17.

Nacionalni savet radi na sednicama.

Rad Nacionalnog saveta je javan.

Za obavljanje poslova iz svoje nadležnosti, Nacionalni savet može da obrazuje komisije, odbore i druga stručna i radna tela (u daljem tekstu: radna tela).

Način rada i odlučivanja uređuju se poslovníkom Nacionalnog saveta.

Kada Nacionalni savet razmatra pitanja koja čine deo ukupne politike Republike Srbije u oblasti nauke, a koja su u vezi sa oblastima obrazovanja, zdravstva, privrede, umetnosti i kulture, tada usaglašava stavove sa odgovarajućim organima, telima i institucijama u čijoj su nadležnosti pitanja iz tih oblasti.

2. Odbor za akreditaciju naučnoistraživačkih organizacija

Član 18.

Radi obavljanja poslova vrednovanja kvaliteta i efikasnosti naučnoistraživačkog rada (u daljem tekstu: akreditacija) naučnoistraživačkih organizacija sa svojom pravnom licu, i to: naučnih instituta, istraživačko-razvojnih instituta, instituta od nacionalnog značaja za Republiku Srbiju, fakulteta, integrisanih univerziteta i naučnoistraživačkih organizacija iz oblasti odbrane i Vojske Srbije (u daljem tekstu: naučnoistraživačke organizacije), obrazuje se Odbor za akreditaciju naučnoistraživačkih organizacija (u daljem tekstu: Odbor za akreditaciju).

Odbor za akreditaciju je nezavisno stručno telo koje se u svom radu pridržava načela stručnosti, objektivnosti i međunarodno priznatih standarda i kriterijuma naučnoistraživačkog rada.

Sastav Odbora za akreditaciju

Član 19.

Odbor za akreditaciju ima 13 članova, iz reda akademika, istraživača u zvanju naučnog savetnika i redovnog profesora univerziteta.

Članove Odbora za akreditaciju imenuje i razrešava ministar, i to: šest članova na predlog Zajednice instituta Srbije, šest članova na predlog Konferencije univerziteta i jednog člana na predlog Srpske akademije nauka i umetnosti.

Prilikom imenovanja članova Odbora za akreditaciju vodi se računa o ravnomernoj zastupljenosti svih šest naučnih oblasti.

Odbor za akreditaciju ima predsednika i zamenika predsednika, koje imenuje iz reda svojih članova.

Mandat predsednika, zamenika predsednika i članova Odbora za akreditaciju traje četiri godine, uz mogućnost još jednog izbora.

Član Odbora može da bude razrešen i pre isteka mandata, i to: na lični zahtev, na obrazložen zahtev ovlašćenog predlagača ili obrazložen zahtev većine od ukupnog broja članova Odbora za akreditaciju.

Nadležnost Odbora za akreditaciju

Član 20.

Odbor za akreditaciju:

- 1) predlaže Nacionalnom savetu akt o vrednovanju naučnoistraživačkog rada i postupku akreditacije instituta, integrisanih univerziteta, fakulteta i centara izuzetnih vrednosti;
- 2) sprovodi postupak akreditacije naučnoistraživačkih organizacija;
- 3) ostvaruje saradnju sa odgovarajućim telom u oblasti visokog obrazovanja;
- 4) ostvaruje međunarodnu saradnju u oblasti vrednovanja naučnoistraživačkog rada sa odgovarajućim telima i institucijama u Evropi i svetu;
- 5) obavlja druge stručne poslove, u skladu sa ovim zakonom i poslovníkom.

Odbor za akreditaciju donosi poslovnik.

Za potrebe sprovođenja postupka akreditacije, Odbor za akreditaciju obrazuje stručne timove koji razmatraju pojedinačne zahteve za sprovođenje postupka akreditacije.

Članove stručnih timova Odbor za akreditaciju imenuje iz reda međunarodno priznatih naučnika, profesora univerziteta i stručnjaka.

Odbor za akreditaciju može angažovati priznatog naučnika ili stručnjaka iz inostranstva radi obavljanja određenih stručnih poslova u postupku akreditacije.

Postupak akreditacije

Član 21.

Odbor za akreditaciju sprovodi postupak akreditacije svake pete godine na zahtev naučnoistraživačke organizacije (redovni postupak), ili u kraćem roku, na zahtev Ministarstva (vanredni postupak). Redovni postupak za akreditaciju instituta od nacionalnog značaja sprovodi se svake desete godine.

Zahtev za akreditaciju za obavljanje naučnoistraživačke delatnosti mogu podneti organizacije sa svojstvom pravnog lica, i to: instituti, fakulteti, univerziteti,

visokoškolske ustanove za potrebe policijskog obrazovanja, naučnoistraživačke organizacije iz oblasti odbrane i Vojske Srbije.

Zahtev za akreditaciju u statusu centra izuzetnih vrednosti, koji može steći unutrašnja organizaciona jedinica u institutu, odnosno visokoškolskoj ustanovi upisanoj u Registar naučnoistraživačkih organizacija, podnosi taj institut, odnosno visokoškolska ustanova, ako je unutrašnja organizaciona jedinica ispunila uslove propisane aktom iz člana 16. stav 1. tačka 12) ovog zakona.

Za naučnoistraživačke organizacije iz oblasti odbrane i Vojske Srbije, koje nemaju svojstvo pravnog lica, zahtev za akreditaciju podnosi ministarstvo nadležno za poslove odbrane.

Za organizaciju koja nije upisana u Registar naučnoistraživačkih organizacija, osnivač podnosi zahtev za akreditaciju Odboru za akreditaciju.

Za organizaciju koja nije upisana u Registar naučnoistraživačkih organizacija, Odbor za akreditaciju ocenjuje kvalitet i rezultate njenog naučnoistraživačkog rada za period od pet godina u odnosu na datum podnošenja zahteva.

Po prijemu zahteva iz st. 1. i 5. ovog člana, Odbor za akreditaciju obavlja proveru kvaliteta naučnoistraživačkog rada, u skladu sa ovim zakonom, donosi odluku u roku od 90 dana od dana prijema zahteva i dostavlja je Ministarstvu i osnivaču.

Odbor za akreditaciju može doneti odluku kojom se usvaja ili odbija zahtev za akreditaciju naučnoistraživačke organizacije.

Na osnovu odluke o usvajanju zahteva za akreditaciju, registrovana naučnoistraživačka organizacija zadržava prava koja je stekla upisom u Registar naučnoistraživačkih organizacija.

Osnivač naučnoistraživačke organizacije, odnosno naučnoistraživačka organizacija, može da podnese žalbu Nacionalnom savetu u roku od 15 dana od dana prijema odluke kojom je odbijen zahtev za akreditaciju.

Nacionalni savet u roku od 30 dana od prijema žalbe donosi rešenje kojim može odbiti žalbu, poništiti rešenje u celini ili delimično i sam odlučiti o upravnoj stvari, poništiti rešenje i vratiti predmet Odboru za akreditaciju na ponovno odlučivanje.

Odbor za akreditaciju je dužan da u roku od 30 dana od dana prijema rešenja Nacionalnog saveta o poništavanju prvostepene odluke i vraćanju na ponovno odlučivanje donese odluku.

Konačna odluka kojom se odbija zahtev za akreditaciju predstavlja osnov za brisanje naučnoistraživačke organizacije iz Registra naučnoistraživačkih organizacija.

Osnivač naučnoistraživačke organizacije, odnosno naučnoistraživačka organizacija, koja je dobila odluku kojom se odbija zahtev za akreditaciju ima pravo da ponovi zahtev za akreditaciju po isteku godine dana od dana prijema konačne odluke o akreditaciji.

3. Komisija za sticanje naučnih zvanja

Član 22.

Radi odlučivanja o sticanju naučnih zvanja viši naučni saradnik i naučni savetnik, obrazuje se Komisija za sticanje naučnih zvanja (u daljem tekstu: Komisija).

Sastav Komisije

Član 23.

Komisija ima 17 članova, iz reda akademika, naučnih savetnika i redovnih profesora univerziteta.

Predsednika, zamenika predsednika i članove Komisije imenuje Nacionalni savet, i to: osam članova na predlog Zajednice instituta Srbije (od kojih najmanje dva iz redova instituta od nacionalnog značaja), šest članova na predlog Konferencije univerziteta, dva člana na predlog Srpske akademije nauka i umetnosti i jednog člana na predlog ministra.

Prilikom imenovanja članova Komisije vodi se računa o zastupljenosti svih šest naučnih oblasti.

Nacionalni savet može razrešiti člana Komisije pre isteka mandata, na lični zahtev ili na obrazložen zahtev ovlašćenog predlagача, ako ne dolazi redovno na sednice, ako prekrši poslovnik o radu Komisije ili na predlog Odbora za etiku u nauci.

Mandat predsednika, zamenika predsednika kao i članova Komisije traje četiri godine sa mogućnošću još jednog imenovanja.

Rad Komisije

Član 24.

Komisija radi na sednicama.

Komisija odlučuje o sticanju naučnog zvanja viši naučni saradnik i naučni savetnik u skladu sa ovim zakonom.

Komisija donosi poslovnik.

4. Matični naučni odbori

Član 25.

Ministar obrazuje matične naučne odbore, kao stručna tela za sve naučne oblasti, grane ili discipline.

Sastav matičnog naučnog odbora

Član 26.

Matični naučni odbor ima najmanje sedam, a najviše devet članova, u zavisnosti od toga za koju se naučnu oblast, granu ili disciplinu obrazuje.

Predsednik, zamenik predsednika i članovi matičnog naučnog odbora su istraživači u zvanju naučnog savetnika ili redovnog profesora univerziteta.

Ministarstvo raspisuje javni poziv za predlaganje kandidata za članove matičnih naučnih odbora.

Javnim pozivom, pored roka za dostavljanje predloga kandidata, određuje se da predlog sadrži i sledeće podatke: ime i prezime kandidata, naučno, odnosno nastavno zvanje, organizaciju zaposlenja, adresu elektronske pošte, kontakt telefon, kraću naučnu biografiju i oblast nauke kojom se kandidat za člana matičnog naučnog odbora bavi.

Pravo da predlažu kandidate za članove matičnih naučnih odbora imaju naučna i nastavno – naučna veća naučnoistraživačke organizacije i Srpska akademija nauka i umetnosti.

Posle sprovedenog javnog poziva, članove matičnih naučnih odbora imenuje ministar sa liste kandidata koju je utvrdio Nacionalni savet.

Prilikom imenovanja članova matičnih naučnih odbora vodi se računa o ravnomernoj zastupljenosti naučnih grana i disciplina u okviru naučne oblasti, kao i o kompetentnosti istraživača za naučnu oblast, granu i disciplinu za koju se obrazuje matični naučni odbor.

Mandat predsednika, zamenika predsednika kao i članova matičnih naučnih odbora traje pet godina sa mogućnošću još jednog imenovanja.

Predsednika i zamenika predsednika matičnog naučnog odbora biraju članovi matičnog naučnog odbora, većinom glasova svih članova matičnog naučnog odbora.

Ministar može razrešiti predsednika, zamenika predsednika i člana matičnog naučnog odbora, i pre isteka mandata iz stava 8. ovog člana, i to: na lični zahtev, ako ne dolazi redovno na sednice, ako prekrši poslovnik matičnog naučnog odbora ili na predlog Odbora za etiku u nauci.

Nadležnost matičnog naučnog odbora

Član 27.

Matični naučni odbor:

- 1) odlučuje o sticanju naučnog zvanja naučni saradnik;
- 2) daje mišljenje Komisiji o kvalitetu naučnoistraživačkog rada i doprinosu istraživača - kandidata za izbor i reizbor u naučno zvanje viši naučni saradnik i naučni savetnik, u skladu sa ovim zakonom;
- 3) daje Ministarstvu mišljenje o godišnjem izveštaju naučnoistraživačkih organizacija o realizaciji programa institucionalnog finansiranja, utvrđenih ovim zakonom;
- 4) daje mišljenje na akt o kategorizaciji i rangiranju naučnih časopisa;
- 5) predlaže člana u Komisiju za utvrđivanje predloga godišnje liste kategorisanih časopisa;
- 6) odlučuje u drugom stepenu po prigovoru istraživača na odluku naučnog veća instituta o izboru u zvanje istraživač-saradnik;
- 7) daje prethodno mišljenje ministru na akt o sticanju istraživačkih i naučnih zvanja iz člana 30. stav 1. tačka 5) ovog zakona;
- 8) daje mišljenje, priprema izveštaje i druge materijale na zahtev ministra, Nacionalnog saveta, Odbora za akreditaciju i Komisije;
- 9) obavlja i druge poslove, u skladu sa ovim zakonom i aktom o obrazovanju.

Matični naučni odbor donosi poslovnik.

Matični naučni odbor podnosi ministru izveštaj o svom radu najmanje jednom godišnje.

5. Zajednica instituta Srbije

Član 28.

Radi ostvarivanja zajedničkih interesa, razvoja i organizacije naučno-istraživačkog rada, naučnoistraživačke saradnje, međusobnog povezivanja i saradnje sa odgovarajućim oblicima udruživanja u oblasti visokog obrazovanja, razvijanja međunarodne saradnje, negovanja naučne kritike i vrednovanja sopstvenog naučnoistraživačkog rada, usklađivanja nabavke i korišćenja naučnoistraživačke opreme i laboratorijskog prostora, nabavke i korišćenja naučnih publikacija, instituti se udružuju u Zajednicu instituta Srbije.(u daljem tekstu: Zajednica).

Zajednica ima status pravnog lica, u skladu sa zakonom.

Zajednicu čine instituti na teritoriji Republike Srbije koji su upisani u Registar naučnoistraživačkih organizacija.

Na osnivanje, organizaciju i rad Zajednice primenjuju se propisi kojima se uređuju udruženja.

Zajednica bira svoje predstavnike u telima i komisijama u skladu sa ovim zakonom.

Organizacija, način rada, imenovanje organa upravljanja i stručnih tela Zajednice uređuju se statutom Zajednice.

Zajednica obavlja poslove u skladu sa statutom Zajednice i ovim zakonom.

6. Odbor za međunarodnu naučnu saradnju i dijasporu

Član 29.

U cilju jačanja svih aktivnosti na polju međunarodne naučne saradnje kao i uključivanja dijaspore u naučnoistraživački rad u Republici Srbiji, obrazuje se Odbor za međunarodnu naučnu saradnju i dijasporu (u daljem tekstu Odbor).

Predsednik, zamenik predsednika i članovi Odbora su istraživači i stručnjaci sa iskustvom u međunarodnoj saradnji.

Ministarstvo raspisuje javni poziv za predlaganje kandidata za članove Odbora.

Nakon sprovedenog javnog poziva članove odbora imenuje ministar.

Mandat predsednika, zamenika predsednika kao i članova Odbora traje tri godine sa mogućnošću još jednog imenovanja.

Ministar može razrešiti predsednika, zamenika predsednika i člana Odbora i pre isteka mandata iz stava 5. ovog člana, i to: na lični zahtev, ako ne dolazi redovno na sednice, ako prekrši poslovnik o radu Odbora ili na predlog Odbora za etiku u nauci.

Odbor:

1) predlaže ministru mere za praćenje i pospešivanje međunarodne saradnje;

2) pruža stručnu podršku u praćenju realizacije programa ministarstva iz oblasti međunarodne saradnje;

3) pruža stručnu pomoć nacionalnim predstavnicima u programskim odborima evropskih i drugih međunarodnih naučnih programa da zauzmu stav o pitanjima;

4) doprinosi povećanju vidljivosti naučnoistraživačkih organizacija i njihovih rezultata u inostranstvu;

5) pruža stručnu pomoć u povezivanju istraživača u dijaspori sa naučnoistraživačkim organizacijama i istraživačima u Republici Srbiji;

6) obavlja i druge poslove, u skladu sa ovim zakonom i aktom o imenovanju.

Odbor donosi poslovnik.

Odbor podnosi ministru izveštaj o svom radu jednom godišnje.

Ministar može obrazovati i druge komisije za saradnju sa posebnim međunarodnim telima i organizacijama.

7. Ministarstvo

Član 30.

Ministarstvo:

- 1) predlaže Vladi politiku u oblasti naučnoistraživačke delatnosti;
- 2) prati i podstiče razvoj naučnoistraživačke delatnosti u Republici Srbiji;
- 3) raspodeljuje finansijska sredstva iz budžeta Republike Srbije naučnoistraživačkim organizacijama za ostvarivanje programa utvrđenih u članu 12. ovog zakona i kontroliše njihovo namensko korišćenje;
- 4) donosi rešenje o ispunjenosti uslova za obavljanje naučnoistraživačke delatnosti od opšteg interesa, u skladu sa ovim zakonom;
- 5) donosi akt o sticanju istraživačkih i naučnih zvanja, kojim se uređuje postupak i način vrednovanja, i kvantitativno i kvalitativno iskazivanje naučnoistraživačkih rezultata istraživača, uz prethodno pribavljeno mišljenje Nacionalnog saveta, Komisije i matičnih naučnih odbora;
- 6) donosi akt o kategorizaciji i rangiranju naučnih časopisa;
- 7) obrazuje Komisiju za utvrđivanje predloga godišnje liste kategorisanih časopisa;
- 8) utvrđuje godišnju listu kategorisanih časopisa posebnim aktom ministra, na predlog komisije iz tačke 7) ovog člana;
- 9) vodi Registar naučnoistraživačkih organizacija i Registar istraživača, u skladu sa ovim zakonom;
- 10) ostvaruje međunarodnu naučnu i tehnološku saradnju i stara se o povezivanju i uključivanju naučnoistraživačkih organizacija u evropski i međunarodni istraživački prostor;
- 11) obavlja i druge poslove, u skladu sa zakonom.

Aktom iz stava 1. tačka 6) ovog člana uređuje se rangiranje, kategorizacija, postupak utvrđivanja liste kategorizacije, uslove za uređivanje naučnih časopisa i naučne discipline u oviru kojih se vrši rangiranje, kao i drugi elementi od značaja za kategorizaciju i rangiranje časopisa i njihovo odlaganje u repozitorijum. Repozitorijum predstavlja elektronsku arhivu naučnih časopisa, koji za potrebe kategorizacije vodi Narodna biblioteka Srbije.

Članove komisije iz stava 1. tačka 7) ovog člana imenuje ministar tako što svaki matični naučni odbor predlaže svog predstavnika, iz reda članova matičnog naučnog odbora. Predsednika Komisije imenuje ministar iz reda članova koje su predložili matični naučni odbori. Komisija donosi poslovnik.

Član 31.

Stručne i administrativno-tehničke poslove za potrebe tela iz člana 13. stav 1. tač. 1) – 4) ovog zakona, obavlja Ministarstvo.

Sredstva za rad tela iz stava 1. ovog člana obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije.

Član 32.

Vlada donosi akt kojim se utvrđuju kriterijumi i način finansiranja Nacionalnog saveta, kao i naknada za rad članova Nacionalnog saveta.

Ministar donosi akt kojim se utvrđuju kriterijumi naknada za rad članova i način finansiranja tela iz člana 13. stav 1. tač. 2) – 4) ovog zakona, kao i naknada za rad članova tih tela.

IV. ORGANIZACIJE KOJE OBAVLJAJU NAUČNOISTRAŽIVAČKU DELATNOST

Institucije od nacionalnog značaja

Član 33.

Srpska akademija nauka i umetnosti i Matica srpska su institucije od nacionalnog značaja.

Osnivanje i rad Srpske akademije nauka i umetnosti i instituta čiji je ona osnivač uređuju se posebnim zakonom, odnosno aktima u skladu sa tim zakonom.

Osnivanje i rad Matice srpske uređuju se posebnim zakonom.

Instituti

Član 34.

Institut, u smislu ovog zakona, jeste naučnoistraživačka organizacija koja obavlja naučnoistraživačku delatnost od opšteg interesa, pod uslovima utvrđenim ovim zakonom.

Visokoškolske ustanove

Član 35.

Visokoškolske ustanove obavljaju naučnoistraživačku delatnost u skladu sa ovim zakonom.

V. INSTITUTI

1. Osnivanje i obavljanje naučnoistraživačke delatnosti od opšteg interesa

Član 36.

Institut se može osnovati kao ustanova, u skladu sa propisima o javnim službama, ili kao privredno društvo, u skladu sa propisima o privrednim društvima.

Član 37.

Osnivač instituta može biti Republika Srbija, autonomna pokrajina, Srpska akademija nauka i umetnosti, jedinica lokalne samouprave, domaće i strano pravno i fizičko lice, u skladu sa zakonom.

Kad institut osniva više osnivača, njihova međusobna prava, obaveze i odgovornosti uređuju se ugovorom.

Pre donošenja akta o osnivanju, osnivač usvaja elaborat o opravdanosti osnivanja instituta, koju dostavlja Ministarstvu i Odboru za akreditaciju.

Kada je osnivač instituta Republika Srbija, akt o osnivanju i ukidanju instituta donosi Vlada. Kada je osnivač instituta autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave, akt o osnivanju i ukidanju instituta donosi nadležni pokrajinski organ, odnosno nadležni organ jedinice lokalne samouprave.

Institute koji obavljaju naučnoistraživačku delatnost za potrebe odbrane osniva i ukida Vlada, u skladu sa uslovima utvrđenim ovim zakonom.

Vlada, na osnovu sporazumnog predloga Ministarstva i ministarstva nadležnog za odbranu, bliže uređuje uslove i način ostvarivanja naučnoistraživačke

delatnosti u oblasti odbrane, kao i položaj istraživača, u pogledu osobenosti vezanih za ciljeve i prirodu istraživanja od značaja za odbranu.

Član 38.

Institut čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina, Srpska akademija nauka i umetnosti i jedinica lokalne samouprave posluje sredstvima u javnoj svojini.

Institut čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave koristi nepokretnosti i druga sredstva, u skladu sa zakonom kojim se uređuju sredstva u javnoj svojini.

Član 39.

Delatnost i organizacija instituta uređuje se statutom.

Institut može promeniti naziv, sedište, delatnost, oblik organizovanja, i vršiti statusne promene, uz saglasnost osnivača, odnosno vlasnika.

Pod statusnom promenom instituta, u smislu ovog zakona, podrazumeva se spajanje, podela i odvajanje.

Institut čiji je osnivač Republika Srbija može vršiti promene iz st. 2. i 3. ovog člana uz prethodno pribavljenu saglasnost Vlade.

Član 40.

Naučnoistraživačka organizacija, pored naučnoistraživačke delatnosti, može obavljati i druge poslove kojima se komercijalizuju rezultati naučnog i istraživačkog rada pod uslovom da se tim poslovima ne ugrožava kvalitet naučnoistraživačkog rada.

U cilju komercijalizacije rezultata naučnoistraživačkog rada, podsticanja preduzetništva i poslovnog povezivanja, institut može biti osnivač start up i spin off kompanija, centra za transfer tehnologije, inovacionog centra, poslovno-tehnološkog inkubatora, naučno-tehnološkog parka i drugih organizacija, u skladu sa zakonom.

2. Vrste instituta

Član 41.

Institut može obavljati naučnoistraživačku delatnost kao: naučni institut; istraživačko-razvojni institut; institut od nacionalnog značaja za Republiku Srbiju.

Član 42.

Prema vlasničkoj strukturi, institut može biti: državni i privatni.

Državni institut, u smislu ovog zakona, jeste institut čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave, odnosno institut sa većinskim državnim kapitalom.

Privatni institut, u smislu ovog zakona, jeste institut čiji je osnivač fizičko ili pravno lice, ili institut u kome je većinski privatni kapital.

Član 43.

Naučni institut se osniva, odnosno organizuje kao ustanova, u skladu sa propisima o javnim službama.

Istraživačko-razvojni institut osniva se, odnosno organizuje kao ustanova, u skladu sa propisima o javnim službama, ili kao privredno društvo, u skladu sa propisima o privrednim društvima, osim ako ovim zakonom nije drugačije uređeno.

Organizacija, obavljanje delatnosti i druga pitanja od značaja za rad instituta uređuju se statutom instituta.

Institut u svom sastavu može imati regionalne naučne centre, kao svoje organizacione delove, u skladu sa statutom.

Naučni institut

Član 44.

Naučni institut jeste ustanova čiju pretežnu delatnost čine osnovna istraživanja i primenjena istraživanja koja su u funkciji valorizacije rezultata osnovnih istraživanja.

Član 45.

Naučni institut može obavljati naučnoistraživačku delatnost radi ostvarivanja opšteg interesa, ako:

- 1) ima program naučnoistraživačkog rada;
- 2) rezultatima naučnoistraživačkog rada doprinosi razvoju nauke, odnosno doprinosi opštem fondu znanja;
- 3) ima u radnom odnosu sa punim radnim vremenom najmanje 20 istraživača kompetentnih za oblast nauke kojom se institut bavi, od kojih najmanje deset istraživača u naučnim ili nastavnim zvanjima (od kojih najmanje tri u zvanju viši naučni saradnik ili naučni savetnik, odnosno u odgovarajućem nastavnom zvanju) i deset istraživača u zvanju istraživač-saradnik ili višem zvanju;
- 4) ima program razvoja naučnoistraživačkog podmlatka;
- 5) ima odgovarajući prostor, opremu i druga sredstva za ostvarivanje programa od opšteg interesa;
- 6) ima naučno-informativnu dokumentaciju i bibliotečko-informacioni centar u skladu sa zakonom kojim se uređuje bibliotečko-informaciona delatnost.

Naučni institut u oblasti društvenih i humanističkih nauka može obavljati naučnoistraživačku delatnost od opšteg interesa ako, pored uslova utvrđenih u stavu 1. tač. 1), 2), 4), 5) i 6). ovog člana, ima u radnom odnosu sa punim radnim vremenom najmanje 12 istraživača kompetentnih za oblast nauke kojom se institut bavi, od kojih najmanje sedam istraživača u naučnim, odnosno nastavnim zvanjima i pet istraživača u zvanju istraživač-saradnik ili višem zvanju.

Istraživačko-razvojni institut

Član 46.

Istraživačko-razvojni institut jeste ustanova, odnosno privredno društvo čiju pretežnu delatnost čine primenjena i razvojna istraživanja usmerena ka zadovoljavanju potreba neposrednih korisnika rezultata istraživanja, i osnovna istraživanja kao osnova za primenjena i razvojna istraživanja.

Član 47.

Istraživačko-razvojni institut može obavljati naučnoistraživačku delatnost radi ostvarivanja opšteg interesa, ako:

- 1) ima program naučnoistraživačkog rada;
- 2) rezultatima svojih istraživanja doprinosi razvoju novih proizvoda i uređaja, sorti i vrsta, kao i uvođenju novih ili poboljšanju postojećih tehnoloških postupaka, sistema i usluga;
- 3) obavlja transfer znanja i tehnologija;

4) ima u radnom odnosu sa punim radnim vremenom najmanje 12 istraživača kompetentnih za oblast nauke kojom se institut bavi, od kojih najmanje sedam istraživača u naučnim ili nastavnim zvanjima (od kojih najmanje jedan u zvanju viši naučni saradnik ili naučni savetnik, odnosno u odgovarajućem nastavnom zvanju) i pet istraživača u zvanju istraživač-saradnik ili višem zvanju;

5) ima program razvoja naučnoistraživačkog podmlatka;

6) ima odgovarajući prostor, opremu i druga sredstva za ostvarivanje programa od opšteg interesa;

7) ima naučno-informativnu dokumentaciju i bibliotečko-informacioni centar u skladu sa zakonom kojim se uređuje bibliotečko-informaciona delatnost.

Institut od nacionalnog značaja za Republiku Srbiju

Član 48.

Institut od nacionalnog značaja za Republiku Srbiju (u daljem tekstu: institut od nacionalnog značaja) je vrhunska naučnoistraživačka ustanova od posebnog nacionalnog značaja za jednu ili više srodnih naučnih oblasti koja obavlja istraživanja od prioritetnog značaja za naučni, obrazovni, kulturni i ukupni društveno-ekonomski razvoj Republike Srbije.

Institut od nacionalnog značaja obavlja istraživanja koja imaju za cilj: razvoj i unapređenje opšteg fonda znanja, posebno, u oblasti nauke, odnosno naučnih disciplina za koje je osnovan; podizanje tehničko-tehnološkog nivoa; valorizovanje rezultata istraživanja i širenje naučnih saznanja; obrazovanje i osposobljavanje kadrova za naučnoistraživački rad.

Radi ostvarivanja istraživanja iz stava 2. ovog člana, institut od nacionalnog značaja utvrđuje desetogodišnji program naučnoistraživačkog rada, usaglašen sa ciljevima i prioritetima koji su utvrđeni strategijama.

Institut od nacionalnog značaja može da učestvuje u izvođenju programa doktorskih i master akademskih studija, u skladu sa zakonom kojim se uređuje visoko obrazovanje.

Član 49.

Status instituta od nacionalnog značaja može steći naučni, odnosno istraživačko-razvojni institut, na način i pod uslovima propisanim ovim zakonom.

Akt o sticanju statusa instituta od nacionalnog značaja donosi Vlada.

Institut koji je stekao status instituta od nacionalnog značaja upisuje se sa tom naznakom u Registar naučnoistraživačkih organizacija Ministarstva.

Institut koji je, u skladu sa ovim zakonom, stekao status instituta od nacionalnog značaja, uz naziv instituta unosi i oznaku: „Institut od nacionalnog značaja za Republiku Srbiju”.

Institut od nacionalnog značaja ima organe u skladu sa ovim zakonom.

Institut od nacionalnog značaja finansira se u skladu sa ovim zakonom.

Član 50.

Status instituta od nacionalnog značaja može steći naučni, odnosno istraživačko-razvojni institut i institut čiji je osnivač Srpska akademija nauka i umetnosti, ako pored uslova iz člana 48. st. 1. i 2. ovog zakona, ispunjava i sledeće uslove:

1) da je upisan u Registar naučnoistraživačkih organizacija Ministarstva;

2) da ga je osnovala Republika ili Srpska akademija nauka i umetnosti i da posluje sredstvima u javnoj svojini;

3) da obavlja istraživanja iz naučne oblasti za koju je osnovan, najmanje 20 godina pre podnošenja prijave (zahteva) za akreditaciju za sticanje statusa instituta od nacionalnog značaja za Republiku Srbiju;

4) da ima desetogodišnji program naučnoistraživačkog rada, usaglašen s ciljevima i prioritetima koji su utvrđeni strategijama;

5) da ostvaruje vrhunske rezultate u svojoj oblasti istraživanja u periodu od najmanje deset godina, uzimajući u obzir posebnosti instituta koja realizuju multidisciplinarna istraživanja;

6) da ima uspostavljenu i razvijenu međunarodnu naučnu saradnju, posebno sa institucijama od nacionalnog značaja u drugim državama;

7) da ima u radnom odnosu sa punim radnim vremenom najmanje 50 istraživača u naučnim, odnosno nastavnim zvanjima, odnosno 35 istraživača u oblasti društvenih i humanističkih nauka, od kojih najmanje 50% u naučnom zvanju naučni savetnik, viši naučni saradnik odnosno nastavnim zvanjima redovni profesor i vanredni profesor, kompetentnih za oblast nauke ili naučne discipline kojima se institut bavi;

8) da ima program razvoja naučnoistraživačkog podmlatka;

9) da ima odgovarajući prostor, kapitalnu naučnoistraživačku opremu i druga sredstva za ostvarivanje programa od opšteg interesa i prioriternih programa koji su utvrđeni strategijama;

10) ima naučno-informativnu dokumentaciju i bibliotečko-informacioni centar u skladu sa zakonom kojim se uređuje bibliotečko-informaciona delatnost.

Institut čiji je osnivač Srpska akademija nauka i umetnosti može steći status instituta od nacionalnog značaja po uslovima predviđenim stavom 1. tač. 1) – 10) a po uslovima predviđenim za institute u oblasti društvenih i humanističkih nauka.

Član 51.

Institut od nacionalnog značaja podleže postupku akreditacije (redovni i vanredni postupak), u skladu sa ovim zakonom.

Zahtev za akreditaciju radi sticanja statusa instituta od nacionalnog značaja može podneti naučni, odnosno istraživačko-razvojni institut koji je upisan u Registar naučnoistraživačkih organizacija Ministarstva.

Ispunjenost uslova propisanih ovim zakonom i aktom kojim se uređuje vrednovanje naučnoistraživačkog rada i postupak akreditacije utvrđuje Odbor za akreditaciju naučnoistraživačkih organizacija i donosi odluku o akreditaciji instituta radi sticanja statusa instituta od nacionalnog značaja.

Na osnovu odluke o akreditaciji, a na predlog Ministarstva, Vlada donosi akt o sticanju statusa instituta od nacionalnog značaja.

Status instituta od nacionalnog značaja, institut može izgubiti ako prestane da ispunjava uslove propisane ovim zakonom, odnosno ako Odbor za akreditaciju u redovnom ili vanrednom postupku donese negativnu odluku o akreditaciji tog instituta.

Akt o oduzimanju statusa instituta od nacionalnog značaja donosi Vlada, na predlog Ministarstva.

Akt Vlade o sticanju ili oduzimanju statusa instituta od nacionalnog značaja objavljuje se u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

Član 52.

Institut od nacionalnog značaja pored obaveza navedenih u članu 9. ovog zakona ima i sledeće obaveze:

1) da učestvuje u izradi strateških i drugih dokumenata u naučnoj oblasti kojom se bavi, na zahtev osnivača;

2) da omogućava bez naknade pristup i korišćenje kapitalne naučnoistraživačke opreme u nekomercijalne svrhe drugim akreditovanim naučnoistraživačkim organizacijama koje se institucionalno finansiraju iz budžeta Republike Srbije;

3) da sprovodi bez naknade postupak utvrđivanja predloga odluka za sticanje naučnih zvanja po zahtevu istraživača koji nisu zaposleni, povratnicima iz inostranstva i istraživačima koji to pravo nisu mogli da ostvare u matičnoj instituciji uz dogovarajuće obrazloženje.

Član 53.

Ako institut ispunjava uslove utvrđene u čl. 45. 47. i 50. ovog zakona i ako je Odbor za akreditaciju doneo odluku o akreditaciji tog instituta, Ministarstvo donosi rešenje o ispunjenosti uslova za obavljanje naučnoistraživačke delatnosti od opšteg interesa.

Na osnovu rešenja iz stava 1. ovog člana, Ministarstvo vrši upis instituta u Registar naučnoistraživačkih organizacija.

Upotreba i korišćenje naziva institut

Član 54.

Organizacija koja nije upisana u Registar naučnoistraživačkih organizacija kao naučnoistraživačka organizacija, u skladu sa ovim zakonom, ne može u svom poslovnom imenu da sadrži nazive: „naučni institut”, „istraživačko-razvojni institut” i „institut od nacionalnog značaja”.

Oblici saradnje naučnoistraživačkih organizacija i učešće instituta u visokom obrazovanju

Član 55.

Naučnoistraživačke organizacije iz čl. 33 – 35. ovog zakona mogu da sarađuju i učestvuju u ostvarivanju zajedničkih naučnoistraživačkih programa i projekata, kroz obrazovanje zajedničkih istraživačkih timova, na određenom projektnom zadatku.

Naučnoistraživačke organizacije mogu da ostvaruju saradnju i u zajedničkom učešću u realizaciji međunarodnih programa i projekata, projekata sa privredom, kao i u zajedničkom korišćenju naučnoistraživačke, laboratorijske i druge infrastrukturne opreme.

Međusobna prava i obaveze u ostvarivanju saradnje iz st. 1. i 2. ovog člana naučnoistraživačke organizacije uređuju ugovorom, u skladu sa svojim opštim aktima, odnosno statutima.

Član 56.

Institut može učestvovati u ostvarivanju studija sa srodnom visokoškolskom ustanovom, u skladu sa propisima o visokom obrazovanju i statutom visokoškolske ustanove.

Institut može da učestvuje u izvođenju programa doktorskih i master akademskih studija, u skladu sa zakonom kojim se uređuje visoko obrazovanje.

Privatizacija instituta

Član 57.

Institut čiji je osnivač Republika Srbija a koji je organizovan kao privredno društvo, privatizuje se na osnovu posebnog programa koji donosi Vlada, na predlog ministarstva nadležnog za naučnoistraživačku delatnost uz prethodno pribavljeno mišljenje Nacionalnog saveta.

Član 58.

Institut osnovan, odnosno organizovan kao privredno društvo čiji je osnivač Republika Srbija, a od strateškog interesa je za Republiku Srbiju, može se privatizovati tako da najmanje 51% kapitala ostane u državnoj svojini.

Ministarstvo utvrđuje koji su instituti iz stava 1. ovog člana od strateškog interesa za Republiku Srbiju, na osnovu mišljenja Nacionalnog saveta.

VI. ORGANI INSTITUTA

Organi instituta koji su osnovani kao ustavnove i kao privredna društva

Član 59.

Organi u naučnom, istraživačko-razvojnom i institutu od nacionalnog značaja koji su osnovani kao ustanove jesu: upravni odbor i direktor.

Istraživačko-razvojni institut koji se osniva, odnosno organizuje u skladu sa propisima o privrednim društvima, ima organe u skladu sa tim propisima.

Kad je Republika Srbija vlasnik dela kapitala istraživačko-razvojnog instituta, Vlada imenuje svoje predstavnike u organe tog instituta, srazmerno udelu kapitala, nezavisno od toga da li je institut organizovan kao ustanova ili privredno društvo.

Naučni organ instituta jeste naučno veće.

Institut čiji je osnivač autonomna pokrajina, jedinica lokalne samouprave, domaće i strano pravno i fizičko lice ima organe utvrđene ovim zakonom.

U naučnoistraživačkim organizacijama iz oblasti odbrane i Vojske Srbije organi instituta formiraju se u skladu sa posebnim zakonom.

1. Imenovanje organa u institutu čiji je osnivač Republika koji su organizovani kao ustanova

Upravni odbor

Član 60.

Upravni odbor naučnog, istraživačko-razvojnog i instituta od nacionalnog značaja čiji je osnivač Republika Srbija ima sedam članova koje imenuje Vlada, od kojih predsednika i tri člana određuje Vlada, kao svoje predstavnike, a tri člana predlaže naučno veće instituta iz reda istraživača u naučnim ili nastavnim zvanjima zaposlenih u institutu.

U naučnom i istraživačko-razvojnom institutu većinu članova upravnog odbora koje određuje Vlada, kao svoje predstavnike moraju činiti istraživači u naučnim, odnosno nastavnim zvanjima, kompetentni za oblast nauke kojom se institut bavi.

U institutu od nacionalnog značaja predsednik i članovi upravnog odbora su istraživači u zvanju naučnog savetnika ili redovnog profesora univerziteta, kompetentni za oblast nauke ili naučne discipline kojima se institut bavi.

Upravni odbor ima predsednika i zamenika predsednika.

Zamenika predsednika upravnog odbora imenuje i razrešava upravni odbor iz reda članova koje predlaže naučno veće instituta.

Mandat predsednika, zamenika predsednika i članova upravnog odbora traje četiri godine.

Predsednik, zamenik predsednika i članovi upravnog odbora mogu biti razrešeni i pre isteka mandata, na lični zahtev ili na obrazložen zahtev ovlašćenog predlagača iz stava 1. ovog člana.

Akt o razrešenju predsednika i članova upravnog odbora donosi Vlada.

Član 61.

Upravni odbor:

- 1) donosi statut instituta;
- 2) odlučuje o poslovanju instituta;
- 3) usvaja izveštaj o poslovanju i godišnji obračun;
- 4) donosi program i plan rada instituta, na predlog direktora instituta;
- 5) imenuje i razrešava direktora, osim direktora instituta u oblasti odbrane;
- 6) odlučuje o korišćenju sredstava, u skladu sa zakonom;
- 7) donosi poslovnik o svom radu;
- 8) vrši druge poslove, u skladu sa zakonom i statutom.

Upravni odbor donosi statut instituta, uz prethodno pribavljenu saglasnost Ministarstva.

Direktor

Član 62.

Direktor rukovodi institutom, u skladu sa zakonom.

Direktor se imenuje na osnovu javnog konkursa. Mandat direktora traje četiri godine i može se imenovati najviše dva puta u naučnoj karijeri u istom institutu.

Za direktora naučnog i istraživačko-razvojnog instituta može biti imenovano lice u naučnom ili nastavnom zvanju, a za direktora instituta od nacionalnog značaja može biti imenovano lice u zvanju naučni savetnik ili redovni profesor univerziteta.

Lice iz stava 3. ovog člana mora biti kompetentno za oblast nauke za koju je institut akreditovan.

Direktor koji je u radnom odnosu u institutu zasniva radni odnos na određeno vreme sa punim radnim vremenom zaključenjem ugovora o radu, u skladu sa zakonom kojim se uređuje rad zaposlenih u javnim službama.

Ako lice imenovano za direktora nije zaposleno u institutu, imenovano lice zasniva radni odnos u institutu sa punim radnim vremenom, na određeno vreme, u skladu sa zakonom kojim se uređuje rad zaposlenih u javnim službama.

Direktora imenuje upravni odbor instituta, uz prethodno pribavljenu saglasnost ministra.

Upravni odbor, na osnovu prethodne saglasnosti ministra, donosi odluku o imenovanju direktora instituta i datumu stupanja na dužnost, u roku od 15 dana od dana prijema akta o davanju prethodne saglasnosti.

Upravni odbor je dužan da raspiše javni konkurs za direktora instituta, najmanje tri meseca, pre isteka mandata direktora instituta.

Direktora instituta u oblasti odbrane imenuje i razrešava ministar nadležan za odbranu, uz prethodno pribavljeno mišljenje naučnog veća instituta.

Upravni odbor raspisuje konkurs za izbor direktora i obrazuje Komisiju za sprovođenje konkursnog postupka. Komisija se sastoji od tri člana, od kojih je jedan član upravnog odbora, jedan član je iz reda zaposlenih istraživača u institutu, a jedan član je diplomirani pravnik.

Na raspisani konkurs za izbor direktora mogu se prijaviti kandidati koji su zaposleni u institutu, kao i kandidati koji nisu u radnom odnosu u institutu, u momentu podnošenja prijave na konkurs.

Naučno veće instituta daje mišljenje upravnom odboru o kandidatima koji su se prijavili na konkurs za direktora.

Direktor ne može biti član upravnog odbora, ali može prisustvovati sednicama upravnog odbora.

Upravni odbor može razrešiti direktora pre isteka mandata: na lični zahtev, ako nesavesno ili nestručno obavlja dužnost, na obrazložen zahtev ministra ili ako je pravosnažnom odlukom osuđen za krivično delo.

Upravni odbor razrešava direktora uz prethodno pribavljenu saglasnost ministra.

Upravni odbor podnosi Ministarstvu predlog za razrešenje direktora sa obrazloženjem i potrebnim dokazima i dokumentacijom koji potkrepljuju razloge za razrešenje direktora instituta i mišljenjem naučnog veća instituta, osim kada se direktor razrešava na lični zahtev.

Član 63.

Direktor instituta koji je organizovan kao ustanova:

- 1) predstavlja i zastupa institut;
- 2) organizuje i rukovodi radom instituta;
- 3) stara se o zakonitosti i odgovoran je za zakonit rad instituta;
- 4) izvršava odluke upravnog odbora instituta;
- 5) stara se o sprovođenju naučnoistraživačke delatnosti i o ukupnom radu instituta;
- 6) odgovoran je za finansijsko-materijalno poslovanje instituta;
- 7) donosi akt o organizaciji i sistematizaciji radnih mesta u institutu i druge opšte akte, u skladu sa zakonom i statutom instituta;
- 8) odlučuje o pravima i obavezama zaposlenih u institutu, u skladu sa zakonom;
- 9) direktor ima i druga prava i obaveze utvrđene ovim zakonom.

Vršilac dužnosti direktora

Član 64.

Kada direktoru instituta istekne mandat od četiri godine na koji je imenovan, a upravni odbor po raspisanom javnom konkursu nije predložio kandidata za direktora instituta ili kada je direktor razrešen dužnosti pre isteka mandata ili kada Ministarstvo odbije da da prethodnu saglasnost na odluku upravnog odbora instituta kojom se predlaže direktor instituta, upravni odbor, uz saglasnost Ministarstva, imenuje vršioca dužnosti direktora na period od godinu dana i u tom roku upravni odbor je dužan da raspiše javni konkurs i imenuje direktora instituta.

Ako upravni odbor u roku iz stava 1. ovog člana po ponovljenom javnom konkursu ne imenuje direktora instituta, ministar imenuje vršioca dužnosti direktora instituta na period od šest meseci, a Vlada razrešava postojeće i imenuje nove članove upravnog odbora instituta.

Novoimenovani upravni odbor iz stava 2. ovog člana dužan je da u roku od šest meseci raspiše novi javni konkurs i imenuje direktora instituta. Ukoliko upravni odbor ne imenuje direktora instituta, Vlada, na predlog ministra, imenuje direktora instituta na period od četiri godine.

Za vršioca dužnosti direktora naučnog i istraživačko-razvojnog instituta može biti imenovano lice u naučnom, odnosno nastavnom zvanju, a za vršioca dužnosti direktora instituta od nacionalnog značaja može biti imenovano lice u zvanju naučnog savetnika ili redovnog profesora univerziteta.

Lice iz stava 4. ovog člana mora biti kompetentno za oblast nauke za koju je institut akreditovan.

Vršilac dužnosti direktora instituta je u radnom odnosu u institutu na određeno vreme, sa punim radnim vremenom.

2. Organi instituta čiji je osnivač Republika Srbija koji su organizovani kao privredna društva

Član 65.

U organe istraživačko-razvojnog instituta organizovanog kao privredno društvo sa većinskim državnim kapitalom, u zavisnosti od toga da li je upravljanje jednodomno ili dvodomno, Vlada određuje predstavnike srazmerno udelu državnog kapitala, tako što u skupštinu određuje četiri svoja predstavnika iz reda istraživača u naučnim ili nastavnim zvanjima, kompetentnih za naučnu oblast kojom se institut bavi, a tri predstavnika predlaže naučno veće instituta iz reda istraživača u naučnim ili nastavnim zvanjima zaposlenih u institutu, a u nadzorni odbor Vlada određuje dva svoja predstavnika iz reda stručnjaka ekonomsko-finansijske struke, a jednog predstavnika predlaže naučno veće instituta iz reda lica ekonomsko-finansijske struke zaposlenih u institutu.

Direktora istraživačko-razvojnog instituta organizovanog kao privredno društvo, imenuje i razrešava skupština instituta, na period od četiri godine, na osnovu javnog konkursa iz reda lica u naučnom odnosno nastavnom zvanju, kompetentnog za naučnu oblast za koju je institut akreditovan.

Odredbe ovog zakona o direktoru naučnog ili istraživačko-razvojnog instituta organizovanog kao ustanova, koje se odnose na postupak imenovanja i razrešenja, radni odnos direktora, prava i obaveze direktora, kao i odredbe o vršiocu dužnosti direktora, shodno se primenjuju i na direktora istraživačko-razvojnog instituta organizovanog kao privredno društvo.

3. Naučno veće instituta

Član 66.

Naučno veće je naučni organ instituta.

Naučno veće obrazuje se u naučnom, istraživačko-razvojnog i institutu od nacionalnog značaja.

Naučno veće naučnog i istraživačko-razvojnog instituta mora imati najmanje sedam istraživača u naučnim ili nastavnim zvanjima koji su u radnom odnosu sa punim radnim vremenom u institutu.

Naučno veće može imati i više članova propisanih u stavu 3. ovog člana, ako ima u radnom odnosu sa punim radnim vremenom više od sedam istraživača u naučnim ili nastavnim zvanjima.

Broj, sastav i način izbora članova naučnog veća iz stava 3. ovog člana uređuju se statutom instituta.

Naučno veće instituta iz stava 3. ovog člana kompetentno je za utvrđivanje predloga za sticanje naučnih zvanja ako ima najmanje sedam istraživača zaposlenih u institutu koji su u višem ili istom naučnom, odnosno nastavnom zvanju koje kandidat stiče.

Statutom instituta od nacionalnog značaja uređuju se broj, sastav i način izbora članova naučnog veća.

Član 67.

Naučno veće:

- 1) predlaže program naučnoistraživačkog rada, usklađen sa Strategijom;
- 2) daje mišljenje na izveštaje direktora u delu koji se odnosi na realizaciju naučnoistraživačkih programa i projekata;
- 3) utvrđuje predlog za sticanje naučnog zvanja;
- 4) odlučuje o sticanju istraživačkog zvanja;
- 5) daje mišljenje upravnom odboru o kandidatima za direktora naučnog, istraživačko-razvojnog instituta i instituta od nacionalnog značaja, kao i mišljenje o razrešenju direktora navedenih instituta;
- 6) daje obrazložen predlog za imenovanje, odnosno razrešenje svojih predstavnika u upravnom odboru, skupštini i nadzornom odboru instituta;
- 7) predlaže nabavku naučnoistraživačke opreme;
- 8) obavlja druge poslove utvrđene statutom instituta i ovim zakonom.

VII. VOĐENJE EVIDENCIJE

Član 68.

Ministarstvo vodi evidenciju naučnoistraživačkih organizacija koje ispunjavaju uslove za obavljanje naučnoistraživačke delatnosti od opšteg interesa, u skladu sa ovim zakonom (u daljem tekstu: Registar naučnoistraživačkih organizacija) i evidenciju istraživača (u daljem tekstu: Registar istraživača).

Svrha vođenja registara stava 1. ovog člana je planiranje i praćenje finansiranja i rada naučnoistraživačkih organizacija i naučnoistraživačkog rada istraživanja, praćenje kvaliteta istraživanja i rezultata istraživanja, praćenje napredovanja istraživača, unapređivanja kvaliteta, efikasnosti i efektivnosti sistema nauke i istraživanja u cilju bolje iskorišćenosti rezultata istraživanja.

U Registar naučnoistraživačkih organizacija, u skladu sa ovim zakonom, upisuju se akreditovani instituti, visokoškolske ustanove, Srpska akademija nauka i umetnosti i instituti čiji je ona osnivač i Matica srpska.

Upis u Registar naučnoistraživačkih organizacija sprovodi se na osnovu rešenja iz člana 53. stav 1. ovog zakona.

U Registar istraživača upisuju se lica koja imaju prebivalište, odnosno boravište u Republici Srbiji i koja su stekla zvanja istraživača u skladu sa ovim zakonom, kao i lica koja su stekla zvanja, u skladu sa zakonom kojim se uređuje visoko obrazovanje.

Upis u Registar istraživača sprovodi se na osnovu akta o izboru u zvanje istraživača u skladu sa ovim zakonom, odnosno na osnovu akta o izboru u zvanje u skladu sa zakonom kojim se uređuje visoko obrazovanje.

Oblik i način vođenja registara iz stava 1. ovog člana, kao i postupak upisa i brisanja iz tih registara propisuje se aktom koji donosi ministar.

Aktom iz stava 7. ovog člana, bliže se utvrđuje dostavljanje, prijava, odnosno unos podataka i vođenje podataka u registrima, kao i način određivanja odgovornih lica iz naučnoistraživačkih organizacija, sa ciljem da se obezbedi ispravnost podataka u registrima.

U Registru naučnoistraživačkih organizacija vodi se evidencija o sledećim podacima: naziv, odnosno poslovno ime naučnoistraživačke organizacije, adresa naučnoistraživačke organizacije, matični broj, vrsta naučnoistraživačke organizacije, oblik organizovanja, odnosno pravna forma, naučna oblast kojom se naučnoistraživačka organizacija bavi, broj i datum akta o akreditaciji naučnoistraživačke organizacije, datum upisa naučnoistraživačke organizacije u Registar naučnoistraživačkih organizacija i napomene o statusnim promenama naučnoistraživačke organizacije, iznos sredstava kojima se na godišnjem nivou finansira naučnoistraživačka organizacija iz sredstava budžeta Republike Srbije po svim osnovama, kao i podaci o naučnoistraživačkoj opremi.

U Registru istraživača vodi se evidencija o sledećim podacima: ime i prezime istraživača, ime jednog roditelja, pol, jedinstveni matični broj građana, identifikacioni broj istraživača, naučno ili nastavno zvanje, datum sticanja zvanja i institucija u kojoj je stečeno, naučnoistraživačka organizacija u kojoj je istraživač zaposlen i adresa prebivališta, lista naučnih publikacija, патената i tehničkih rešenja koje je istraživač ostvario u svom naučnoistraživačkom radu.

Podatke o listi naučnih publikacija, патената i tehničkih rešenja koje je istraživač ostvario u svom naučnoistraživačkom radu, istraživač je dužan da prijavi u elektronskom obliku i odgovoran je za tačnost prijavljenih i unetih podataka.

Registri iz stava 1. ovog člana deo su elektronske baze podataka koju vodi Ministarstvo u skladu sa ovim zakonom.

Član 69.

Pored registara iz člana 68. stav 1. ovog zakona, Ministarstvo obrazuje bazu podataka u okviru realizacije programa utvrđenih u članu 12. ovog zakona, koje sadrže podatke o finansiranju naučnoistraživačkih organizacija i istraživača, a za koju se koriste podaci iz registara iz člana 68. ovog zakona.

Član 70.

Naučnoistraživačka organizacija koja je upisana u Registar naučnoistraživačkih organizacija, kao i istraživači koji su upisani u Registar istraživača, mogu učestvovati na konkursu za ostvarivanje programa od opšteg interesa utvrđenih ovim zakonom.

Član 71.

Ako institut koji je upisan u Registar naučnoistraživačkih organizacija prestane da ispunjava neki od uslova utvrđenih u čl. 45. 47. i 50. ovog zakona, direktor instituta dužan je da o tome izvesti Ministarstvo, najkasnije u roku od 60 dana od dana kada je institut prestao da ispunjava uslov.

Ako direktor instituta ne postupi u skladu sa stavom 1. ovog člana, ministar može podneti upravnom odboru instituta zahtev za njegovo razrešenje.

Ako institut ne ispunjava uslove propisane u čl. 45. 47. i 50. ovog zakona, ministar određuje rok, najduže od 120 dana, u kome institut treba da ispuni propisane uslove.

Ako institut ne ispuni uslove u roku iz stava 3. ovog člana, Ministarstvo donosi akt o njegovom brisanju iz Registra naučnoistraživačkih organizacija i raskida ugovor, odnosno ugovore o finansiranju instituta.

Ministarstvo raskida ugovor, odnosno ugovore o finansiranju odobrenog programa, odnosno projekta sa naučnoistraživačkom organizacijom koja je brisana iz Registra naučnoistraživačkih organizacija.

Izuzetno, finansiranje odobrenog i započetog programa, odnosno projekta čiji je realizator institut koji je brisan iz Registra naučnoistraživačkih organizacija ministar može da odobri pod uslovom da matični naučni odbor pozitivno oceni rezultate realizacije tog programa, odnosno projekta, i pod uslovom da druga naučnoistraživačka organizacija prihvati dalju realizaciju započetog programa, odnosno projekta.

Član 72.

Podaci iz Registra naučnoistraživačkih organizacija i Registra istraživača su otvoreni podaci, javno dostupni na internet prezentaciji Ministarstva u mašinski obradivom obliku za korišćenje i dalje objavljivanje. Od podataka iz Registra istraživača dostupni su javnosti svi podaci osim podataka o polu, jedinstvenom matičnom broju građanina i adresa prebivališta.

Kod upotrebe ličnih podataka primenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

VIII. ISTRAŽIVAČI

Definicija istraživača

Član 73.

Poslove naučnoistraživačke delatnosti obavljaju lica koja ispunjavaju uslove propisane ovim zakonom (u daljem tekstu: istraživači), kao i nastavnici i saradnici visokoškolskih ustanova.

Član 74.

Istraživač, u smislu ovog zakona, jeste lice sa najmanje visokom stručnom spremom, odnosno sa najmanje završenim osnovnim akademskim studijama, koje radi na naučnoistraživačkim i razvojnim poslovima i koje je izabrano u zvanje, u skladu sa ovim zakonom.

Zvanja istraživača i ekvivalencija zvanja

Član 75.

U zavisnosti od ostvarenih rezultata u naučnoistraživačkom radu, istraživač može steći, u skladu sa ovim zakonom, istraživačko zvanje: istraživač-pripravnik i istraživač-saradnik, i naučno zvanje: naučni saradnik, viši naučni saradnik i naučni savetnik.

Zvanja istraživača sa visokom stručnom spremom koji nisu izabrani u zvanja iz stava 1. ovog člana, a rade na istraživačko-razvojnim poslovima, imaju objavljene naučne i stručne radove ili ostvarene rezultate u istraživačko-razvojnom radu ili patentom zaštićene pronalaskе, jesu: stručni saradnik, viši stručni saradnik i stručni savetnik.

Način sticanja zvanja iz stava 2. ovog člana uređuje se opštim aktom naučnoistraživačke organizacije.

Član 76.

Zvanje istraživač-pripravnik stiče kandidat koji ima završen drugi stepen akademskih studija koji mu omogućava upis na doktorske akademske studije, sa prosečnom ocenom najmanje (8,00) i ima upisane doktorske studije. Istraživač-pripravnik bira se na period od tri godine, a zvanje stiče odlukom naučnog veća instituta, odnosno nastavno-naučnog veća fakulteta.

Zvanje istraživač-saradnik može steći kandidat koji je u statusu studenta doktorskih akademskih studija, ima prijavljenu temu doktorske disertacije, a koji je prethodne stepene studija završio sa ukupnom prosečnom ocenom najmanje osam (8,00), bavi se naučnoistraživačkim radom i ima bar jedan objavljen recenziran naučni rad. Istraživač-saradnik bira se na period od četiri godine, bez prava na reizbor, a zvanje stiče odlukom naučnog veća instituta ili nastavno-naučnog veća fakulteta, na osnovu izveštaja komisije koju je to veće imenovalo.

Najmanja prosečna ocena iz st. 1. i 2. ovog člana mora se ostvariti na svakom od prethodnih nivoa studija pojedinačno.

Istraživač-saradnik je u obavezi da u roku utvrđenim propisima o visokom obrazovanju završi doktorske akademske studije i ima objavljene naučne radove.

Zvanje naučni saradnik može steći istraživač koji ima akademski naziv doktora nauka i objavljene i recenzirane naučne radove i druge naučnoistraživačke rezultate i koji ukupnim naučnim radom pokazuje da je osposobljen za samostalan naučnoistraživački rad. Kategorije naučnoistraživačkih rezultata su: 1) monografije; 2) poglavlja u knjigama, odnosno članci u tematskim zbornicima radova; 3) naučni članci u časopisima međunarodnog i nacionalnog značaja; 4) tehnička rešenja; 5) patenti; 6) naučni radovi saopšteni na naučnim skupovima, objavljeni u celini ili izvodima; 7) naučne kritike i polemike, prikazi, prevodi, odnosno leksikografske odrednice.

Zvanje viši naučni saradnik može steći istraživač koji ima akademski naziv doktora nauka, objavljene i recenzirane naučne radove i druge naučnoistraživačke rezultate i koji kvalitetom naučnoistraživačkog rada doprinosi razvoju odgovarajuće naučne oblasti. Kategorije naučnoistraživačkih rezultata su: 1) monografije međunarodnog i nacionalnog značaja; 2) poglavlja u knjigama, odnosno članci u tematskim zbornicima radova međunarodnog i vodećeg nacionalnog značaja; 3) naučni članci u časopisima međunarodnog i vodećeg nacionalnog značaja; 4) tehnička rešenja; 5) patenti; 6) naučni radovi saopšteni na naučnim skupovima međunarodnog i vodećeg nacionalnog ranga, objavljeni u celini ili izvodima; 7) naučne kritike i polemike, prikazi, prevodi, odnosno leksikografske odrednice; 8) citiranost; 9) međunarodna saradnja; 10) rukovođenje podprojektima ili projektnim zadacima.

Zvanje naučnog savetnika može steći istraživač koji ima akademski naziv doktora nauka i objavljene i recenzirane naučne radove i druge naučnoistraživačke rezultate i koji je kvalitetom naučnoistraživačkog rada ostvario značajan uticaj na razvoj odgovarajuće naučne oblasti. Kategorije naučnoistraživačkih rezultata su: 1) monografije vodećeg međunarodnog, međunarodnog i vodećeg nacionalnog značaja; 2) poglavlja u knjigama, odnosno članci u tematskim zbornicima radova vodećeg međunarodnog značaja, međunarodnog značaja i vodećeg nacionalnog značaja; 3) naučni članci u časopisima vodećeg međunarodnog, međunarodnog ranga i vodećeg nacionalnog ranga; 4) tehnička rešenja; 5) patenti; 6) naučni radovi saopšteni na naučnim skupovima međunarodnog i vodećeg nacionalnog ranga, objavljeni u celini ili izvodima; 7) naučne kritike i polemike, prikazi, prevodi, odnosno leksikografske odrednice, 8) citiranost; 9) međunarodna saradnja; 10) rukovođenje

podprojektima ili projektnim zadacima 11) rukovođenje projektima ili učešće u naučnom radu sa kandidatima koji realizuju svoje doktorske disertacije.

Član 77.

U obavljanju poslova naučnoistraživačke delatnosti, zvanja utvrđena zakonom kojim se uređuje oblast visokog obrazovanja odgovaraju zvanjima utvrđenim ovim zakonom, i to: zvanje saradnik u nastavi – zvanju istraživač-pripravnik; zvanje asistent – zvanju istraživač-saradnik; zvanje docent – zvanju naučni saradnik; zvanje vanredni profesor – zvanju viši naučni saradnik i zvanje redovni profesor – zvanju naučni savetnik.

Postupak izbora u naučna, odnosno istraživačka zvanja

Član 78.

Svako lice koje smatra da ispunjava uslove propisane ovim zakonom može podneti zahtev naučnoistraživačkoj organizaciji koja ima kompetentno naučno, odnosno nastavno-naučno veće za utvrđivanje predloga za sticanje naučnog ili istraživačkog zvanja, a istraživači zaposleni u institutu ili na fakultetu zahtev podnose, isključivo, na tom institutu ili fakultetu. Izuzetno, istraživač može podneti zahtev i drugom institutu, odnosno fakultetu, ako institut, odnosno fakultet gde je istraživač zaposlen nema kompetentno naučno, odnosno nastavno-naučno veće za oblast kandidata, uz obrazloženo mišljenje naučnog, odnosno nastavno-naučnog veća instituta ili fakulteta gde je istraživač zaposlen.

Postupak za izbor u naučno, odnosno istraživačko zvanje pokreće naučno veće, odnosno nastavno-naučno veće u naučnoistraživačkoj organizaciji u kojoj je kandidat za izbor u zvanje zaposlen.

Postupak izbora u naučno, odnosno istraživačko zvanje pokreće se u roku od 30 dana od dana podnošenja zahteva za izbor u naučnoistraživačko zvanje.

Zahtev za izbor u naučno, odnosno istraživačko zvanje može podneti i lice koje u momentu podnošenja zahteva nije zaposleno u naučnoistraživačkoj organizaciji.

Postupak izbora u naučna zvanja

Član 79.

Radi sprovođenja postupka za sticanje naučnog zvanja, naučno veće, odnosno nastavno-naučno veće prilikom pokretanja postupka za izbor u zvanje, obrazuje komisiju od najmanje tri člana koji imaju naučno zvanje u naučnoj oblasti u kojoj kandidat stiče zvanje.

Članovi komisije ne mogu biti u nižem zvanju od zvanja u koje se bira kandidat. Najmanje jedan član komisije mora biti izvan naučnoistraživačke organizacije u kojoj se sprovodi postupak izbora u zvanje.

Član 80.

Naučno veće, odnosno nastavno-naučno veće naučnoistraživačke organizacije koje utvrđuje predlog za izbor u naučno zvanje dužno je da utvrdi predlog o sticanju naučnog zvanja u roku 90 dana od dana kada je na sednici naučnog veća pokrenut postupak za izbor u naučno zvanje. U slučaju da naučno veće, odnosno nastavno-naučno veće na održanoj sednici ne utvrdi predlog, kandidat, uz odgovarajući dokaz ima pravo da podnese zahtev za izbor u zvanje matičnom naučnom odboru odnosno komisiji za sticanje naučnih zvanja, u zavisnosti od zvanja u koje se bira, s tim što zadržava postojeće zvanje do okončanja postupka.

Član 81.

Komisija je dužna da u roku od 30 dana od dana kada je obrazovana podnese naučnom veću izveštaj.

Član 82.

Izveštaj komisije sadrži: ime i prezime kandidata za izbor u naučno zvanje, podatke o sadašnjem i prethodnom zaposlenju, pregled stručnog i naučnog rada, ocenu naučnog i stručnog rada kandidata za prethodni izborni period, ocenu o tome da li su ispunjeni uslovi za sticanje naučnog zvanja, kao i predlog naučnom veću za odlučivanje.

Izveštaj komisije učiniće se dostupnim javnosti na način utvrđen opštim aktom naučnoistraživačke organizacije, najmanje 30 dana pre donošenja odluke naučnog veća.

Član 83.

Pravo da odlučuju o sticanju naučnog zvanja imaju istraživači koji su u istom ili višem naučnom zvanju u odnosu na zvanje u koje se bira kandidat.

Odluku o predlogu za izbor odnosno reizbor u naučno zvanje donosi naučno veće odnosno nastavno-naučno veće većinom od ukupnog broja članova naučnog veća koji imaju pravo da odlučuju o izboru odnosno reizboru u naučno zvanje.

Član 84.

Odluku o predlogu za izbor odnosno reizbor u naučno zvanje, sa odgovarajućom dokumentacijom, naučno veće odnosno nastavno-naučno veće dostavlja odgovarajućem matičnom naučnom odboru ili Komisiji, u zavisnosti za koje se zvanje predlaže izbor odnosno reizbor.

Matični naučni odbor je dužan da odluči o izboru kandidata u zvanje naučni saradnik u roku od 60 dana od prijema predloga odluke sa dokumentacijom. Matični naučni odbor je dužan da Komisiji da mišljenje o izboru kandidata u zvanje viši naučni saradnik odnosno naučni savetnik u roku od 30 dana od prijema predloga odluke sa dokumentacijom.

Komisija je dužna da odluku o izboru odnosno reizboru kandidata u zvanje viši naučni saradnik i izboru u zvanje naučni savetnik donese u roku od 90 dana od dana prijema predloga odluke sa dokumentacijom.

Ako je kandidat nezadovoljan odlukom Komisije ili matičnog naučnog odbora, može podneti žalbu Nacionalnom savetu u roku od 15 dana od dana prijema odluke. Nacionalni savet je dužan da u roku od 30 dana od dana prijema žalbe razmotri žalbu i donese rešenje kojim može odbiti žalbu, poništiti rešenje u celini ili delimično i sam odlučiti o upravnoj stvari, poništiti rešenje i vratiti predmet Komisiji ili matičnom naučnom odboru na ponovno odlučivanje.

Komisija odnosno matični naučni odbor su dužni da u roku od 30 dana od dana prijema rešenja Nacionalnog saveta o poništavanju prvostepene odluke i vraćanju na ponovno odlučivanje donesu odluku u skladu sa pravnim shvatanjem Nacionalnog saveta.

Postupak izbora u istraživačko zvanje istraživač-pripravnik i istraživač-saradnik**Član 85.**

Radi sprovođenja postupka za sticanje zvanja istraživač-pripravnik naučno veće, odnosno nastavno-naučno veće, utvrđuje ispunjenost uslova za izbor u zvanje istraživač-pripravnik i donosi odluku o izboru na istoj sednici.

Radi sprovođenja postupka za sticanje zvanja istraživač-saradnik naučno veće, odnosno nastavno-naučno veće prilikom pokretanja postupka za izbor u zvanje, obrazuje komisiju od najmanje tri člana koji imaju naučno odnosno nastavno zvanje u naučnoj oblasti u kojoj kandidat stiče zvanje.

Za izbor u zvanje istraživač-saradnik, komisija je dužna da u roku od 30 dana od dana kada je obrazovana podnese naučnom veću, odnosno nastavno-naučnom veću izveštaj.

Član 86.

Izveštaj komisije sadrži: ime i prezime kandidata za izbor u istraživačko zvanje, podatke o sadašnjem i prethodnom zaposlenju, pregled stručnog i naučnog rada, ocenu stručnog i naučnog rada kandidata za prethodni izborni period, ocenu o tome da li su ispunjeni uslovi za sticanje istraživačkog zvanja, kao i predlog naučnom veću, odnosno nastavno-naučnom veću za odlučivanje.

Izveštaj komisije učiniće se dostupnim javnosti na način utvrđen opštim aktom naučnoistraživačke organizacije, najmanje 30 dana pre donošenja odluke naučnog veća, odnosno nastavno-naučnog veća.

Član 87.

Odluku o izboru u zvanje istraživač-saradnik donosi naučno veće, odnosno nastavno-naučno veće većinom od ukupnog broja članova veća.

Član 88.

Naučno veće, odnosno nastavno-naučno veće dužno je da donese odluku o sticanju zvanja istraživač-saradnik u roku od 90 dana od dana kada je na sednici naučnog veća pokrenut postupak za izbor u to zvanje.

Ukoliko naučno veće, odnosno nastavno-naučno veće ne donese odluku o sticanju zvanja istraživač-saradnik u roku iz stava 1. ovog člana, lice koje se bira u zvanje može u roku od 15 dana da podnese prigovor nadležnom matičnom naučnom odboru.

Nadležni matični naučni odbor je dužan da u roku od 30 dana od prijema prigovora prihvati, ili odbije prigovor.

Ako nadležni matični naučni odbor prihvati prigovor, obrazuje komisiju koja ponavlja postupak izbora u zvanje.

Nadležni matični naučni odbor donosi konačnu odluku o sticanju zvanja istraživač-saradnik iz stava 2. ovog člana, najkasnije 90 dana od dana prijema prigovora.

Član 89.

Svake godine, naučno veće naučnoistraživačke organizacije ocenjuje rad istraživača-pripravnika i istraživača-saradnika, na osnovu izveštaja mentora o uspešnosti istraživača na studijama i u naučnom radu.

Član 90.

Izborom u naučno, odnosno istraživačko zvanje, istraživač stiče pravo upisa u Registar istraživača.

Trajanje zvanja i postupak reizbora

Član 91.

Zvanje naučnog saradnika i višeg naučnog saradnika stiče se za period od pet godina, bez ograničenja broja reizbora, a zvanje naučnog savetnika je trajno.

Postojeće naučno zvanje traje do okončanja blagovremeno pokrenutog postupka sticanja višeg naučnog zvanja odnosno reizbora u postojeće zvanje.

Reizbor je postupak ponovnog sticanja postojećeg zvanja za kandidate koji nisu ispunili uslov za izbor u više naučno zvanje. Bliži uslovi za reizbor, kao i postupak reizbora uređuju se aktom iz člana 30. stav 1. tačka 5) ovog zakona.

Ako istraživač u zvanju naučnog saradnika i višeg naučnog saradnika ne bude reizabran u odgovarajuće zvanje, raspoređuje se na upražnjeno radno mesto koje odgovara njegovoj stručnoj spremi, u skladu sa opštim aktom instituta, a ako takvog radnog mesta nema, istraživaču prestaje radni odnos u institutu.

Stečena naučna, odnosno istraživačka zvanja prestaju da važe: istekom roka na koji su stečena, izborom u više zvanje ili oduzimanjem zvanja.

Član 92.

Istraživač sa naučnim, odnosno istraživačkim zvanjem, ili naučnoistraživačka organizacija u kojoj je istraživač zaposlen, pokreću postupak za sticanje višeg zvanja, odnosno reizbora, šest meseci pre isteka perioda na koji su birani u određeno zvanje.

Postupak za sticanje višeg zvanja može se pokrenuti i ranije, na obrazložen zahtev naučnoistraživačke organizacije ili istraživača.

Član 93.

Naučno, odnosno istraživačko zvanje može se oduzeti:

1) ako se saznaju nove činjenice, odnosno pojave dokazi iz kojih proizlazi da u trenutku izbora u zvanje kandidat nije ispunjavao uslove propisane ovim zakonom i aktom o istraživačkim i naučnim zvanjima koji je bio na snazi u momentu izbora u zvanje;

2) ako se utvrdi da naučni radovi na osnovu kojih je kandidat izabran u zvanje predstavljaju plagijat ili sadrže drugu vrstu etičkih ogrešenja (radovi su pogrešni, a nisu date naknadne ispravke i dr).

Postupak oduzimanja naučnog zvanja viši naučni saradnik i naučni savetnik sprovodi Komisija za sticanje naučnih zvanja, a postupak oduzimanja zvanja naučni saradnik i istraživačkog zvanja sprovodi nadležni matični naučni odbor (u daljem tekstu: nadležna tela).

Postupak oduzimanja istraživačkog, odnosno naučnog zvanja može pokrenuti naučno veće instituta, odnosno nastavno-naučno veće fakulteta, kao i lice koje ima doktorat nauka i lice koje ima istraživačko, odnosno naučno zvanje.

Postupak iz stava 3. ovog člana pokreće se podnošenjem obrazloženog zahteva Odboru za etiku u nauci, sa priloženim dokazima i dokumentacijom kojima se potkrepljuju činjenice za oduzimanje zvanja.

Ako Odbor za etiku u nauci utvrdi da postoje relevantne činjenice iz stava 1. tač 1) i 2) ovog člana za oduzimanje zvanja, donosi zaključak o sprovođenju postupka za oduzimanje zvanja, a obrazloženi zahtev, sa dokumentacijom, kao i zaključak o sprovođenju postupka za oduzimanje zvanja prosleđuje Komisiji za sticanje naučnog zvanja, odnosno nadležnom matičnom naučnom odboru ili naučnom veću, u zavisnosti da li je postupak pokrenut za oduzimanje naučnog ili istraživačkog zvanja.

Nadležna tela iz stava 2. ovog člana, dužna su da u roku od 60 dana od dana prijema zaključka Odbora za etiku u nauci o pokretanju postupka za oduzimanje zvanja i obrazloženog zahteva, sa dokazima i dokumentacijom, donesu odgovarajuću odluku. Odluka može biti pozitivna kojom se usvaja zahtev za

oduzimanje zvanja ili negativna kojom se zahtev za oduzimanje zvanja odbija kao neosnovan. Odluka nadležnih tela iz stava 2. ovog člana dostavlja se podnosiocu predloga zahteva za oduzimanje zvanja, Odboru za etiku u nauci i licu protiv koga je pokrenut postupak oduzimanja zvanja.

Odluka o oduzimanju zvanja koju donesu nadležna tela iz stava 2. ovog člana je konačna, a protiv te odluke lice kome je oduzeto zvanje može pokrenuti upravni spor.

Ako se donese konačna odluka o oduzimanju zvanja, danom konačnosti odluke, lice kome je oduzeto zvanje briše se iz Registra istraživača i prestaje mu pravo na finansiranje po osnovu naučnoistraživačkog rada, i raspoređuje se na upražnjeno radno mesto koje odgovara njegovoj stručnoj spremi, u skladu sa opštim aktom instituta, a ako takvog radnog mesta nema, prestaje mu radni odnos u institutu.

Odbor za etiku u nauci

Član 94.

Nacionalni savet donosi Kodeks ponašanja u naučnoistraživačkom radu (u daljem tekstu: Kodeks).

Kodeks definiše principe integriteta u naučnoistraživačkom radu u cilju očuvanja dostojanstva profesije, razvijanja i unapređivanja moralno-etičkih vrednosti, zaštite vrednosti znanja i uvažavanja i podizanja svesti o odgovornosti istraživača u naučnoistraživačkom radu, uz poštovanje principa akademske čestitosti.

Radi praćenja i sprovođenja odredaba Kodeksa iz stava 1. ovog člana, Ministarstvo obrazuje Odbor za etiku u nauci.

Odbor za etiku u nauci ima 13 članova, iz reda istraživača u zvanju naučnog savetnika i redovnog profesora univerziteta i akademika.

Članove Odbora za etiku u nauci imenuje i razrešava ministar.

U Odbor za etiku u nauci ministar imenuje: šest članova na predlog Zajednice instituta Srbije, šest članova na predlog Konferencije univerziteta Srbije, a jednog člana predlaže Srpska akademija nauka i umetnosti.

Odbor za etiku u nauci ima predsednika koga bira iz reda svojih članova, u skladu sa poslovnikom o svom radu.

Mandat predsednika i članova Odbora za etiku u nauci traje četiri godine, sa mogućnošću još jednog izbora.

Predsednik i član Odbora za etiku u nauci može biti razrešen i pre isteka mandata, i to: na lični zahtev, na obrazloženi zahtev ovlašćenog predlagачa ili obrazloženi zahtev većine od ukupnog broja članova Odbora za etiku u nauci.

Odbor za etiku u nauci donosi poslovnik o radu kojim se uređuje postupak i način odlučivanja u slučaju narušavanja pravila dobre naučne prakse, utvrđene Kodeksom iz stava 1. ovog člana, kao i druga pitanja od značaja za rad Odbora za etiku u nauci.

Članovima Odbora za etiku u nauci ne pripada naknada za rad.

Član 95.

Odbor za etiku u nauci, kad utvrdi da istraživač krši pravila i norme Kodeksa ponašanja u naučnoistraživačkom radu, ovlašćen je da:

- 1) izriče javnu opomenu;

2) donosi zaključak o pokretanju postupka za oduzimanje istraživačkog, odnosno naučnog zvanja, po zahtevu naučnog veća instituta, odnosno nastavno-naučnog veća fakulteta i lica koja imaju doktorat nauka ili istraživačko, odnosno naučno zvanje;

3) predloži zabranu učešća u radu tela koja su zadužena za staranje o kvalitetu naučnoistraživačkog rada (Nacionalni savet za naučni i tehnološki razvoj, Komisija za sticanje naučnih zvanja, Odbor za akreditaciju naučnoistraživačkih organizacija i matični naučni odbori);

4) predloži zabranu korišćenja sredstava za nauku i istraživanje opredeljena prema propisima o naučnoistraživačkoj delatnosti na projektima, za period od pet godina.

Konačnu odluku o predlozima Odbora za etiku u nauci iz stava 1. tač. 3) i 4) ovog člana donosi Ministarstvo.

Učešće istraživača u nastavi

Član 96.

Istraživač u naučnom zvanju koji je zaposlen u naučnoistraživačkoj organizaciji može učestvovati u izvođenju nastave na master i doktorskim studijama, ispitivati studente na ispitima, biti član komisije za pripremu izveštaja za izbor nastavnika, mentor, kao i član komisije za ocenu i odbranu doktorske disertacije, u skladu sa zakonom kojim se uređuje visoko obrazovanje i statutom visokoškolske ustanove.

Nagrade i priznanja za izuzetna naučna dostignuća i životno delo istraživača

Član 97.

Istraživači mogu ostvariti pravo na nagrade i priznanja za izuzetna naučna dostignuća i životno delo u skladu sa aktom kojim se uređuje dodela nagrada i priznanja, koji donosi ministar.

IX. PRAVA I OBAVEZE ZAPOSLENIH U INSTITUTU

Zaposleni u institutu

Član 98.

Zaposleni u naučnom, istraživačko-razvojnom i institutu od nacionalnog značaja, u smislu ovog zakona, jesu istraživači, stručno, administrativno-tehničko i pomoćno osoblje.

U pogledu prava, obaveza i odgovornosti zaposlenih u institutu čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave primenjuje se zakon kojim se uređuje rad zaposlenih u javnim službama, odnosno zakon kojim se uređuje rad, ako ovim zakonom nije drugačije uređeno.

Zasnivanje radnog odnosa

Član 99.

Istraživači, administrativno-tehničko i pomoćno osoblje zasnivaju radni odnos u naučnom institutu, istraživačko-razvojnom institutu i institutu od nacionalnog značaja (u daljem tekstu: institut), u skladu sa zakonom kojim se uređuje rad zaposlenih u javnim službama odnosno zakonom kojim se uređuje rad, ako ovim zakonom nije drugačije uređeno.

Istraživači u naučnim, nastavnim i istraživačkim zvanjima mogu da zasnuju radni odnos u institutu na neodređeno ili određeno vreme.

Istraživači u naučnim, istraživačkim i stručnim zvanjima raspoređuju se na odgovarajuća naučna, istraživačka i stručna radna mesta.

Naučna radna mesta u institutu jesu: naučni saradnik, viši naučni saradnik i naučni savetnik, a istraživačka radna mesta su: istraživač-pripravnik i istraživač-saradnik.

Stručna radna mesta u institutu jesu: stručni saradnik, viši stručni saradnik i stručni savetnik.

Sa istraživačima u naučnim, odnosno u istraživačkim zvanjima, izabranim na radna mesta iz stava 3. ovog člana, zaključuje se ugovor o radu, s obavezom sprovođenja ponovnog izbora (reizbora) ili unapređenja u više zvanje, u rokovima za koje se odgovarajuće naučno, odnosno istraživačko zvanje stiče, osim za zvanje naučnog savetnika.

Unutrašnja organizacija, vrsta i broj radnih mesta na kojima se raspoređuju zaposleni u institutu, kao i način i postupak zasnivanja radnog odnosa, uređuju se u skladu sa zakonom kojim se uređuje rad zaposlenih u javnim službama, ako ovim zakonom nije drugačije uređeno.

Prestanak radnog odnosa istraživača

Član 100.

Istraživaču u institutu radni odnos prestaje po sili zakona kada navršši 65 godina života i najmanje 15 godina staža osiguranja.

Istraživaču iz stava 1. ovog člana može se produžiti radni odnos ugovorom sa institutom na određeno vreme u trajanju do pet godina, ako ima najmanje 20 godina radnog iskustva u naučnoistraživačkoj delatnosti, pet godina rada u tom institutu i ako je nakon sticanja zvanja naučni savetnik ispunio uslove koji su potrebni za sticanje naučnog zvanja naučni savetnik, u skladu sa ovim zakonom. Statutom instituta se mogu propisati dodatni kriterijumi koje istraživač mora da ispuni da bi mu se produžio radni odnos.

Odluku o produženju radnog odnosa istraživača iz stava 2. ovog člana donosi direktor instituta, a odluku o produžetku radnog odnosa istraživača koji je na dužnosti direktora instituta donosi upravni odbor instituta.

Odluka iz stava 3. ovog člana donosi se na predlog naučnog veća i pribavljeno pozitivno mišljenje nadležnog matičnog naučnog odbora.

Istraživač u naučnom zvanju kome je prestao radni odnos zbog odlaska u penziju zadržava zvanje koje je imao u trenutku penzionisanja.

Mirovanje rokova za izbor u zvanja i plaćeno odsustvo istraživača

Član 101.

U vreme porodiljskog odsustva, bolovanja dužeg od tri meseca, obavljanja javne funkcije, stručnog usavršavanja, kao i u drugim slučajevima kada istraživač iz opravdanih razloga nije u mogućnosti da se bavi naučnoistraživačkim radom, na zahtev istraživača rokovi za izbor u više zvanje miruju i neće se uračunavati u rok za izbor, odnosno reizbor.

Član 102.

Istraživaču u naučnom zvanju posle provedenih pet godina rada u institutu može se odobriti plaćeno odsustvo u trajanju do jedne godine radi stručnog i naučnog usavršavanja u inostranstvu ili pisanja monografije, u skladu sa statutom instituta.

Mirovanje rokova za izbor u zvanja i plaćeno odsustvo istraživača u naučnim zvanjima zaposlenih na fakultetima i inovacionim centrima uređuju se u skladu sa članom 101. ovog zakona i ovim članom.

Prava i obaveze istraživača vezana za zasnivanje i prestanak radnog odnosa, shodno čl. 99. i 100. ovog zakona, uređuju se u skladu sa propisima o visokom obrazovanju.

X. FINANSIRANJE NAUČNOISTRAŽIVAČKE DELATNOSTI

Izvori finansiranja

Član 103.

Sredstva za finansiranje naučnoistraživačke delatnosti obezbeđuju se iz:

- 1) sredstava osnivača;
- 2) budžeta Republike Srbije;
- 3) budžeta autonomne pokrajine i jedinica lokalne samouprave;
- 4) sredstava Fonda za nauku Republike Srbije;
- 5) sredstava privrednih društava, udruženja i drugih organizacija;
- 6) sopstvenih prihoda naučnoistraživačkih organizacija;
- 7) sredstava domaćih fondova i zadužbina i poklona pravnih i fizičkih lica;
- 8) sredstava stranih fondacija, pravnih i fizičkih lica i donacija;
- 9) drugih izvora, pod uslovom da se ne ugrožava autonomija i dostojanstvo naučnoistraživačkog rada.

Finansiranje programa od opšteg interesa za Republiku Srbiju

Član 104.

Sredstva za finansiranje programa od opšteg interesa za Republiku Srbiju, utvrđenih u članu 12. ovog zakona, obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije, odnosno u budžetu osnivača naučnoistraživačke organizacije.

U sufinansiranju programa utvrđenih u članu 12. ovog zakona mogu učestvovati i autonomne pokrajine, jedinice lokalne samouprave i druga pravna i fizička lica.

Finansiranje nauke i istraživanja

Član 105.

Finansiranje naučnoistraživačke delatnosti sastoji se iz programa institucionalnog finansiranja, drugih programa od opšteg interesa, projektnog finansiranja u skladu sa zakonom kojim se uređuje rad Fonda za nauku Republike Srbije i finansiranja iz drugih izvora.

Institucionalno finansiranje može se obezbediti iz:

- 1) sredstava osnivača;
- 2) budžeta Republike Srbije;
- 3) budžeta autonomne pokrajine i jedinica lokalne samouprave.

Član 106.

Projektno finansiranje realizovaće se u skladu sa zakonom kojim se uređuje rad Fonda za nauku Republike Srbije.

Član 107.

Sredstva za finansiranje naučnoistraživačke delatnosti iz drugih izvora obezbeđuju se iz:

- 1) sredstava privrednih društava, udruženja i drugih organizacija;
- 2) sopstvenih prihoda naučnoistraživačkih organizacija;
- 3) sredstava domaćih fondova i zadužbina i poklona pravnih i fizičkih lica;
- 4) sredstava stranih fondacija, pravnih i fizičkih lica i donacija;
- 5) sredstava ostvarenih učešćem u doktorskim i master studijama;
- 6) drugih izvora, pod uslovom da se ne ugrožava autonomija i dostojanstvo naučnoistraživačkog rada.

Član 108.

Institucionalno finansiranje akreditovanih instituta, koji su osnovani kao ustanove, a čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave, kao i instituta čiji je osnivač Srpska akademija nauka i umetnosti obuhvata:

- 1) sredstva za plate i druga primanja istraživača u naučnim zvanjima;
- 2) sredstva za plate administrativno-tehničkog, stručnog i pomoćnog osoblja;
- 3) sredstva za režijske troškove;
- 4) sredstva za materijalne troškove istraživanja;
- 5) sredstva za nabavku, održavanje, amortizaciju i osiguranje opreme;
- 6) sredstva za druge troškove naučnoistraživačkog rada.

Sredstva za plate istraživači u istraživačkim zvanjima obezbeđuju se u skladu sa članom 129. ovog zakona.

Član 109.

Sredstva koja institut ostvari, izuzev sredstava koja obezbeđuje Republika Srbija, autonomna pokrajina, odnosno jedinica lokalne samouprave čine sopstveni prihod tog instituta (pružanje usluga trećim licima, poklon, sponzorstvo, sopstvena proizvodnja i drugi izvori sticanja sredstava).

Sredstva iz stava 1. ovog člana koriste se za unapređenje delatnosti i podizanje kvaliteta rada.

Sredstvima iz stava 1. ovog člana i imovinom stečenom iz sopstvenih prihoda institut samostalno raspolaže, u skladu sa zakonom i opštim aktom tog instituta.

Institut opštim aktom utvrđuje, u skladu sa ovim zakonom, raspodelu sopstvenih prihoda.

Ministarstvo kontinuirano prikuplja, prati i analizira podatke o sopstvenim prihodima instituta i njihovom trošenju, pojedinačno i ukupno.

Član 110.

Finansiranje naučnoistraživačkog rada akreditovanih visokoškolskih ustanova čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave obuhvata sredstva za materijalne troškove istraživanja, uključujući i troškove održavanja, amortizacije i osiguranja naučnoistraživačke opreme pribavljene budžetskim sredstvima, u skladu sa ovim zakonom.

Član 111.

Evaluacija rada instituta će se vršiti na pet godina na osnovu podnetog izveštaja, a na osnovu sledećih opštih kriterijuma:

- 1) izvrsnost – ocena unapređenja kvaliteta naučnoistraživačkog rada u odnosu na prethodni period i u odnosu na slične vodeće institucije u regionu i svetu. Ovaj kriterijum uzima u obzir i broj i obim kompetitivnih projekata i centara izuzetnih vrednosti;
- 2) uticaj – vidljivost i prepoznatljivost institucije u društvu;
- 3) proširenje kapaciteta – poboljšanje istraživačke i pomoćne infrastrukture, sposobnost institucije da konkuriše i privlači sredstva istraživačkih fondova, sposobnost da uspostavlja i realizuje međunarodnu saradnju, sposobnost da privlači i zadržava istraživače povratnike kao i strane istraživače.

Bliži kriterijumi koji uzimaju u obzir specifičnosti naučnih oblasti i institucija, kao i struktura petogodišnjeg izveštaja utvrdiće se posebnim akom koji donosi ministar.

Finansiranje drugih programa od opšteg interesa

Član 112.

Programi iz člana 12. stav 3. tač. 3) – 14), finansiraju se iz budžeta putem javnog poziva.

Radi realizacije programa, iz budžeta Republike Srbije daju se nepovratna sredstva naučnoistraživačkim organizacijama, osim ako posebnim ugovorom kojim se uređuju međusobna prava i obaveze izvršilaca programa i Ministarstva, nije drukčije određeno.

Finansiranje istraživača iz dijaspore

Član 113.

Na osnovu člana 103. stav 1. tačka 4) ovog zakona, istraživači angažovani u naučnoistraživačkim organizacijama u inostranstvu, a koji su i državljani Republike Srbije, mogu podnositi prijave za rukovođenje i učešće na projektima koji se finansiraju u skladu sa zakonom kojim se uređuje rad Fonda za nauku Republike Srbije. Ovi istraživači se angažuju u akreditovanim naučnoistraživačkim organizacijama odmah nakon odluke o finansiranju projekta, a u skladu sa uslovima javnog poziva Fonda za nauku Republike Srbije.

Istraživači angažovani u naučnoistraživačkim organizacijama u inostranstvu, a koji su i državljani Republike Srbije, mogu podnositi prijave za rukovođenje i učešće na projektima koji se finansiraju u skladu sa zakonom kojim se uređuje rad Fonda za nauku Republike Srbije. Ovi istraživači se angažuju u akreditovanim naučnoistraživačkim organizacijama odmah nakon odluke o finansiranju projekta, a u skladu sa uslovima javnog poziva Fonda za nauku Republike Srbije. Obaveza istraživača je da u prvoj godini realizacije projekta dostavi svu potrebnu dokumentaciju za profesionalno priznavanje doktorata stečenog u inostranstvu, s tim što se priznavanje obavlja u postupku neposrednog odlučivanja, odnosno bez sprovođenja posebnog ispitnog postupka. Postupak priznavanja diplome mora se okončati najkasnije tri meseca pre predviđenog roka za realizaciju odobrenog projekta. Predviđeni rok za realizaciju projekta se ne može skraćivati, a kandidat ima obavezu da projekat realizuje u punom trajanju. Kandidat odgovara za tačnost svih podataka navedenih pri konkurisanju za sredstva Fonda za nauku Republike Srbije, davanjem posebne izjave.

Finansiranje institucija od nacionalnog značaja

Član 114.

Sredstva za rad i realizaciju Programa naučnoistraživačkog rada Srpske akademije nauka i umetnosti, Programa naučnoistraživačkog rada Matice srpske, kao i instituta čiji je osnivač Srpska akademija nauka i umetnosti, obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije.

Uslovi i način realizacije programa institucionalnog finansiranja

Član 115.

Sredstva za institucionalno finansiranje naučnoistraživačkih organizacija obezbeđuju osnivači, u budžetu Republike Srbije, autonomnih pokrajina ili jedinica lokalne samouprave, u skladu sa godišnjim programom rada akreditovane naučnoistraživačke organizacije.

Organ upravljanja akreditovane naučnoistraživačke organizacije odgovara Ministarstvu za namensko i ekonomično trošenje sredstava dodeljenih iz budžeta.

Normative i standarde raspodele sredstava akreditovanim naučnoistraživačkim organizacijama utvrđuje Vlada, na predlog Ministarstva, a na osnovu Programa iz člana 12. stav 2. ovog zakona, godišnjeg plana i rezultata rada akreditovanih naučnoistraživačkih organizacija.

Uslovi i način realizacije drugih programa od opšteg interesa za Republiku Srbiju

Član 116.

Za finansijska sredstva iz budžeta Republike Srbije namenjena realizaciji programa od opšteg interesa utvrđenih u članu 12. stav 3. tač. 3) – 14) ovog zakona konkurišu, pod jednakim uslovima, naučnoistraživačke organizacije koje su upisane u Registar naučnoistraživačkih organizacija.

Za finansijska sredstva iz budžeta Republike Srbije namenjena realizaciji drugih programa od opšteg interesa utvrđenih u članu 12. stav 3. tačka 5) ovog zakona mogu konkurisati lica koja su završila osnovne akademske studije i master akademske studije, kao i integrisane studije i koja su upisala doktorske akademske studije, kao i učenici završnih razreda srednje škole koji su osvojili jedno od prvih tri mesta na međunarodnim olimpijadama znanja.

Za finansijska sredstva iz budžeta Republike Srbije namenjena realizaciji drugih programa od opšteg interesa utvrđenih u članu 12. stav 3. tačka 9) ovog zakona mogu konkurisati naučnoistraživačke organizacije koje su upisane u Registar naučnoistraživačkih organizacija, izdavačke organizacije u saradnji sa naučnoistraživačkim organizacijama i naučna i naučno-stručna društva, a za program utvrđen u članu 12. stav 3. tačka 10) ovog zakona mogu konkurisati naučno-obrazovni centri, specijalizovane organizacije i udruženja, koja se bave dodatnim obrazovanjem i usavršavanjem talentovanih učenika i studenata za bavljenje naučnoistraživačkim radom.

Član 117.

Finansiranje, odnosno učešće u sufinansiranju drugih programa od opšteg interesa, utvrđenih u članu 12. ovog zakona, vrši se u skladu sa posebnim aktom za svaki program pojedinačno.

Akt iz stava 1. ovog člana utvrđuje ministar.

Član 118.

Za ostvarivanje drugih programa od opšteg interesa utvrđenih u članu 12. stav 3. tač. 3) – 14) ovog zakona, Ministarstvo raspisuje konkurs.

Konkursom se utvrđuju: rok za podnošenje prijave, uslovi i vreme za ostvarivanje programa, kao i druga pitanja od značaja za sprovođenje konkursa.

Pravo da se prijave na konkurs imaju organizacije i lica iz člana 116. ovog zakona.

Član 119.

Sa organizacijama iz člana 116. st. 1. i 3. ovog zakona, kojima je odobreno ostvarivanje programa, Ministarstvo zaključuje ugovor o njihovom ostvarivanju, kojim se uređuju međusobna prava i obaveze.

Za finansiranje naučnoistraživačkog rada centra izuzetnih vrednosti koje se vrši se u skladu sa Programom iz člana 12. stav 3. tačka 4) ovog zakona, Ministarstvo zaključuje ugovor sa institutom odnosno visokoškolskom ustanovom u čijem sastavu su centri izuzetnih vrednosti, kojim se uređuju međusobna prava i obaveze.

Sa licem iz člana 116. stav 2. ovog zakona, Ministarstvo zaključuje ugovor o međusobnim pravima i obavezama.

Ministarstvo vrši nadzor nad namenskim korišćenjem sredstava i raskida ugovor ako utvrdi nenamensko korišćenje budžetskih sredstava.

Član 120.

Organizacija iz člana 116. st. 1. i 3. ovog zakona, kojoj je odobreno ostvarivanje programa, dužna je da na zahtev Ministarstva podnose izveštaj o ostvarivanju programa.

Ako organizacija iz člana 116. stav 1. ovog zakona, na zahtev Ministarstva, ne podnese izveštaj o ostvarivanju programa, odnosno projekta, Ministarstvo raskida ugovor o finansiranju tog programa, odnosno projekta.

Svojinska prava na rezultatima istraživanja

Član 121.

Rezultati istraživanja finansirani sredstvima iz budžeta Republike Srbije, pripadaju akreditovanim naučnoistraživačim organizacijama koje su realizovale istraživanja (u daljem tekstu: realizator istraživanja).

Rezultati istraživanja iz stava 1. ovog člana obuhvataju sva materijalna i nematerijalna dobra koja su proistekla iz programa koji su finansirani sredstvima iz budžeta Republike Srbije.

Član 122.

Kada je rezultat istraživanja finansiran sredstvima iz budžeta Republike Srbije, u vidu pronalaska (patent i mali patent), pravo na zaštitu pronalaska, odnosno pravo na sticanje patenta i malog patenta ima realizator istraživanja, a istraživač kao pronalazač ima pravo da u tom svojstvu bude naveden u prijavi za priznavanje patenta, spisima, registrima, ispravama i publikacijama o pronalasku.

Pronalazači su u obavezi da blagovremeno daju svu neophodnu pisanu saglasnost u postupku zaštite intelektualne svojine naučnoistraživačke organizacije.

Ukoliko je patent ili mali patent ekonomski iskorišćavan, pronalazač iz stava 1. ovog člana ima pravo na naknadu u iznosu od najmanje 50% od dobiti koju je realizator istraživanja ostvario iskorišćavanjem patenta, odnosno malog patenta.

Kada je više učesnika u istraživanju stvorilo pronalazak, njihovo učešće u dobiti zavisi od pojedinačnog doprinosa u stvaranju pronalaska, a ako se pojedinačni doprinosi ne mogu utvrditi, tada svi pronalazači imaju pravo na podjednake delove.

Član 123.

Svaki zaposleni u naučnoistraživačkoj organizaciji koji stvori pronalazak dužan je da odmah po nastanku pronalaska realizatoru istraživanja podnese pismeni izveštaj kojim ga obaveštava o pronalasku. Pronalazači su dužni da poslodavcu dostave sve relevantne podatke i rezultate nastale tokom stvaranja pronalaska. Pronalazači su obavezni da poslodavcu dostave i predlog raspodele autorskih doprinosa uz prateću dokumentaciju.

Sva intelektualna svojina nastala kroz program institucionalnog finansiranja reguliše se isključivo opštim aktom naučnoistraživačke organizacije kojim se uređuje zaštita intelektualne svojine.

Realizator istraživanja je dužan da u roku od 60 dana od dana prijema izveštaja iz stava 1. ovog člana ispita potencijal za ekonomsko iskorišćenje pronalaska i opravdanost zaštite pronalaska kao poslovne tajne, patentom, odnosno malim patentom.

Rok iz stava 3. ovog člana može se produžiti u saglasnosti sa pronalazačem.

Ako na osnovu analize iz stava 3. ovog člana realizator istraživanja u rokovima iz st. 3. i 4. ovog člana donese odluku da podnese prijavu patenta, odnosno malog patenta, dužan je da o tome pismeno obavesti pronalazača.

Zaposleni u naučnoistraživačkoj organizaciji nema pravo da pronalazak objavi, niti da ga na bilo koji drugi način učini dostupnim javnosti dok realizator istraživanja ne odredi način zaštite pronalaska.

Ako realizator istraživanja u rokovima iz st. 3. i 4. ovog člana ne obavesti pronalazača da ima nameru da podnese prijavu patenta, odnosno malog patenta, ili ga obavesti da ne želi da podnese takvu prijavu, pronalazač ima pravo da podnese prijavu patenta, odnosno malog patenta na svoje ime i o svom trošku.

Poreski podsticaji

Član 124.

Republika Srbija poreskom politikom i drugim merama podstiče domaća i strana pravna i fizička lica da ulažu sredstva za ostvarivanje programa i projekata utvrđenih ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje rad Fonda za nauku Republike Srbije.

Rešavanje stambenih potreba naučnika pod povoljnijim uslovima

Član 125.

Stambene potrebe istraživača, nastavnika i saradnika u institutima i visokoškolskim ustanovama čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina, jedinica lokalne samouprave i institutima čiji je osnivač Srpska akademija nauka i umetnosti, obezbeđuju se davanjem pod zakup pod posebnim uslovima, sa pravom na otkup po pristupačnim cenama odnosno po cenama nižim od tržišne, stanova izgrađenih sredstvima zajma u skladu sa potvrđenim međunarodnim ugovorom.

XI. NADZOR

Član 126.

Nadzor nad sprovođenjem odredaba ovog zakona vrši Ministarstvo.

Nadzor nad radom instituta iz oblasti odbrane i ostvarivanjem istraživanja od značaja za odbranu vrši ministarstvo nadležno za poslove odbrane u saradnji sa Ministarstvom.

XII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 127.

Vlada će doneti Strategiju naučnog i tehnološkog razvoja Republike Srbije u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 128.

Ministar će doneti podzakonske akte propisane ovim zakonom u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 129.

Ministarstvo nadležno za poslove naučnoistraživačke delatnosti će nastaviti da finansira naučnoistraživačke aktivnosti svih istraživača u istraživačkim zvanjima angažovanih u naučnoistraživačkoj organizaciji i inovacionim centrima do sticanja zvanja doktora nauka, odnosno do isteka istraživačkih zvanja koja su stekli u skladu sa odredbama Zakona o naučnoistraživačkoj delatnosti („Službeni glasnik RS”, br. 110/05, 50/06 – ispravka, 18/10 i 112/15).

Angažovanje novih istraživača u istraživačkim zvanjima biće regulisano posebnim programom Ministarstva nadležnog za poslove naučnoistraživačke delatnosti u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje rad Fonda za nauku Republike Srbije.

Ministarstvo nadležno za poslove naučnoistraživačke delatnosti će finansirati sve istraživače u naučnim zvanjima angažovane na fakultetima i inovacionim centrima, na dan stupanja na snagu ovog zakona. Finansiranje će se odnositi i na sve istraživače angažovane na fakultetima i inovacionim centrima, čiji postupak za izbor u zvanje naučnog saradnika bude pokrenut tokom trajanja finansiranja projekata u ciklusu istraživanja od 2011. godine, zaključno sa 31. decembrom 2019. godine, pod uslovom da po tom postupku steknu zvanje naučnog saradnika.

Fakulteti i inovacioni centri mogu angažovati nove istraživače u naučnim zvanjima samo u okviru međunarodnih projekata, projekata Fonda za nauku, Fonda za inovacionu delatnost, sopstvenih sredstava kao i iz svih drugih budžetskih sredstava van razdela Ministarstva nadležnog za poslove naučnoistraživačke delatnosti.

Član 130.

Instituti koji su upisani u Registar naučnoistraživačkih organizacija u skladu sa Zakonom o naučnoistraživačkoj delatnosti („Službeni glasnik RS”, br. 110/05, 50/06 – ispravka, 18/10 i 112/15) usaglasice statut i druge opšte akte sa ovim zakonom u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 131.

Organi instituta imenovani do dana stupanja na snagu ovog zakona nastavljaju da rade prema aktu kojim su imenovani pre stupanja na snagu ovog zakona, do isteka mandata na koji su imenovani.

Konstituisanje i izbor organa instituta u skladu sa ovim zakonom, izvršiće se po isteku mandata tih organa konstituisanih, odnosno izabranih po propisima koji su važili do stupanja na snagu ovog zakona.

U ukupan broj mandata iz stava 1. ovog člana ne računaju se mandati do stupanja na snagu ovog zakona.

Nacionalni savet za naučni i tehnološki razvoj, Odbor za akreditaciju naučnoistraživačkih organizacija, Komisija za sticanje naučnih zvanja i matični naučni odbori nastavljaju da rade prema aktu kojim su imenovani pre stupanja na snagu ovog zakona do donošenja akta o njihovom imenovanju u skladu sa odredbama ovog zakona.

U ukupan broj mandata tela iz stava 4. ovog člana računaju se mandati do stupanja na snagu ovog zakona.

Član 132.

Postupci za sticanje naučnih i istraživačkih zvanja započeti prema propisima koji su važili do dana stupanja na snagu ovog zakona okončaće se po tim propisima, osim u slučajevima kada su odredbe ovog zakona povoljnije za istraživače. Rok za okončanje započetih postupaka je devet meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, osim u slučaju da je potrebna dokumentacija već dostavljena Komisiji za izbor u naučna zvanja kada je rok šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 133.

Instituti od nacionalnog značaja koji su taj status stekli po propisima koji su važili do stupanja na snagu ovog zakona zadržavaju taj status do isteka vremena na koji je status stečen.

Pitanje finansiranja instituta iz stava 1. ovog člana urediće se Programom iz člana 12. stav 2. tačka 2) ovog zakona.

Član 134.

Centri izuzetnih vrednosti koji su taj status stekli po propisima koji su važili do stupanja na snagu ovog zakona zadržavaju taj status do isteka vremena na koji je status stečen.

Pitanje finansiranja centara iz stava 1. ovog člana urediće se Programom iz člana 12. stav 3. tačka 4) ovog zakona.

Član 135.

Finansiranje projekata koji se realizuju u okviru Programa osnovnih istraživanja, Programa istraživanja u oblasti tehnološkog razvoja i Programa sufinansiranja integralnih i interdisciplinarnih istraživanja u ciklusu istraživanja od 2011. godine nastavlja se na način i pod uslovima propisanim aktom o finansiranju navedenih programa donetim pre stupanja na snagu ovog zakona - do sticanja uslova za finansiranje po Programima institucionalnog finansiranja iz člana 12. stav 2. ovog zakona, odnosno do 31. decembra 2019. godine, sa mogućnošću produženja za još jednu godinu.

Ministarstvo može finansirati naučnoistraživački rad preraspodelom sredstava za realizaciju naučnoistraživačkog rada tako što će se sredstva sa svih projekata u kojima učestvuje pojedinačna naučnoistraživačka organizacija čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina odnosno jedinica lokalne samouprave kao i Srpska akademija nauka i umetnosti i instituti čiji je ona osnivač, zbirno isplaćivati toj naučnoistraživačkoj organizaciji, a na nivou isplate za decembar mesec prethodne godine, uz sva pripadajuća uvećanja prema propisima o budžetu odnosno budžetskom sistemu. Finansiranje u skladu sa ovim članom će se realizovati najduže u trajanju od dve godine od početka primene propisa kojim se uređuje rad zaposlenih u javnim službama.

Prava i obaveze između Ministarstva i naučnoistraživačkih organizacija, odnosno osnivača i naučnoistraživačkih organizacija, regulisaće se posebnim

ugovorom o privremenom finansiranju naučnoistraživačkog rada po naučnoistraživačkim organizacijama.

Do donošenja programa iz člana 12. stav 3 tač. 5), 6), 8) i 9) ovog zakona, finansiranje Programa podsticanja i stipendiranja mladih i nadarenih za naučnoistraživački rad, Programa usavršavanja kadrova za naučnoistraživački rad, Programa nabavke naučne i stručne literature iz inostranstva i pristupa elektronskim naučnim i stručnim bazama podataka i Programa izdavanja naučnih publikacija i održavanja naučnih skupova, nastavlja se do 31. decembra 2020. godine, na način i pod uslovima propisanim programom i aktom o finansiranju navedenih programa donetim pre stupanja na snagu ovog zakona.

Član 136.

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o naučnoistraživačkoj delatnosti („Službeni glasnik RS”, br. 110/05, 50/06 – ispravka, 18/10 i 112/15), osim odredaba čl. 27a – 27d koje se odnose na Centar za promociju nauke. Centar za promociju nauke će realizovati sve započete projekte. Stupanjem ovog zakona na snagu Centar za promociju nauke preuzima ulogu koordinacije rada svih naučno-obrazovnih centara koje osniva Vlada, a koji su finansirani na osnovu člana 12. stav 3. tačka 10) ovog zakona. Najkasnije do isteka roka od pet godina od dana stupanja na snagu ovog zakona Vlada će na predlog Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja odlučiti o daljem statusu i nadležnostima centra, kao i o strukturi i načinu koordinisanja radom mreže naučno-obrazovnih centara.

Podzakonska akta doneta na osnovu zakona iz stava 1. ovog člana primenjivaće se do donošenja podzakonskih akata u skladu sa ovim zakonom, osim ako su u suprotnosti sa odredbama ovog zakona.

Član 137.

Početak primene zakona kojim se uređuju prava, obaveze i odgovornosti iz radnog odnosa zaposlenih, odnosno prava i obaveze po osnovu rada u javnim službama i Kataloga radnih mesta, plate istraživača će se odrediti u skladu sa članom 77. ovog zakona.

Član 138.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u članu 97. stav 1. tačka 12. Ustava, kojim je dato ovlašćenje da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje razvoj Republike Srbije, politiku i mere za podsticanje ravnomernog razvoja pojedinih delova Republike Srbije, uključujući i razvoj nedovoljno razvijenih područja; organizaciju i korišćenje prostora, naučno-tehnološki razvoj; tački 17. kojim je dato ovlašćenje Republici Srbiji da uređuje i obezbeđuje druge odnose od interesa za Republiku Srbiju, u skladu s Ustavom; u članu 73. kojim je propisano da je naučno i umetničko stvaralaštvo slobodno. Autorima naučnih i umetničkih dela jemče se moralna i materijalna prava, u skladu sa zakonom. Republika Srbija podstiče i pomaže razvoj nauke, kulture i umetnosti.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Strategijom naučnog i tehnološkog razvoja Republike Srbije za period od 2016. do 2020. godine - Istraživanja za inovacije („Službeni glasnik RS”, broj 25/16), kao strateški cilj u oblasti nauke i istraživanja i kao jedna od mera u podsticaju izvrsnosti i relevantnosti naučnih istraživanja u Republici Srbiji predstavlja i promena modela finansiranja naučnoistraživačke delatnosti, što je jedan od osnovnih razloga za donošenje novog zakona u oblasti nauke i istraživanja. Strategijom je predviđeno da će se reformisati sistem finansiranja naučnoistraživačke delatnosti s ciljem da se sistem unapredi, obezbedi stabilno finansiranje i da se budžetska sredstva koriste na efikasan i optimalan način. Strategijom je predviđen razvoj modela finansiranja usklađen sa reformom istraživačkog sistema. Krajnji cilj reforme finansiranja naučnoistraživačke delatnosti je uspostavljanje uravnotežene kombinacije projektnog i institucionalnog finansiranja. Institucionalno finansiranje će imati dve komponente: osnovnu, koja će obezbediti stabilno finansiranje i razvojnu, koja će zavistiti od stepena ispunjenosti parametara uspešnosti. Kako bi se realizovala primena novog modela neophodno je donošenje novog zakona i podzakonskih akata kojima će se urediti novi modela finansiranja. U okviru promene modela finansiranja istraživanja, predviđa se institucionalno finansiranje naučnoistraživačkih organizacija, kao i formiranje posebnog fonda za podsticaj istraživanjima (projektno finansiranje).

Novim Zakonom o nauci i istraživanjima obezbeđuje se sledeće: institucionalno finansiranje nauke, osnaživanje instituta od nacionalnog značaja, mehanizam za osnivanje novih institucija, efikasnije praćenje i ocena rada instituta, zadržavanje fleksibilnosti u finansiranju nauke direktno od resornog ministarstva kroz druge programe od opšteg interesa, definiše se efikasniji sistem izbora u naučna zvanja.

Primena Zakona omogućiće bolju saradnju instituta i fakulteta, partnerstvo sa privredom, drugim ministarstvima u realizaciji strateških ciljeva i međunarodnim organizacijama na realizaciji zajedničkih programa.

Ciljevi koji se postižu donošenjem ovog zakona su: 1) unapređenje kvaliteta naučnoistraživačkog rada; 2) primena rezultata istraživanja; 3) efikasniji i delotvorniji rad tela, komisija i drugih organizacija u sistemu naučnoistraživačke delatnosti; 4) poboljšanje efikasnosti alokacije i upotrebe svih naučnoistraživačkih i razvojnih resursa; 5) izgradnja i dalji razvoj inovativnog društva zasnovanog na znanju.

III. OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA I POJEDINAČNIH REŠENJA

Predlog zakona sadrži dvanaest poglavlja: Osnovne odredbe, Planiranje i ostvarivanje opšteg interesa u naučnoistraživačkoj delatnosti, Obezbeđivanje kvaliteta naučnoistraživačkog rada i razvoja naučnoistraživačke delatnosti, Organizacije koje obavljaju naučnoistraživačku delatnost, Instituti, Organi instituta, Vođenje evidencije, Istraživači, Prava i obaveze zaposlenih u institutu, Finansiranje naučnoistraživačke delatnosti, Nadzor i Prelazne i završne odredbe.

1. Osnovne odredbe (čl. 1 – 9)

U Glavi I. Predloga zakona (u daljem tekstu: Zakon) definisan je predmet uređivanja odnosno sadržina zakona. Nauka i istraživanje su prepoznati kao delatnost od posebnog značaja za sveukupni razvoj Republike Srbije, kao društva zasnovanog na znanju i ciljevi nauke i istraživanja.

U čl. 4 – 6. Zakona utvrđeno je na kojim načelama se zasniva nauka i istraživanje. Definiše se princip otvorene nauke - otvoreni pristup naučnim publikacijama i primarnim podacima, u skladu sa preporukama evropske komisije i međunarodnom dobrom praksom, kao i pojam naučnoistraživačke infrastrukture.

U članu 7. Zakona, utvrđuje se da nauku i istraživanja kao delatnost od opšteg interesa realizuju naučnoistraživačke organizacije kroz programe utvrđene ovim zakonom, kao i programe utvrđene zakonom kojim se uređuje rad Fonda za nauku Republike Srbije, čime se stvara osnov za kombinovani sistem finansiranja predviđen Strategijom naučnog i tehnološkog razvoja Republike Srbije za period od 2016. do 2020. godine - Istraživanja za inovacije.

U članu 8. Zakona određuju se ciljevi realizacije naučnoistraživačke delatnosti, kao što su stvaranje novih znanja radi podsticanja društvenog, tehnološkog, kulturnog, umetničkog i ekonomskog razvoja, povećanja društvenog proizvoda i podizanja standarda građana i kvaliteta života; unapređenje ukupnih naučnoistraživačkih kapaciteta, (ljudskih resursa i institucija); podizanje opšteg nivoa tehnologija u privredi i obezbeđivanje konkurentnosti roba i usluga na domaćem i svetskom tržištu; jačanje međunarodne naučne saradnje i doprinos u regionalnom, evropskom i globalnom istraživačkom prostoru; podrška stvaranju inovacija za privredu, i transferu tehnologija i jačanju inženjerskih kapaciteta sa ciljem stvaranja komparativnih prednosti na globalnom tržištu i promocija preduzetništva i unapređenje i širenje kulturnog ambijenta i stvaralačkog obrazovanja, sa ciljem očuvanja i afirmacije nacionalnog identiteta kao dela civilizacijske baštine.

U članu 9. zakona utvrđuju se obaveze naučnoistraživačkih organizacija (u daljem tekstu: NIO), radi sprovođenja ciljeva iz člana 8. ovog zakona

2. Planiranje i ostvarivanje opšteg interesa u naučnoistraživačkoj delatnosti, (čl. 10 – 12)

U Glavi II. uređuje se donošenje programa od opšteg interesa za Republiku, u skladu sa Strategijom naučnog i tehnološkog razvoja Republike Srbije za period od 2016. do 2020. godine - Istraživanja za inovacije, odnosno strateškim ciljem da se podstiče izvrsnost i relevantnost naučnih istraživanja u Republici Srbiji kroz promenu modela finansiranja naučnoistraživačke delatnosti (kombinovani sistem institucionalno - pojevano finansiranje).

U čl. 10 i 11. Zakona predviđa se donošenje nove Strategije naučnog i tehnološkog razvoja Republike Srbije i sadržaj strategije, u skladu sa zakonom kojim se uređuje planski sistem, uključujući i strategiju kojom se utvrđuju prioritetne oblasti pametne specijalizacije.

U članu 12. Zakona, predviđa se da se opšti interes u naučnoistraživačkoj delatnosti, ostvaruje putem programa institucionalnog finansiranja i drugih programa od opšteg interesa u skladu sa ovim zakonom, kao i putem projektnog finansiranja preko Fonda za nauku u skladu sa zakonom kojim se uređuje rad tog fonda. Istim članom nabrajaju se programi od opšteg interesa za Republiku, predviđa postupak njihovog donošenja i period trajanja programa.

3. Obezbeđivanje kvaliteta naučnoistraživačkog rada i razvoja naučnoistraživačke delatnosti

U Glavi III. zakona predviđeno je da se o obezbeđivanju kvaliteta naučnoistraživačkog rada i razvoju naučnoistraživačke delatnosti u Republici Srbiji staraju: Nacionalni savet za naučni i tehnološki razvoj; Odbor za akreditaciju naučnoistraživačkih organizacija; Komisija za sticanje naučnih zvanja; matični naučni odbori; Zajednica instituta Srbije, Konferencija univerziteta Srbije na čiji rad se primenjuje zakon kojim se uređuje visoko obrazovanje, Komisija za međunarodnu saradnju i dijasporu i Ministarstvo.

U ovoj glavi predviđena su nova rešenja u odnosu na broj članova tela, predlaganje kandidata i njihov sastav, kao i nove nadležnosti, a izvršeno je i usklađivanje odredaba o postupku sa novim zakonom kojim se uređuje opšti upravni postupak. Najznačajnija novina odnosi se na matične naučne odbore, odnosno predviđena je njihova nova nadležnost za sprovođenje postupka za izbor u naučno zvanje naučni saradnik, u cilju efikasnijeg sprovođenja postupka izbora u naučna zvanja. Istovremeno novina je i u njihovoj nadležnosti u institucionalnom finansiranju kroz davanje mišljenja o godišnjem izveštaju NIO o realizaciji programa institucionalnog finansiranja, utvrđenih ovim zakonom.

U članu 15. Zakona utvrđeno je da je Nacionalni savet za naučni i tehnološki razvoj najviše stručno i savetodavno telo u sistemu naučnoistraživačke delatnosti u Republici Srbiji. Utvrđen je sastav Nacionalnog saveta i to: broj članova, imenovanje od strane Vlade, predlaganje liste kandidata, naučne oblasti (prirodno-matematičke, tehničko-tehnološke, medicinske, biotehničke, društvene i humanističke nauke), kao i da se vodi računa o rodnoj ravnopravnosti i ravnomernoj zastupljenosti svih šest naučnih oblasti.

U članu 16. Zakona predviđene su nadležnosti Nacionalnog saveta, među kojima je i nova nadležnost da daje mišljenje na petogodišnji izveštaj NIO o realizaciji programa institucionalnog finansiranja. Istovremeno Nacionalni savet će u delu godišnjeg izveštaja o stanju u nauci za prethodnu godinu, sa predlozima i sugestijama za narednu godinu, obuhvatati i rad Fonda za nauku.

U čl. 18 – 21. Zakona, utvrđeno je da se radi obavljanja poslova vrednovanja kvaliteta i efikasnosti naučnoistraživačkog rada (akreditacija) naučnoistraživačkih organizacija obrazuje Odbor za akreditaciju naučnoistraživačkih organizacija; utvrđen je njegov sastav i nadležnost, kao i postupak akreditacije vodeći računa o pravilima opšteg upravnog postupka.

U čl. 22 – 24. Zakona predviđeno je da se radi odlučivanja o sticanju naučnih zvanja viši naučni saradnik i naučni savetnik, obrazuje Komisija za sticanje naučnih zvanja, sastav Komisije i rad Komisije. Predloženim zakonskim rešenjem da Komisija odlučuje o sticanju dva najviša naučna zvanja, a matični naučni odbori da odlučuju o zvanju naučnog saradnika, postiže se efikasnije sprovođenje postupka izbora istraživača u naučna zvanja.

U čl. 25 – 27. Zakona, predviđeno je da se obrazuju matični naučni odbori, kao stručna tela za sve naučne oblasti, grane ili discipline, sastav matičnog naučnog odbora, sa određivanjem manjeg maksimalnog broja članova (najviše devet) u cilju operativnijeg rada ovih tela i njihovih nadležnosti, a kao najznačajnija novina je i to da odlučuje o sticanju naučnog zvanja naučni saradnik čime se postiže efikasnije

sprovođenje postupka izbora istraživača u naučna zvanja uopšte, a posebno ovog zvanja koje je najbrojnije.

U članu 28. Zakona predviđeno je da se instituti udružuju u Zajednicu instituta Srbije, da Zajednica ima status pravnog lica, da je čine instituti na teritoriji Republike koji su upisani u Registar naučnoistraživačkih organizacija, da se na osnivanje, organizaciju i rad Zajednice primenjuju propisi kojima se uređuju udruženja i dr.

U članu 29. Zakona u cilju osnaživanja svih aktivnosti na polju međunarodne naučne saradnje kao i uključivanja dijaspore u naučnoistraživački rad u Republici Srbiji, predviđeno je da se obrazuje Odbor za međunarodnu naučnu saradnju i dijasporu, kao postupak imenovanja i njegove nadležnosti, kako je to i predviđeno u Akcionim planom za sprovođenje Strategije naučnog i tehnološkog razvoja Republike Srbije za period od 2016. do 2020. godine - Istraživanja za inovacije („Službeni glasnik RS”, broj 60/18).

U članu 30. Zakona, utvrđene su nadležnosti Ministarstva u pogledu predlaganja Vladi politike u oblasti naučnoistraživačke delatnosti, praćenja i podsticanja razvoja naučnoistraživačke delatnosti u Republici, raspodeljivanja finansijskih sredstva iz budžeta Republike i kontroli njihovog namenskog korišćenja, ostvarivanja međunarodne naučne saradnje, kategorizacije naučnih časopisa, donošenja podzakonskih i drugih akata i dr. nadležnosti u skladu sa ovim zakonom.

U čl. 31 – 32. Zakona utvrđeno je da stručne i administrativno-tehničke poslove za potrebe tela koja se staraju o kvalitetu naučnoistraživačkog rada obavlja Ministarstvo i da se sredstva za rad tela obezbeđuju u budžetu Republike Srbije, kao i da Vlada donosi akt kojim se utvrđuju kriterijumi i način finansiranja Nacionalnog saveta, kao i naknada za rad članova Nacionalnog saveta. Ministar donosi akt kojim se utvrđuju kriterijumi i način finansiranja Odbora za akreditaciju, Komisije za izbor u naučna zvanja i matičnih naučnih odbora, kao i naknada za rad članova tih tela.

4. Organizacije koje obavljaju naučnoistraživačku delatnost

U Glavi IV. Zakona, predviđeno je da su institucije od nacionalnog značaja Srpska akademija nauka i umetnosti i Matica srpska i da se na osnivanje i rad Srpske akademije nauka i umetnosti i instituta čiji je ona osnivač uređuju posebnim zakonom, odnosno aktima u skladu sa tim zakonom, kao i da se osnivanje i rad Matice srpske uređuje posebnim zakonom (član 33).

U čl. 34 – 35. Zakona utvrđena je definicija instituta, odnosno da institut, u smislu ovog zakona, jeste naučnoistraživačka organizacija koja obavlja naučnoistraživačku delatnost od opšteg interesa, pod uslovima utvrđenim ovim zakonom, a da se osnivanje i rad visokoškolskih ustanova uređuju posebnim zakonom kao i da visokoškolske ustanove obavljaju naučnoistraživačku delatnost u skladu sa ovim zakonom.

5. Instituti

U Glavi V. Zakona uređuje se rad instituta, počev od njihovog osnivanja, pa do obavljanja naučnoistraživačke delatnosti od opšteg interesa, zatim vrste instituta i sticanje statusa: naučni institut, istraživačko-razvojni institut i institut od nacionalnog značaja za Republiku Srbiju, kao i upotreba i korišćenje naziva institut, oblici saradnje naučnoistraživačkih organizacija i privatizacija instituta. Poseban akcenat stavljen je na osnaživanje i ulogu instituta od nacionalnog značaja za Republiku Srbiju, kao i specifičnost za sticanje tog statusa u oblasti društvenih i humanističkih nauka, tako što je predviđen manji broj istraživača u radnom odnosu sa punim radnim vremenom (35 istraživača u oblasti društvenih i humanističkih nauka), što je predviđeno i za institute čiji je osnivač Srpska akademija nauka i umetnosti,

U čl. 36 – 40. Zakona utvrđuje se da se institut može osnovati kao ustanova, u skladu sa propisima o javnim službama, ili kao privredno društvo, u skladu sa propisima o privrednim društvima; primena propisa pri osnivanju; donošenje akta o osnivanju; osnivačka prava; osnivanje instituta koji obavljaju naučnoistraživačku delatnost za potrebe odbrane; sredstva koja koriste instituti s tim da institut čiji je osnivač Republika, autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave koristi nepokretnosti i druga sredstva, u skladu sa zakonom kojim se uređuju sredstva u svojini Republike; da se delatnost i organizacija instituta uređuje statutom i druga pitanja od značaja za rad instituta, da institut može da bude osnivač drugih organizacija u cilju komercijalizacije rezultata naučnoistraživačkog rada, podsticanja preduzetništva i poslovnog povezivanja.

U čl. 41 – 47. Zakona, predviđeni su uslovi pod kojima naučni institut i istraživačko-razvojni institut može obavljati naučnoistraživačku delatnost radi ostvarivanja opšteg interesa.

U čl. 48 – 52. Zakona predviđeno je koji institut može steći status instituta od nacionalnog značaja za Republiku Srbiju, koji je vrhunska naučnoistraživačka ustanova od posebnog nacionalnog značaja za jednu ili više srodnih naučnih oblasti koja obavlja istraživanja od prioritarnog značaja za naučni, obrazovni, kulturni i ukupni društveno-ekonomski razvoj Republike Srbije, odnosno predviđeni su uslovi za sticanje tog statusa. Predviđeno je i da institut od nacionalnog značaja, pored obaveza navedenih u članu 9. ovog zakona ima i druge obaveze sa akcentom na to da učestvuje u izradi strateških i drugih dokumenata u naučnoj oblasti kojom se bavi, na zahtev osnivača; da omogućava bez naknade pristup i korišćenje kapitalne naučnoistraživačke opreme u nekomercijalne svrhe drugim naučnoistraživačkim organizacijama; da sprovodi bez naknade postupak utvrđivanja predloga odluka za sticanje naučnih zvanja po zahtevu istraživača koji nisu zaposleni, povratnicima iz inostranstva i istraživačima koji to pravo nisu mogli da ostvare u matičnoj instituciji uz odgovarajuće obrazloženje.

U članu 53. Zakona predviđeno je da nakon donošenja pozitivne odluke o akreditaciji instituta, Ministarstvo donosi rešenje o ispunjenosti uslova za obavljanje naučnoistraživačke delatnosti od opšteg interesa i da se na osnovu tog rešenja vrši upis instituta u Registar naučnoistraživačkih organizacija.

U članu 54 – 58. Zakona predviđena je upotreba i korišćenje naziva „naučni institut”, „istraživačko-razvojni institut” i „institut od nacionalnog značaja”, Oblici saradnje naučnoistraživačkih organizacija i učešće instituta u visokom obrazovanju, kao i privatizacija instituta organizovanog kao privredno društvo, čiji je osnivač Republika Srbija.

6. Organi instituta

U Glavi VI. Zakona utvrđuje se koje organe imaju instituti u zavisnosti od oblika organizovanja (ustanove ili privredna društva), a kao novina u odnosu na prethodni zakon uvodi se uslov kompetentnosti za direktora instituta i vršioca dužnosti direktora instituta, odnosno da to lice mora biti kompetentno za oblast nauke za koju je institut akreditovan, kao i novina u odnosu na organe instituta organizovanog kao privredno društvo.

U čl. 59 – 64. Zakona utvrđuje se da su organi u naučnom, istraživačko-razvojnem i institutu od nacionalnog značaja koji su osnovani kao ustanove: upravni odbor i direktor i da je naučni organ instituta naučno veće, kao i da se u naučnoistraživačkim organizacijama iz oblasti odbrane i Vojske Srbije organi instituta formiraju u skladu sa Zakonom o odbrani i Zakonom o Vojsci Srbije. U daljim odredbama predviđen je postupak i uslovi za imenovanje organa u institutu čiji je osnivač Republika Srbija (upravnog odbora i direktora), nadležnosti upravnog odbora i direktora, kao i postupak imenovanja i uslovi za imenovanje vršioca dužnosti direktora.

U članu 65. Zakona predviđen je način imenovanja, odnosno određivanja u organe instituta koji su osnovani kao privredna društva u zavisnosti od pravne forme privrednog društva i načina upravljanja.

Primenom dosadašnjeg zakonskog rešenja evidentno je da samo instituti organizovani kao ustanove čiji je osnivač Republika Srbija, imaju utvrđen broj članova Upravnog odbora (ukupno sedam), od kojih četiri člana određuje Vlada, kao svoje predstavnike, kao i da imaju pravo da, preko naučnog veća kao stručnog organa predlože svoja tri člana iz reda istraživača u naučnim ili nastavnim zvanjima zaposlenih u institutu. Iz predložene odredbe namera je da se taj broj ustanovi i za organ upravljanja u istraživačko-razvojnim institutima organizovanim kao privredno društvo (sa 100% ili većinskim državnim kapitalom). Takođe, pitanje dvodomnog upravljanja iziskuje potrebu da Republika Srbija odredi i svoje predstavnike u nadzorni organ, imajući u vidu većinski državni kapital. Ovim rešenjem otklanjaju se nejednakosti u primeni propisa o naučnoistraživačkoj delatnosti, kao primarnih, u pogledu organa upravljanja naučnoistraživačkim organizacijama, a tu delatnost pod jednakim uslovima ostvaruju kako instituti organizovani kao ustanove, tako i instituti organizovani kao privredna društva.

Takođe, imajući u vidu da se u postojećem zakonskom rešenju, odredbe o direktoru ili vršiocu dužnosti direktora nisu mogle primeniti na postupak za imenovanje i razrešenje direktora istraživačko-razvojnog instituta organizovanog kao privredno društvo, ovim odredbama zakona vrši se ujednačavanje regulative, u pogledu direktora svih registrovanih naučnoistraživačkih organizacija, bez obzira na oblik organizovanja instituta, kao i vlasničku strukturu. Radi ujednačene primene propisa za sve akreditovane naučnoistraživačke organizacije, neophodno je predvideti koja lica po stručnim kompetencijama imaju pravo da budi imenovana za direktora, kao i postupak imenovanja ili razrešenja. Rešenja predviđena propisima o privrednim društvima, kojima se uređuje pitanje imenovanja organa privrednog društva, odnosno društva kapitala osnovanih radi sticanja dobiti, ne mogu se u punom obimu primeniti u specifikumu naučnoistraživačke delatnosti od opšteg interesa za Republiku Srbiju.

U čl. 66. i 67. Zakona utvrđuje se da je naučno veće naučni organ instituta, obrazovanje naučnog veća, utvrđivanje minimalnog broja istraživača u naučnim ili nastavnim zvanjima koji su u radnom odnosu sa punim radnim vremenom u institutu (sedam), da se broj, sastav i način izbora članova naučnog veća uređuju statutom instituta, kompetentnost za utvrđivanje predloga za sticanje naučnih zvanja kao i nadležnosti naučnog veća.

7. Vođenje evidencije

U Glavi VII. u čl. 68 – 72. Zakona, predviđa se da Ministarstvo vodi evidenciju naučnoistraživačkih organizacija koje ispunjavaju uslove za obavljanje naučnoistraživačke delatnosti od opšteg interesa, u skladu sa ovim zakonom (Registar naučnoistraživačkih organizacija) i evidenciju istraživača (Registar istraživača), kao i da obrazuje baze podataka u okviru realizacije programa utvrđenih u članu 12. ovog zakona. Kao novina u odnosu na prethodno zakonsko rešenje, predviđeno je i da registar sadrži podatke o naučnoistraživačkoj opremi NIO.

Članom 72. Zakona predviđeno je da su podaci iz Registra naučnoistraživačkih organizacija i Registra istraživača otvoreni podaci, javno dostupni na internet prezentaciji Ministarstva u mašinski obradivom obliku za korišćenje i dalje objavljivanje. Od podataka iz Registra istraživača dostupni su javnosti svi podaci osim podataka o polu i jedinstvenom matičnom broju građanina. Kod upotrebe ličnih podataka primenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

8. Istraživači

U Glavi VIII. u čl. 73 – 97. Zakona, u duhu dosadašnjih zakonskih rešenja definiše se koja lica se smatraju istraživačima, zvanja istraživača, sticanje zvanja, postupak izbora u istraživačka i naučna zvanja koji je usklađen sa novim Zakonom o opštem upravnom postupku, trajanje zvanja i postupak reizbora, kao i uslovi i postupak za oduzimanje zvanja i donošenje Kodeksa ponašanja u naučnoistraživačkom radu, kao i obrazovanje Odbora za etiku u nauci. Izvršeno je i preciziranje kategorija (kategorije rezultata potrebne za napredovanje u zvanja), u cilju naglašavanja značaja nauke za srpsko društvo (posebno onih naučnih oblasti i disciplina koje se bave proučavanjem društva, kulturnog nasleđa i identiteta) i posebno su navedene publikacije nacionalnog značaja, koje su dosadašnjem zakonu bile samo implicitno prisutne ili su u potpunosti izostale.

Novina u odnosu na predhodno zakonsko rešenje je to da se novim zakonskim rešenjem ubrzava izbor u zvanje istraživač pripravnik, kao i što se radi efikasnosti sprovođenja postupka izbora u naučno zvanje istraživač saradnik predviđa da se taj postupak sprovodi pred nadležnim matičnim naučnim odborom, što će u velikoj meri ubrzati taj izbor i time omogućiti istraživačima i brže pravo na napredovanje.

Posebna novina u predloženom zakonskom rešenju je i uvođenje mogućnosti da istraživači dobiju nagrade i priznanja za izuzetna naučna dostignuća i životno delo.

9. Prava i obaveze zaposlenih u institutu

U Glavi IX. Zakona navodi se ko se smatra zaposlenim u naučnom, istraživačko-razvojnom i institutu od nacionalnog značaja, a to su istraživači i administrativno-tehničko, stručno i pomoćno osoblje, da se u pogledu njihovih prava, obaveza i odgovornosti primenjuje zakon kojim se uređuje rad zaposlenih u javnim službama, odnosno zakon kojim se uređuje rad. Pitanje primene propisa o zaposlenima u javnim službama i propisa o radu na navedene zaposlene, rešeno je u zavisnosti od oblika organizovanja instituta (ustanova odn. privredno društvo).

U članu 99. Zakona, utvrđuje se koja su naučna, istraživačka i stručna radna mesta u institutu; da se sa istraživačima u naučnim, odnosno u istraživačkim zvanjima, izabranim na radna mesta iz stava 3. ovog člana, zaključuje ugovor o radu, s obavezom sprovođenja ponovnog izbora (reizbora) ili unapređenja u više zvanje, u rokovima za koje se odgovarajuće naučno, odnosno istraživačko zvanje stiče, osim za zvanje naučnog savetnika; da se unutrašnja organizacija, vrsta i broj radnih mesta na kojima se raspoređuju zaposleni u institutu, kao i način i postupak zasnivanja radnog odnosa, uređuju opštim aktom instituta.

U članu 100. Zakona utvrđeno je kad istraživaču u institutu prestaje radni odnos po sili zakona (kada navršši 65 godina života i najmanje 15 godina staža osiguranja), kao i uslovi za produženje radnog odnosa istraživača. Predviđa se mogućnost da se istraživačima produži radni odnos do tri godine, uz ispunjavanje predviđenih uslova, čime je približeno uslovima produženja radnog odnosa po propisima o visokom obrazovanju.

U čl. 101. i 102. Zakona, uređuje se mirovanje rokova za izbor u zvanje i plaćeno odsustvo istraživača, koje odredbe se odnose i na istraživače u naučnim zvanjima zaposlenih na fakultetima i inovacionim centrima.

10. Finansiranje naučnoistraživačke delatnosti

U Glavi X. Zakona uređeno je finansiranje naučnoistraživačke delatnosti. Finansiranje naučnoistraživačke delatnosti vrši se putem programa institucionalnog finansiranja, drugih programa od opšteg interesa, projektnog finansiranja u skladu sa zakonom kojim se uređuje rad Fonda za nauku i finansiranja iz drugih izvora. Sredstva za institucionalno finansiranje obezbeđuju osnivači NIO.

U čl. 105. i 107. Zakona utvrđeno je da će se projektno finansiranje realizovati u skladu sa zakonom kojim se uređuje rad Fonda za nauku Republike Srbije, kao i drugi izvori finansiranja naučnoistraživačke delatnosti.

U članu 108. Zakona utvrđeno je da institucionalno finansiranje akreditovanih instituta, koji su ustanove, čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina, jedinica lokalne samouprave i SANU obuhvata: 1) sredstva za plate i druga primanja istraživača u naučnim i istraživačkim zvanjima; 2) sredstva za plate, stručnog, administrativno-tehničkog i pomoćnog osoblja; 3) sredstva za režijske troškove; 4) sredstva za materijalne troškove istraživanja 5) sredstva za nabavku, održavanje, amortizaciju i osiguranje opreme; 6) sredstva za druge troškove naučnoistraživačkog rada.

U članu 109. Zakona utvrđeno je koja sredstva se smatraju sopstvenim prihodima NIO i određuje namena tih sredstava za unapređenje delatnosti i podizanje kvaliteta rada. Navedeno zakonsko rešenje je prvi korak ka ujednačavanju regulisanja ove materije u odnosu na propise o visokom obrazovanju, a u kasnijim usaglašavanjima propisa sledi potpuno izjednačavanje statusa finansiranja rada zaposlenih na institutima i fakultetima u pogledu sopstvenih prihoda. U pogledu raspolaganja imovinom stečenom iz sopstvenih prihoda instituta izvršeno je ujednačavanje sa propisima o visokom obrazovanju.

U članu 110. Zakona utvrđeno je da finansiranje naučnoistraživačkog rada akreditovanih NIO čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina, jedinica lokalne samouprave i SANU obuhvata sredstva za materijalne troškove istraživanja.

U članu 111. Zakona utvrđuju se kriterijumi na osnovu kojih će se vršiti evaluacije rada instituta, da se ista vrši na pet godina na osnovu podnetog izveštaja sa opisom tih kriterijuma, kao i da će se bliži kriterijumi koji uzimaju u obzir specifičnosti naučnih oblasti i institucija, kao i struktura petogodišnjeg izveštaja utvrditi posebnim pravilnikom, koji donosi ministar.

U članu 112. Zakona, predviđeno je finansiranje drugih programa od opšteg interesa, Finansiranje institucija od nacionalnog značaja (Srpske akademije nauka i umetnosti, Matice srpske, kao i instituta čiji je osnivač Srpska akademija nauka i umetnosti). Istim odredbama utvrđuju se opšti uslovi i način realizacije programa institucionalnog finansiranja i predviđa donošenje normativa i standarda raspodele sredstava akreditovanim NIO koje utvrđuje Vlada, na predlog Ministarstva.

U članu 113. Zakona, predviđeno je i finansiranje istraživača iz dijaspore, tako što se predviđa da istraživači angažovani u naučnoistraživačkim organizacijama u inostranstvu, a koji su i državljani Republike Srbije, mogu podnositi prijave za rukovođenje i učešće na projektima koji se finansiraju u skladu sa zakonom kojim se uređuje rad Fonda za nauku Republike Srbije i predviđaju se uslovi i način njihovog uključivanja na projekte. Za profesionalno priznavanje doktorata u vezi sa članom 38. Zakona o nacionalnom okviru kvalifikacija („Službeni glasnik RS”, broj 27/18), predviđeno je da se obavlja po pravilima opšteg upravnog postupka u skladu sa članom 104. Zakona o opštem upravnom postupku („Službeni glasnik RS”, br. 18/16 i 95/18 -autentično tumačenje).

U čl. 114 – 119. Zakona, utvrđeni su uslovi i način realizacije drugih programa od opšteg interesa za Republiku, koje realizuju naučnoistraživačke organizacije koje su upisane u Registar naučnoistraživačkih organizacija, kao i da se za pojedine programe mogu prijaviti na javni poziv i lica koja su završila osnovne akademske studije i master akademske studije, kao i integrisane studije i koja su upisala

doktorske akademske studije, kao i učenici završnih razreda srednje škole koji su osvojili jedno od prvih tri mesta na međunarodnim olimpijadama znanja, kao i izdavačke organizacije u saradnji sa naučnoistraživačkim organizacijama i naučna i naučno-stručna društva, i specijalizovane organizacije i udruženja koja se bave dodatnim obrazovanjem i usavršavanjem talentovanih učenika i studenata za bavljenje naučnoistraživačkim radom.

U čl. 121 – 123. Zakona uređuje se pitanje svojinskih prava na rezultatima istraživanja, s tim što se u odnosu na prethodno zakonsko rešenje preciznije utvrđuju prava i obaveze kao i procedura u ovoj oblasti imajući u vidu da se novim zakonskim rešenjem instituti finansiraju institucionalno.

U čl. 124. i 125. Zakona predviđa se mogućnost poreskih podsticaja, kao i se rešavanje stambene potrebe istraživača, nastavnika i saradnika u institutima i visokoškolskim ustanovama čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina, jedinica lokalne samouprave i institutima čiji je osnivač Srpska akademija nauka i umetnosti, obezbeđuju davanjem pod zakup pod posebnim uslovima, sa pravom na otkup po pristupačnim cenama odnosno po cenama nižim od tržišne, stanova izgrađenih sredstvima zajma u skladu sa potvrđenim međunarodnim ugovorom. Navedeno rešenje je u skladu sa odredbama Okvirnog ugovora o zajmu između Banke za razvoj Saveta Evrope i Republike Srbije („Službeni glasnik RS – Međunarodni ugovori”, broj 13/10).

11. Nadzor

U Glavi XI. Zakona uređeno je pitanje nadzora nad sprovođenjem odredaba ovog koje je u nadležnosti Ministarstva, kao i da nadzor nad radom instituta iz oblasti odbrane i ostvarivanjem istraživanja od značaja za odbranu vrši ministarstvo nadležno za poslove odbrane u saradnji sa Ministarstvom.

12. Prelazne i završne odredbe

U Glavi XII. Zakona sadržane su prelazne odredbe koje se odnose na rokove za donošenje Strategije i podzakonskih akata, rokovi za usaglašavanje statuta i drugih opštih akata instituta, kao i prestanak ranijih propisa i stupanje na snagu zakona.

U prelaznim odredbama (član 129) predviđen je način i uslovi za nastavak finansira naučnoistraživačke aktivnosti svih istraživača u istraživačkim zvanjima angažovanih u NIO i inovacionim centrima imajući u vidu promenu načina finansiranja, odnosno prelazak sa projektnog na institucionalno finansiranje instituta, zatim mogućnost angažovanja novih istraživača u istraživačkim zvanjima (prema posebnom programu iz člana 12. ovog zakona), čime se omogućava dostupnost istraživačkom radu za sve istraživače zatečene u sistemu naučnoistraživačke delatnosti na dan stupanja na snagu ovog zakona.

U prelaznim odredbama (član 131) uređuje se i pitanje mandata organa instituta kao i Nacionalnog saveta, Odbor za akreditaciju, Komisije za sticanje naučnih zvanja i matičnih naučnih odbora, koji su imenovani do dana stupanja na snagu ovog zakona, odnosno predviđa se da nastavljaju da rade prema aktu kojim su imenovani pre stupanja na snagu ovog zakona, do isteka mandata na koji su imenovani,

U članu 132. Zakona, predviđeno je da će se postupci za sticanje naučnih i istraživačkih zvanja započeti prema propisima koji su važili do dana stupanja na snagu ovog zakona okončati se po tim propisima, osim u slučajevima kada su odredbe ovog zakona povoljnije za istraživače. Rok za okončanje započetih postupaka je devet meseci, osim u slučaju da je potrebna dokumentacija već dostavljena Komisiji za izbor u naučna zvanja kada je rok šest meseci, od dana stupanja na snagu ovog zakona.

U članu 133. i 134. Zakona predviđeno je da instituti od nacionalnog značaja i Centri izuzetnih vrednosti koji su taj status stekli po propisima koji su važili do stupanja na snagu ovog zakona, zadržavaju taj status do isteka vremena na koji je status stečen, kao i da će se njihovo finansiranje urediti programima predviđenim u članu člana 12. ovog zakona.

U članu 135. Zakona, a imajući u vidu da je prelazak finansiranja instituta sa projektnog na institucionalni model dug proces, koji je usko povezan sa usklađivanjem i u pogledu propisa o budžetskom sistemu i budžetu, kao i sistemom propisa o zaposlenima u javnim službama (platni razredi i utvrđivanje kataloga radnih mesta u nauci, kao i usklađivanje opštih akata instituta), predviđene su mogućnosti i način daljeg finansiranja naučnoistraživačkog rada. Istim članom predviđeno je i da se nastavi realizacija još četiri programa kojima se omogućuje stipendiranje studenata doktorskih akademskih studija kao i da istraživači ostvare i druge vidove stručnog usavršavanja kroz programske aktivnosti predviđene tim programima.

U članu 136. Zakona, u pogledu statusa i daljeg rada Centra za promociju nauke, predviđa se da taj centar nastavlja da realizuje sve započete projekte, da stupanjem ovog zakona na snagu Centar za promociju nauke preuzima ulogu koordinacije rada svih naučno-obrazovnih centara koje osniva Vlada, a koji su finansirani na osnovu člana 12. stav 3. tačka 10. ovog zakona, kao i da se najkasnije do isteka roka od pet godina od dana stupanja na snagu ovog zakona odluči o daljem statusu i nadležnostima centra.

U članu 137. Zakona predviđa se mehanizam za ujednačavanje prava lica u naučnim i nastavnim zvanjima radi doprinosa integrativnim procesima između sistema nauke i visokog obrazovanja.

IV. PROCENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA POTREBNIH ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Procena finansiskih sredstava za sprovođenje zakona po godinama je:

- 2019. godine sredstva su obezbeđena u budžetu u iznosu od 14.805.074.805 dinara;
- procena potrebnih finansijskih sredstava za 2020. godinu je u iznosu od 15.408.760.000 dinara, a za 2021. godinu u iznosu od 17.218.243.000 dinara.

Sredstva za sprovođenje zakona u 2020. i 2021. godinu će biti u okviru limita određenog od strane Ministarstva finansija.

ANALIZA EFEKATA ZAKONA O NAUCI I ISTRAŽIVANJIMA

Zakon o nauci i istraživanjima je zakon kojim se uređuje sistem nauke i istraživanja u Republici Srbiji, kao i politika i mere za podsticanje naučnog i tehnološkog razvoja. Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u članu 97. stav 1. tačka 12. Ustava Republike Srbije, kojim je dato ovlašćenje Republici da uređuje i obezbeđuje razvoj Republike Srbije, politiku i mere za podsticanje ravnomernog razvoja pojedinih delova Republike Srbije, uključujući i razvoj nedovoljno razvijenih područja; organizaciju i korišćenje prostora, naučno-tehnološki razvoj; tački 17. kojim je dato ovlašćenje Republici da uređuje i obezbeđuje druge odnose od interesa za Republiku, u skladu s Ustavom; u članu 73. kojim je propisano: „Naučno i umetničko stvaralaštvo je slobodno. Autorima naučnih i umetničkih dela jemče se moralna i materijalna prava, u skladu sa zakonom. Republika Srbija podstiče i pomaže razvoj nauke, kulture i umetnosti”.

Ovim Zakonom o nauci i istraživanjima uređuje se i obezbeđuje sledeće: institucionalno finansiranje nauke, osnov za uvođenje kompetitivnih projekata zajedno sa Zakonom o Fondu za nauku Republike Srbije, planiranje i ostvarivanje opšteg interesa u nauci i istraživanju, osnivanje i upravljanje institutima, mehanizam za osnivanje novih institucija, osnaživanje instituta od nacionalnog značaja, efikasnije praćenje i ocena rada instituta, digitalizacija i formiranje baza podataka i vođenje evidencije, sticanje zvanja istraživača, definiše se efikasniji sistem izbora u naučna zvanja, sticanje akreditacija za naučno-istraživačke organizacije, mere za povratak istraživača iz dijaspore, drugi programi od opšteg interesa, kao i druga pitanja od značaja za sistem nauke i istraživanja čime će se ostvariti uslovi za kontinuirani razvoj naučnoistraživačkih i razvojnih aktivnosti u Republici Srbiji, neophodnih za napredak društva zasnovanog na znanju.

Posle višegodišnje primene Zakona o naučnoistraživačkoj delatnosti („Službeni glasnik RS”, broj 110/2005, 50/2006-ispr., 18/2010 i 112/2015), uočeni su nedostaci koji su se pojavili u praksi, a koji u svetlu ukupnog reformskog procesa naučnoistraživačke delatnosti trebaju biti unapređeni i prilagođeni novom predloženom rešenju razvoja nauke, kulture i umetnosti. U akademskoj zajednici postoji koncenzus o neophodnosti promene postojećeg sistema finansiranja nauke i istraživanja.

Dosadašnje reforme naučno-istraživačkog sektora su imale za cilj stimulisanje individualnih i grupnih doprinosa istraživača dominantno kroz publikovanje naučnih radova. Ovakva politika dovela je do značajnog povećanja ukupnog broja publikacija. Međutim, uticaj dosadašnje politike dao je samo ograničeni doprinos jačanju naučnoistraživačkih institucija i finansiranju najkompetitivnijih naučnoistraživačkih rezultata. Zbog toga je potreba za reformama prepoznata i od strane kreatora javnih politika i od strane naučnoistraživačke zajednice, u skladu sa tim preduzeti su koraci za stvaranje preduslova za temeljnu reformu. Akcenat reforme se stavlja na bolju saradnju instituta i fakulteta, partnerstvo sa privredom, drugim ministarstvima u realizaciji strateških ciljeva i međunarodnim organizacijama na realizaciji zajedničkih programa, a kroz promenu modela finansiranja nauke, kao izuzetno kompleksnog i veoma značajnog procesa.

1. Određivanje problema koje zakon treba da reši

Strategija naučnog i tehnološkog razvoja Republike Srbije za period od 2016. do 2020. godine - „ISTRAŽIVANJA ZA INOVACIJE” („Službeni glasnik RS”, broj

25/16) jasno naznačava da je nauka ključni faktor konkurentnosti i održivog razvoja, a osnovni preduslovi za stvaranje inovativnog društva znanja su izvrsnost i relevantnost naučnoistraživačkih rezultata. Razvijene zemlje sveta već dugo prepoznaju značaj nauke i inovacija za održiv ekonomski rast i u skladu sa tim investiraju značajna sredstva u ovu oblast (članice Evropske Unije prosečno ulažu oko 2% BDP-a u nauku). Međunarodna organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj (u daljem tekstu: OECD) napominje¹ da su zemlje članice OECD-a još od devedesetih godina prošlog veka pod velikim pritiskom da reformišu svoje naučne sisteme kako bi što bolje odgovorili rastućim potrebama i iskoristili potencijal novih tehnologija da osiguraju dugoročnu održivost naučnoistraživačke delatnosti. Radi ostvarivanja ovih ciljeva, visokorazvijene zemlje prilagodile su sistem upravljanja naukom da uključuje poboljšane procese određivanja prioriteta, finansiranja i upravljanja naučnoistraživačkim organizacijama. Naučni rad se ocenjuje u odnosu na njegov efekat na stvaranje novih znanja, ekonomski razvoj i rešavanje društvenih izazova.

U velikom broju zemalja članica OECD-a trenutno postoji kombinacija dugoročnog institucionalnog finansiranja i visoko-konkurentnog projektnog finansiranja kojim se obezbeđuju sredstva za vrhunske naučne rezultate. Pored toga, projektno finansiranje se u najčešćem broju slučajeva sprovodi od strane nezavisnih agencija (naučnih fondova ili fondacija) koje su u stanju da sprovedu nezavisno i stručno donošenje odluka o finansiranju najboljih projekata.

Program ekonomskih reformi za period od 2018. do 2020. godine (ERP)² prati proces evrointegracija kroz uspostavljanje institucionalnog okvira i jačanja administrativnih kapaciteta, koji između ostalog podrazumeva i kreiranje stabilnog makroekonomskog okruženja, razvoj tržišne ekonomije i jačanje njene sposobnosti da odgovori izazovima konkurencije u EU. Kroz identifikaciju ključnih prepreka za konkurentnost i inkluzivni rast konstatovano je da postoji veliki naučni i istraživački potencijal koji treba dalje razvijati i adekvatnije koristiti, kako bi Srbija postala „privreda zasnovana na znanju”. Uspostavljanjem efikasnog sistema podrške, obezbeđivanjem kvaliteta za razvoj celokupnog naučnoistraživačkog rada, stimulišući jačanje povezanosti poslovne i akademske zajednice omogućiće se veća dostupnost rezultatima naučnih istraživanja sa ciljem unapređenja tehnologija, proizvoda i usluga, zaustavljanje odlaska visokoobrazovanog stanovništva u inostranstvo, kao i privlačenje talenata iz zemlje i inostranstva. Na osnovu sagledanih prepreka i izazova na polju konkurentnosti definisane su strukturne reforme, a oblast istraživanje, razvoj i inovacije je prepoznata kao jedna od njih.

Analizom glavnih prepreka **Srbija ima značajan naučni i istraživački potencijal, koji bi trebalo dalje razvijati i adekvatnije koristiti**, ukoliko želimo privredu zasnovanu na znanju. Ukupna izdvajanja za nauku u Srbiji iznosila su 0,93% BDP u 2017. i duplo su niža od proseka u EU-28 (2,03% BDP), pri čemu samo trećina iznosa potiče iz privatnog sektora. Iz poslovnog sektora dolazi tek 10,1% ukupnih ulaganja u nauku u 2017. godini, što je bez obzira na porast u odnosu na 2016. godinu (9,2%) i dalje znatno ispod proseka EU-28 (55%). Orijetisanost naučnih istraživanja ka privredi je relativno niska, što se odrazilo i na rang Srbije u Globalnom izveštaju o konkurentnosti (*Global Competitiveness Report - GCI*) za 2017. godinu³, u kojem se, prema kvalitetu saradnje univerziteta i privrede, nalazi na 95. mestu (od 137 zemalja), a u 2018. godini⁴ saradnja više zainteresovanih strana,

¹ <http://www.oecd.org/sti/sci-tech/governanceofpublicresearchtowardbetterpractices.htm>

² <http://www.mfin.gov.rs/UserFiles/File/strategije/2018/ERP%202018-2020%20SRB%20FINAL.pdf>

³ http://reports.weforum.org/pdf/gci-2017-2018/WEF_GCI_2017_2018_Profile_SRB.pdf

⁴ <http://www3.weforum.org/docs/GCR2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2018.pdf>

nalazi se na 79. mestu (od 140 zemalja). Takođe, po istom izveštaju prema kvalitetu istraživačkih institucija Republika Srbija se u 2017. godini nalazi na 47. mestu (od 137 zemalja), a u 2018. godini na 59. mestu (od 140 zemalja). Od ukupnog broja ostvarenih rezultata na naučnoistraživačkim projektima finansiranim iz budžeta u periodu 2011-2015. godine, patenti i tehnička rešenja činili su svega 3,3%, dok je učešće naučnih radova 88%. Pored toga, problem je i što naučnici teško prelaze iz akademske sredine u privredu i obratno, a da bi se podigao nivo primenjenih istraživanja, potrebna je i ta vrsta mobilnosti. U Srbiji ima 3.335 zaposlenih u oblasti istraživanja i razvoja na milion stanovnika, što je nedovoljno u odnosu na 5.000 u EU-28. Od ukupno 16.592 istraživača (od čega su 62% ili 10.286 doktori nauka), samo 3% je zaposleno u poslovnom sektoru.

Strategija naučnog i tehnološkog razvoja Republike Srbije za period od 2016. do 2020. godine („Službeni glasnik RS”, broj 25/2016) zajedno sa Akcionim planom za njeno sprovođenje („Službeni glasnik RS”, broj 60/2018) je strateški dokument kojim se u Republici Srbiji predviđa reforma nauke kako bi se ustanovio novi kombinovani model finansiranja nauke sličan onome koji postoji u mnogim razvijenim zemljama sveta. Ostvarivanjem opšteg cilja Strategije unaprediće se efikasnost i efektivnost naučnoistraživačkog sistema što će omogućiti: 1) stvaranje novih znanja, razvoj novih i unapređenje postojećih tehnologija, rešavanje složenih društvenih i ekonomskih problema i definisanje privredne specijalizacije zemlje; i 2) obrazovanje visokokvalitetnog istraživačkog kadra koji će biti u stanju da svojim znanjem i naučnoistraživačkim radom stvara nove vrednosti, osmisli i generiše ekonomski i ukupni društveni razvoj.

Paralelno sa naznačenim aktivnostima, Zakonom o Fondu za nauku Republike Srbije („Službeni glasnik RS”, broj 95/2018) stvoren je i institucionalni okvir podrške naučnim istraživanjima u Republici Srbiji, koji će doprinositi većoj kompetitivnosti, vidljivosti i transparentnosti istraživačkih aktivnosti i boljem iskorišćenju rezultata istraživanja. Osnivanje i rad Fonda za nauku predstavlja instrument podrške Programima Fonda koji doprinose razvoju društva uopšte, a u cilju obezbeđivanja uslova i podsticaja za kontinuirani i dugoročni razvoj naučnoistraživačkih i razvojnih aktivnosti u Republici Srbiji.

Analizom trenutnog stanja naučnoistraživačkog sistema jasno se uočava da Republika Srbija ima značajan potencijal u sektoru nauke i istraživanja koji može biti osnova daljeg ekonomskog i društvenog napretka zemlje. Strategija analizira slabosti postojećeg sistema i opasnosti sa kojima se suočavamo, kao i prednosti i potencijalne mogućnosti koje nam se pružaju.

SLABOSTI	OPASNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - nizak nivo ukupnih ulaganja (ispod 1% BDP) u istraživanje i inovacije; - odustvo strateškog upravljanja; - mali broj istraživača po stanovniku; - mali broj istraživača u privredi; - odsustvo mehanizama za 	<ul style="list-style-type: none"> - odlazak visokoobrazovanih ljudi iz države; - nizak nivo privredne razvijenosti; - nedovoljna opremljenost istraživačkom opremom; - nizak nivo interresorne koordinacije u finansiranju istraživanja;

<p>saradnju nauke i privrede;</p> <ul style="list-style-type: none"> - mali broj licenciranih tehnologija; - mali broj патената i tehničkih rešenja. 	<ul style="list-style-type: none"> - relativno niska zainteresovanost privrede i nauke za saradnju; - niska zainteresovanost istraživača da učestvuju u procesu komercijalizacije.
<p>PREDNOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> - značajno povećanje broja naučnih radova referisanih u WoS; - značajan nivo istraživačke izvrsnosti (fizika, novi i nano materijali) i primene istraživačkih rezultata (IT, biotehnologija i poljoprivreda, matematika); - porast broja istraživača; - udeo naučnih radova proisteklih iz međunarodne saradnje (35%); - uspostavljena efikasna podrška razvoju inovacija kroz Fond za inovacionu delatnost, kao primer dobre prakse; - podrška na najvišim nacionalnim nivoima radu Fonda za nauku, - međunarodna ekspertska podrška osnivanju i radu Fonda za nauku - stalan rast i razvoj Naučno-tehnološkog parka Beograd i razvoj mreže ovakvih institucija i u drugim gradovima. 	<p>MOGUĆNOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> - spremnost istraživačke zajednice za promene; - jasno definisan program razvoja ljudskih resursa u nauci i inovacijama; - članstvo u međunarodnim programima i mogućnost učešća istraživača; - opšti trend povećanja mobilnosti visokoobrazovanog kadra; - stvaranje privrednih društava zasnovanih na znanju; - uspostavljanje infrastrukturne podrške.

Na osnovu analize u okviru **Izveštaja Nacionalnog saveta za naučni i tehnološki razvoj o stanju u nauci u 2016. i 2017. godini** nauka u Republici Srbiji se može predstaviti sledećim činjenicama:

1. Nastavljena je realizacija programa koji su definisani Zakonom i Strategijom naučnog i tehnološkog razvoja 2010–2015, i pored toga što je usvojena nova Strategija naučnog i tehnološkog razvoja Republike Srbije za period 2016. do 2020. - „ISTRAŽIVANJE ZA INOVACIJE”. Kao što je poznato, konkurs za novi projektni ciklus, raspisan 13. aprila 2016.

godine, poništen je odlukom Vlade Republike Srbije od 6. maja 2016. uglavnom zbog proceduralnih propusta. U međuvremenu su otklonjeni nedostaci, **formiran je Fond za nauku koji će raspisivati javne pozive za finansiranje najkompetitivnijih projekata**. Očekuje se da će do kraja 2019. godine doći do raspisivanja novog projektnog ciklusa u skladu sa Strategijom i Akcionim planom za njeno sprovođenje.

2. Zahvaljujući velikom angažovanju istraživačke zajednice, nauka Republike Srbije se visoko pozicionira na međunarodnim rang-listama, što nedvosmisleno govori o **potencijalu koji zemlja ima** u ovoj oblasti i o njenoj međunarodnoj konkurentnosti. Na osnovu rangiranja, više od 230 zemalja koje obavlja *SCImago Journal&Country Rank*⁵, Srbija zauzima 51. mesto u svetu. Univerzitet u Beogradu je na najprestižnijoj rang listi univerziteta „Šangajskoj listi” u 2018. godini⁶ rangiran između 301. i 400. mesta. Ovaj uspeh ostvaren je ogromnim zalaganjem naučnika sa fakulteta i instituta u sastavu Univerziteta u Beogradu. Pozicioniranje na Šangajskoj listi koja obuhvata svega dva odsto svetskih univerziteta, dokaz je kvaliteta i konkurentnosti potencijala kojim kao zemlja raspolažemo.
3. I pored toga što izdvajanja za nauku i tehnološki razvoj nisu ni približno bila dovoljna ostvareni su značajni rezultati rada. Međutim, **ukupni naučni potencijal naše zemlje nije dovoljno uključen u poboljšanje opšte konkurentnosti zemlje**. Prema ovoj indeksnoj bazi Svetskog ekonomskog foruma (*World Economic Forum*) Srbija⁷ se u 2017. godini nalazi na 78. mestu (od 137 zemalja) koje ovaj indeks prati. Posebno zabrinjava da po kapacitetu zemlje da zadrži talente naša zemlja zauzima 134. mesto, a po kapacitetu zemlje da privuče talente smo na 132. mestu, što ukazuje na manjkavosi sistema kroz posvećenost ovim problemima.
4. **U naučnoistraživačkim rezultatima dominiraju naučni radovi**. Od ukupnog broja ostvarenih rezultata 55% čine naučni radovi objavljeni u međunarodnim ili nacionalnim časopisima sa 5 recenzijom (M20+M50). Od ukupnog broja naučnih radova 46,5% čine radovi objavljeni u časopisima koje referiše baza WoS (49,8% u časopisima iz *Scopus* baze). U vrhunskim međunarodnim časopisima - časopisi koji u svojoj oblasti spadaju u 30% časopisa sa najvećim dvogodišnjim vrednostima impakt faktora, publikovano je 30% od ukupnog broja naučnih radova koji potiču iz Republike Srbije (radovi kategorije M21), a koji su referisani u WoS-u. Citiranost radova koji potiču iz Republike Srbije je u porastu ali još uvek zaostaje za evropskim prosekom. Dominantni rezultati u oblastima društvenih i humanističkih nauka su radovi objavljeni u domaćim časopisima kategorije M24, radovi monografskog karaktera (M10) koji čine 8% od svih objavljenih istraživačkih rezultata, a svega 3,2% čine

⁵ <https://www.scimagojr.com/journalrank.php?country=RS&year=2017>

⁶ <http://www.shanghairanking.com/ARWU2018.html>

⁷ http://www3.weforum.org/docs/GCR2017-2018/03CountryProfiles/Standalone2-pagerprofiles/WEF_GCI_2017_2018_Profile_Serbia.pdf

radovi objavljeni u međunarodnim časopisima koji su indeksirani u WoS bazi. Broj radova objavljenih u međunarodnim časopisima, u oblasti društvenih i humanističkih nauka, nije značajnije rastao tokom realizacije tekućeg projektnog ciklusa.

5. **Istraživačka izvrsnost zavisi od oblasti istraživanja.** Raspodela objavljenih radova u vrhunskim međunarodnim časopisima nije uniformna, niti po programima, niti po oblastima unutar programa. Najveći procenat objavljenih radova u vrhunskim međunarodnim naučnim časopisima ostvaren je u okviru Programa osnovnih istraživanja (OI) - 49%, a najveći udeo radova u vrhunskim međunarodnim časopisima od 72% ima oblast fizike; U programu integralnih i interdisciplinarnih istraživanja (III), procenat radova u vrhunskim međunarodnim časopisima je 32%, pri čemu je najveći u oblasti Novi materijali i nanonauke 55%. U Programu istraživanja u oblasti tehnološkog razvoja (TR), od ukupnog broja naučnih radova referisanih u WoS-u 21% je objavljeno u vrhunskim međunarodnim časopisima.
6. **Broj rezultata koji mogu biti od značaja za privredu je nizak.** Od ukupnog broja svih ostvarenih rezultata (patenti i tehnička rešenja) čine 2,3%. 268 rezultata naučnoistraživačkog rada su tehnička rešenja, a 103 su patenti. Najveći broj ovih rezultata ostvareno je u projektima Tehnološkog razvoja.
7. **Budžetska izdvajanja za nauku i tehnološki razvoj (BSN kao % BDP) pokazuju značajno zaostajanje Srbije u odnosu na zemlje EU** i neke države iz regiona. Ostvarenje planiranog porasta ulaganja u nauku i istraživanja pružio bi osnovu da se ostvari vizija da Republika Srbija podržava izvrsnost u nauci, kao i relevantna istraživanja i inovativni sistem koji utiče na ekonomski i društveni razvoj zemlje.
8. Sredstva za direktne materijalne troškove istraživanja (DMT 2) u 2017. u ukupnom iznosu od 701.391.846 dinara predstavljaju samo 5,82% ukupnog budžeta za nauku MPNTR za 2017. To znači da su direktni materijalni troškovi prosečno po istraživaču bili 4.888 RSD/mesec, odnosno 163 RSD/dan. **Ovakav nivo finansiranja direktnih materijalnih troškova je nedovoljan da obezbedi bazičan nivo istraživanja.** Uzimajući ovu činjenicu u obzir a posmatrano dugoročno postoji ozbiljna pretnja da će u bliskoj budućnosti doći do nemogućnosti rada na započetim istraživanjima, što može izazvati nesagledive štetne posledice na dalji razvoj nauke u Republici Srbiji.
9. Sistem finansiranja budžetskim sredstvima obuhvata ukupno 16 programa od opšteg interesa za Republiku Srbiju, koji su utvrđeni važećim Zakonom o naučnoistraživačkoj delatnosti („Službeni glasnik RS”, broj 110/2005, 50/2006–ispr., 18/2010 i 112/2015), a koji se projektno finansiraju nakon javno sprovedenih konkursa/poziva i selekcije, po unapred definisanim pravilima. Najveći deo budžetskih sredstava (73%) se distribuira na istraživačke programe koji se finansiraju projektno. **Sredstva namenjena istraživačkim projektima se najvećim delom troše na finansiranje rada istraživača** (76,86% ukupnih sredstava). Udeo sredstava usmerenih

u **materijalne troškove istraživanja** bio je **izuzetno nizak** što je u značajnoj meri uticalo, kako na obim, tako i na kvalitet istraživanja, a samim tim i na izvrsnost i primenu ostvarenih rezultata. Upravo su sredstva namenjena za materijalne troškove istraživanja presudna za kvalitet naučnoistraživačkog rada.

10. Zbog nedostajućih sredstava nisu se mogli realizovati u punoj meri ni ostali programi od opšteg interesa (kao što su podrška održavanju naučnih skupova u zemlji, učešće naših naučnika na međunarodnim skupovima, telima i organizacijama i sl.) sufinansiranje izdavanja naučnih časopisa i monografija, **podrška mladim talentima** obdarenim za naučnoistraživački rad i dr., a što je sve u funkciji realizacije projekata.
11. Neophodna je **izrada registra istraživača** naučnih radnika u Republici Srbiji bez čijeg postojanja nema smisla raspisovati konkurs za novi projekti ciklus. Registar naučnih radnika minimum mora da sadrži osnovne biografske podatke i spisak objavljenih radova po kategorijama. U sledećoj fazi mora se uključiti napredovanje u istraživanju, projekti na kojima su istraživači bili učesnici i kojima su rukovodili, kako domaćim tako i međunarodnim, broj citata bez autocitata, Hiršov indeks, iskazan doprinos svakog od koautora na radu, broj patenata, mentorstvo navodeći ime kandidata i naslov teze, itd.
12. Nedostatak registra istraživačke opreme sa definisanim uslovima korišćenja, operativnom podrškom za funkcionisanje i servisiranje. **Potreba da se istraživačka oprema učiniti dostupnom i malim i srednjim preduzećima i drugim korisnicima**, posebno novoosnovanim inovativnim privrednim društvima, a kroz stimulisanje saradnje između naučnoistraživačkih organizacija i privrednih subjekata, i dr.

Da bi nauka postala generator razvoja potrebno je unaprediti kvalitet naučnoistraživačkog rada, osnažiti naučno-istraživačke institucije, kao i unaprediti rad tela, komisija i drugih organizacija u sistemu naučnoistraživačke delatnosti. Pored toga, neophodno je efikasnije upravljanje raspodelom sredstava namenjenih za podršku naučnoistraživačkim organizacijama i naučnim istraživanjima, kroz uspostavljanje institucionalne podrške i kompetitivnim programima podrške koji će doprineti podizanju konkurentnosti i razvoju nauke, kao i poboljšanje efikasnosti alokacije i upotrebe svih naučnoistraživačkih i razvojnih resursa.

Predlogom ovog zakona preciziraju se odredbe kojima se uređuje planiranje i ostvarivanje opšteg interesa u naučnoistraživačkoj delatnosti koja se ostvaruje putem programa institucionalnog finansiranja i drugih programa od opšteg interesa, obezbeđivanje kvaliteta naučnoistraživačkog rada i razvoja naučnoistraživačke delatnosti, definišu i uređuju organizacije koje obavljaju naučnoistraživačku delatnost kao što su instituti, organi instituta, zatim vođenje evidencije, istraživači, prava i obaveze zaposlenih u institutu, finansiranje naučnoistraživačke delatnosti i nadležnosti koje se odnose na nadzor.

Odredbama ovog zakona će se omogućiti način koji obezbeđuje veću konkurentnost i kvalitet rezultata, efikasniju primenu istraživanja, otvorenost i dostupnost svih rezultata programa i projekata (Platforma za otvorenu nauku, broj 119-01-263/2017-14/2 od 09.07.2018. godine), kao i razvoj naučnih kadrova, zatim

održavanje i unapređenje naučne i druge infrastrukture i pristup naučnoistraživačkoj infrastrukturi drugim NIO i privrednim subjektima (Platforma za razvoj naučnoistraživačke infrastrukture, broj 337-00-182/2018-09 od 27.12.2018. godine), integraciju u međunarodne naučne i tehnološke projekte i sisteme, saradnju sa naučnom dijasporom, privrednim sektorom i obezbediće uređivanje svojinskih prava na rezultatima istraživanja i zaštitu intelektualne svojine i zaštitu autorskih prava, kao i zaštitu podataka.

Takođe će, odredbe ovog zakona omogućiti nova rešenja u odnosu na broj članova tela, predlaganje kandidata i njihov sastav, kao i nove nadležnosti, a izvršeno je i usklađivanje odredaba o postupku sa novim zakonom kojim se uređuje opšti upravni postupak. Najznačajnija novina odnosi se na matične naučne odbore, odnosno predviđena je njihova nova nadležnost za sprovođenje postupka za izbor i reizbor u naučno zvanje naučni saradnik unutar naučne oblasti, grane i discipline za koji je osnovan, a u cilju efikasnijeg sprovođenja postupka izbora u naučna zvanja. Istovremeno novina je i u njihovoj nadležnosti u institucionalnom finansiranju kroz davanje mišljenja o godišnjem izveštaju NIO o realizaciji programa institucionalnog finansiranja, utvrđenih ovim zakonom.

Predlogom zakona preciziraju se i odredbe kojima se uređuje rad instituta, počev od njihovog osnivanja, pa do obavljanja naučnoistraživačke delatnosti od opšteg interesa, zatim vrste instituta i sticanje njihovog statusa: naučni institut, istraživačko-razvojni institut i institut od nacionalnog značaja za Republiku Srbiju, kao i upotreba i korišćenje naziva institut, oblici saradnje naučnoistraživačkih organizacija i privatizacija instituta. Poseban akcenat stavljen je na osnaživanje i ulogu instituta od nacionalnog značaja za Republiku Srbiju, kao i specifičnost za sticanje tog statusa u oblasti društvenih i humanističkih nauka, tako što je predviđen manji broj istraživača u radnom odnosu sa punim radnim vremenom (35 istraživača u oblasti društvenih i humanističkih nauka).

Takođe se utvrđuje koje organe imaju instituti u zavisnosti od oblika organizovanja (ustanove ili privredna društva), a kao novina u odnosu na prethodni zakon uvodi se uslov kompetentnosti za direktora instituta i vršioca dužnosti direktora instituta, odnosno da to lice mora biti kompetentno za oblast nauke za koju je institut akreditovan, kao i novina u odnosu na organe instituta organizovanog kao privredno društvo.

Ovim zakonom se predviđa da Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja vodi evidenciju naučnoistraživačkih organizacija koje ispunjavaju uslove za obavljanje naučnoistraživačke delatnosti od opšteg interesa, u skladu sa ovim zakonom (Registar naučnoistraživačkih organizacija) i evidenciju istraživača (Registar istraživača), kao i da obrazuje baze podataka u okviru realizacije programa utvrđenih u članu 12. ovog zakona. Kao novina u odnosu na prethodno zakonsko rešenje, predviđeno je i da registar sadrži podatke o naučnoistraživačkoj opremi NIO.

U duhu dosadašnjih zakonskih rešenja definiše se koja lica se smatraju istraživačima, zvanja istraživača, sticanje zvanja, postupak izbora u istraživačka i naučna zvanja koji je usklađen sa novim Zakonom o opštem upravnom postupku, trajanje zvanja i postupak reizbora, kao i uslovi i postupak za oduzimanje zvanja i donošenje Kodeksa ponašanja u naučnoistraživačkom radu, kao i obrazovanje Odbora za etiku u nauci. Novina u odnosu na prethodno zakonsko rešenje je to da se novim zakonskim rešenjem ubrzava izbor u zvanje istraživač pripravnik, kao i što se radi efikasnosti sprovođenja postupka izbora u naučno zvanje istraživač saradnik predviđa da se taj postupak sprovodi pred nadležnim matičnim naučnim odborom, što će u velikoj meri ubrzati taj izbor i time omogućiti istraživačima i brže pravo na napredovanje. Posebna novina u predloženom zakonskom rešenju je i uvođenje

mogućnosti da istraživači dobiju nagrade i priznanja za izuzetna naučna dostignuća i životno delo.

Odredbama zakona takođe se navodi ko se smatra zaposlenim u naučnom, istraživačko-razvojnom i institutu od nacionalnog značaja, a to su istraživači i administrativno-tehničko i pomoćno osoblje, da se u pogledu njihovih prava, obaveza i odgovornosti primenjuje zakon kojim se uređuje rad zaposlenih u javnim službama, odnosno zakon kojim se uređuje rad. Pitanje primene propisa o zaposlenima u javnim službama i propisa o radu na navedene zaposlene, rešeno je u zavisnosti od oblika organizovanja instituta (ustanova odn. privredno društvo). Kao novina uvodi se mogućnost produženja radnog odnosa istraživača do navršenih 68. godina života, čime je izvršeno delimično usklađivanje u odnosu na lica u prosvetnim zvanjima po propisima o visokom obrazovanju.

Ovim zakonom uređeno je i finansiranje naučnoistraživačke delatnosti. Finansiranje naučnoistraživačke delatnosti vrši se putem programa institucionalnog finansiranja, drugih programa od opšteg interesa, projektnog finansiranja u skladu sa zakonom kojim se uređuje rad Fonda za nauku i finansiranja iz drugih izvora. Sredstva za institucionalno finansiranje obezbeđuju osnivači NIO.

2. Ciljevi koji se donošenjem zakona postižu

Ključni cilj koji se želi postići donošenjem ovog zakona je stvaranje naučnoistraživačkog sektora koji svojom izvrsnošću može biti ravnopravan partner u okviru Evropskog istraživačkog prostora, a koji svojom relevantnošću pozitivno utiče na privredni rast Srbije i doprinosi kulturnom i društvenom napretku.

Strategijom naučnog i tehnološkog razvoja Republike Srbije za period od 2016. do 2020. godine - „ISTRAŽIVANJA ZA INOVACIJE” („Službeni glasnik RS”, broj 25/16), kao strateški cilj u oblasti nauke i istraživanja i kao jedna od mera u podsticaju izvrsnosti i relevantnosti naučnih istraživanja u Republici Srbiji predstavlja i promena modela finansiranja naučnoistraživačke delatnosti, što je jedan od osnovnih razloga za donošenje novog zakona u oblasti nauke i istraživanja. Strategijom i Akcionim planom za njeno sprovođenje je predviđeno da će se reformisati sistem finansiranja naučnoistraživačke delatnosti s ciljem da se sistem unapredi, obezbedi stabilno finansiranje i da se budžetska sredstva koriste na efikasan i optimalan način. Strategijom je predviđen razvoj modela finansiranja usklađen sa reformom istraživačkog sistema. Krajnji cilj reforme finansiranja naučnoistraživačke delatnosti je uspostavljanje uravnotežene kombinacije projektnog i institucionalnog finansiranja. U okviru promene modela finansiranja istraživanja, predviđa se institucionalno finansiranje naučnoistraživačkih organizacija, kao i formiranje Fonda za nauku Republike Srbije („Službeni glasnik RS”, broj 95/2018) za podsticaj istraživanjima kroz projektno finansiranje u okviru Programa Fonda. Institucionalno finansiranje će imati dve komponente: osnovnu, koja će obezbediti stabilno finansiranje i razvojnu, koja će zavisiti od stepena ispunjenosti parametara uspešnosti. Kako bi se realizovala primena novog modela neophodno je donošenje novog zakona, a podzakonskim aktima (naznačenih u tački 10. ove analize) će se urediti novi modela finansiranja, kao i primena Zakona u celini.

Novim Zakonom o nauci i istraživanjima obezbeđuje se sledeće:

- 1) institucionalno finansiranje nauke,
- 2) osnaživanje instituta od nacionalnog značaja,
- 3) mehanizam za osnivanje novih institucija,
- 4) efikasnije praćenje i ocena rada instituta,

5) zadržavanje fleksibilnosti u finansiranju nauke direktno od resornog ministarstva kroz druge programe od opšteg interesa,

6) definiše se efikasniji sistem izbora u naučna zvanja.

Primena novog zakona omogućiće bolju saradnju instituta i fakulteta, partnerstvo sa privredom, drugim ministarstvima u realizaciji strateških ciljeva i međunarodnim organizacijama na realizaciji zajedničkih programa, kao i uključenje dijaspore u naučnoistraživački rad u Republici Srbiji.

Ciljevi koji se postižu donošenjem ovog zakona su: 1) unapređenje kvaliteta naučnoistraživačkog rada; 2) primena rezultata istraživanja; 3) efikasniji i delotvorniji rad tela, komisija i drugih organizacija u sistemu naučnoistraživačke delatnosti; 4) poboljšanje efikasnosti alokacije i upotrebe svih naučnoistraživačkih i razvojnih resursa; i 5) izgradnja i dalji razvoj inovativnog društva zasnovanog na znanju.

Ostvarivanje ovog cilja će obezbediti efikasniji utrošak državnih investicija u naučnoistraživački sektor. Nadležnost i **uloga Ministarstva** prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, će u skladu sa ovim zakonom biti redefinisana. Ministarstvo će se baviti politikom u oblasti naučnih istraživanja, kao i institucionalnim finansiranjem kojim će biti obezbeđena stabilnost rada naučnih ustanova i samih istraživača, a podrška istraživačkim aktivnostima vršiće se kroz Programe i Projekte Fonda za nauku. Finansiranje naučnoistraživačke delatnosti vršiće se putem programa institucionalnog finansiranja koje uređuje ovaj zakon i projektnog finansiranja u skladu sa zakonom kojim se uređuje rad Fonda za nauku. Dodeljena sredstva kroz projekte Fonda biće određena prema predloženim potrebama projekta, a ne kao što se to trenutno dešava prema broju istraživača i sa minimalnim doprinosom materijalnim troškovima koji su osnov naučnoistraživačkog rada. Ovakvo razdvajanje je i dobra praksa razvijenih zemalja gde ministarstva definišu okvire javnih politika a nezavisne agencije sprovode ciljeve Vlade na nezavistan i ekspertski način.

Primena odredaba Zakona o nauci i istraživanjima i pokretanje rada Fonda za nauku dovešće do **raspisivanja javnih poziva** za kompetitivne projekte **podrške naučnoistraživačkim aktivnostima**, sa potpuno izmenjenim, modernizovanim i transparentnim mehanizmom podrške zasnovanim i na međunarodnoj dobroj praksi. Takođe, kompetitivnim sistemom odabira projekata zasnovanim i na međunarodnoj naučnoj recenziji uticaće se na podizanje kompetencija kod istraživača i uticaće na kvalitet predloženih tema i projekata. Rešiće se pitanje vidljivosti kroz formiranje registra istraživača, odnosno rešenju pitanja projektno-institucionalnog finansiranja i dr.

Pokazatelji učinka na osnovu kojih će se meriti ostvarenje zacrtanih ciljeva u skladu su Akcionim planom za sprovođenje Strategije naučnog i tehnološkog razvoja Republike Srbije za period od 2016. do 2020. godine - „ISTRAŽIVANJE ZA INOVACIJE”, odnosiće se na:

1. Izvrsnosti i relevantnosti naučnih istraživanja u Republici Srbiji, a u funkciji su **primene i merljivosti rezultata istraživanja**.

Pokazatelj (ishodi) – IZVRSNOST:

1. Broj objavljenih radova u mreži Web of Science na 1000 istraživača;
2. Broj i udeo naučnih radova u odnosu na ukupan broj radova u časopisima sa najvišim uticajem (prvih 10% i 30% časopisa u naučnoj oblasti);
3. Broj i udeo domaćih publikacija u 20% najcitiranijih publikacija u naučnoj oblasti;
4. Broj i udeo monografija (akademske udžbenika) istaknutih inostranih izdavača
5. Broj monografija u nacionalnim, kulturno istorijskim naukama na srpskom jeziku i jezicima nacionalnih manjina i etničkih zajednica;
6. Broj i udeo srpskih naučnika na vodećim međunarodnim konferencijama;
7. Prosečan broj citata po radu, bez samocitata;
8. Ukupan broj citata bez samocitata;
9. Hiršov indeks u odnosu na prethodnu godinu i u periodu od 2016. do 2020. godine.

Pokazatelj (ishodi) – RELEVANTNOST:

1. Broj patentnih prijava i patenata ili drugih oblika intelektualne svojine (domaćih i međunarodnih);
 - 1b. Broj patenata u odnosu na ukupne javne rashode za istraživanja i razvoj
2. Koautorstvo/izum sa istraživačima iz privrede ili javnog sektora;
3. Učešće u poručenim projektima (domaćih ili inostranih naručilaca javnih ili donatorskih organizacija)
4. Udeo projekata koji se ostvaruje uz učešće privatnog ili javnog sektora;
5. Prihod ostvaren od transfera tehnologija državnih istraživačkih organizacija
6. Nivo ulaganja privatnog sektora u osnivanje novih tehnoloških privrednih društava;
7. Prihodi koje istraživači ostvaruju od međunarodnih organizacija i privatnog sektora (domaćeg i međunarodnog).

2. Osiguranje izvrsnosti i dostupnosti ljudskih resursa za nauku i privredu i društvene delatnosti, a u funkciji **dugoročne održivosti naučnoistraživačkog sistema** u Republici Srbiji.

Pokazatelj (ishodi) – IZVRSNOST:

1. Broj istraživača na milion stanovnika;
2. Broj istraživača na ukupan broj zaposlenih stanovnika;
3. Broj mladih istraživača studenata doktorskih akademskih studija;
4. Broj mladih koji su doktorirali;
5. Broj istraživača iz dijaspore koji učestvuju u domaćim naučnoistraživačkim programima;
6. Broj doktora nauka u neakademsom sektoru;
7. Broj istraživača koji su uključeni u tehnološka i druga inovativna privredna društva;
8. Broj istraživača koji su ostvarili mobilnost u zemlji;
9. Broj istraživača koji su ostvarili mobilnost u inostranstvu;
10. Broj stranih studenata na doktorskim i drugim akademskim studijama u Republici Srbiji;
11. Broj inostranih istraživača koji su (su)finansirani iz budžetskih sredstava;
12. Procentualna rodna zastupljenost na različitim nivoima odlučivanja i udeo žena u ukupnom broju istraživača.

Pokazatelj (Uticaj)

1. Procenat finansiranja za istraživanja koje je dostupno za stipendije za mobilnost i stipendije od ukupnih sredstava za finansiranje;
2. Udeo istraživačkih organizacija sa Priznanjem EU za izvrsnost ljudskih resursa u istraživanjima;
3. Udeo kandidata za doktorske studije sa državljanstvom EU ili druge zemlje;
4. Istraživači koji rade u poslovnom sektoru;
5. Udeo ženskih doktoranada (ISCED 6), ženskog akademskog osoblja i žena na pozicijama prvog razreda (profesor) (*She Figures*, na osnovu *Eurostat-a*);

3. Druge mogućnosti za rešavanje problema

U skladu sa sveobuhvatnim reformskim procesom naučno-istraživačke delatnosti, drugih mogućnosti za rešavanje problema nije bilo. Novim Zakonom o nauci i istraživanjima, kao sistemskim zakonom kojim se uređuje oblast nauke i istraživanja u Republici Srbiji urediće se i unaprediti predmetna oblast i dati odgovor na probleme koji su se javili u višegodišnjoj primeni odredbi važećeg Zakona o naučnoistraživačkoj delatnosti („Službeni glasnik RS”, broj 110/2005, 50/2006-ispr., 18/2010 i 112/2015), kao i uraditi prilagođavanje novom predloženom rešenju razvoja nauke, kulture i umetnosti. Novi sistemski zakon predviđa da se opšti interes u naučnoistraživačkoj delatnosti ostvaruje putem programa institucionalnog finansiranja i drugih programa od opšteg interesa, kao i putem projektnog finansiranja preko Fonda za nauku u skladu sa zakonom kojim se uređuje rad tog fonda.

Zakon o Fondu za nauku („Službeni glasnik RS”, broj 95/2018) uređuje opšti pravni okvir za podršku razvoju naučnih istraživanja kroz Programe i projekte Fonda i primene njihovih rezultata radi bržeg kulturnog, društvenog, tehnološkog i ekonomskog razvoja Republike Srbije. Novi Zakon o nauci i istraživanjima obuhvatiće izmene u skladu sa ovim zakonom, a druge mogućnosti za unapređenje odredaba ovog zakona i njihovo usaglašavanje sa drugim propisima, ne postoje.

Pitanje podrške i finansiranja naučnoistraživačke delatnosti, a pre svega pitanje finansiranja programa od opšteg interesa za Republiku Srbiju, odnosno finansiranja naučnoistraživačkog rada istraživača i finansiranje direktnih materijalnih troškova istraživanja u Republici Srbiji uređeno je važećim Zakonom o naučnoistraživačkoj delatnosti (član 98. Zakona). U Republici Srbiji se, na osnovu Zakona o naučnoistraživačkoj delatnosti, finansiranje nauke sprovodi po modelu projektnog finansiranja koji ovako koncipiran nije suštinski kompetitivan, što na duže staze negativno utiče na konkurentnost i ne podstiče i ne stimuliše razvoj nauke, tehnologija i privrede.

Finansiranje naučne delatnosti od strane države bilo je fokus sprovedenog istraživanja Instituta za uporedno pravo koji je uradio studiju „**Uporedna analiza načina finansiranja naučne delatnosti od strane države**” (2018. godina) za potrebe Republičkog sekretarijata za javne politike i Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja. S obzirom na unapređenje regulatornog okvira u ovoj oblasti koje Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja sprovodi, obuhvaćena analiza je razmotrila različite načine i modele finansiranja naučne delatnosti. Studija je obuhvatila deset evropskih zemalja, i to: Austriju, Veliku Britaniju, Irsku, Italiju, Norvešku, Poljsku, Saveznu Republiku Nemačku, Sloveniju, Hrvatsku i Švajcarsku. Razmotrena su sledeća pitanja: izvori prava; položaj naučnoistraživačkih organizacija; modeli finansiranja i budžet koji se izdvaja za nauku.

Cilj istraživanja je bio da pokaže da univerzalni modeli dobre prakse postoje u zemljama različitih pravnih tradicija, naravno uz potrebu prilagođavanja lokalnim kontekstima. Među državama koju su članice Evropske unije ima i bivših jugoslovenskih republika, koje sa Srbijom dele zajedničku pravnu i ekonomsku

tradiciju. S obzirom na ove sličnosti, modeli finansiranja naučne delatnosti razvijeni u ovim državama mogu se u izvesnoj meri adekvatno primeniti i u Republici Srbiji. Jedan od dobrih primera bi svakako bio model Slovenije, koja deli istorijsko i društveno nasleđe, a istovremeno je zemlja koje se nalaze u EU i ima razvijeniju ekonomiju, pa je evidentno reč o zemlji čiji primer Srbija može da iskoristi.

Ova analiza je, između ostalog, kroz svoje preporuke naglasila neophodnost promene pravnog okvira, naglašavajući da se radi o projektnom finansiranju niske kompetitivnosti koje je vremenom preraslo u kvazi-institucionalno. Uzimajući u obzir uporedne modele finansiranja nauke, u Srbiji bi definitivno trebalo primeniti institucionalno finansiranje, koje bi omogućilo stabilnost i razvoj institucija, i projektno finansiranje, koje bi podrazumevalo podršku najboljim istraživačima kroz kompetitivne projekte.

Sprovedena istraživanja predstavljena kroz „**Izveštaj o analizi integriranih politika u Srbiji - Policy mix peer review report on RS**”⁸, takođe daju osvrt na uočene probleme i nedostatke postojećeg sistema i upućuju na ključne izazove u nauci, tehnološkom razvoju i inovacijama sa ciljem uspostavljanja istraživanja zasnovanih na učinku, kao i društva zasnovanog na znanju.

Strategijom naučnog i tehnološkog razvoja⁹ definisan je pravac reforme nauke, kroz Poseban cilj 1. Strategije koji govori o podsticanju izvrsnosti i relevantnosti nučnih istraživanja, za ekonomski razvoj zemlje i društvo. Ovim ciljem je prepoznata potreba promene postojećeg modela finansiranja naučnoistraživačke delatnosti, a Akcionim planom za njeno sprovođenje su utvrđene mere i programi za unapređenje izvrsnosti u nauci i ciljano usmerena istraživanja kroz unapređeni i efikasniji model finansiranja naučnoistraživačke delatnosti koja će doprinositi razvoju privrede i društva u celini. Poseban cilj 3. Strategije govori o uspostavljanje efikasnijeg sistema upravljanja naukom u Srbiji, a Poseban cilj 4. o unapređivanje zakonskog okvira za razvoj ljudskih resursa za nauku i privredu i društvene delatnosti, koje doprinose njenoj dugoročnoj održivosti.

4. Zašto je donošenje zakona najbolje za rešavanje problema?

U svetlu sveobuhvatnog reformskog procesa nauke u Srbiji, i prelaženja na novi kombinovani model finansiranja, kroz prikaz trenutnog stanja, urađenu uporednu analizu, sagledanih drugih mogućnosti za unapređenje naučnoistraživačkog sistema, kao i na osnovu uočenih nedostataka dosadašnjeg modela podrške naučnim istraživanjima, a uzimajući u obzir i istraživački potencijal sa kojim kao zemlja raspolažemo, donošenje novog zakona je najbolje rešenje. Usvajanjem novog Zakona o nauci i istraživanjima, koji je sistemski zakon, stvorice se uslovi za institucionalizovani sistem podrške naučnim istraživanjima, kao i podrška jačanju naučnoistraživačkih institucija u Republici Srbiji, a koji će doprinositi većoj vidljivosti i transparentnosti istraživačkih aktivnosti i boljem iskorišćenju rezultata istraživanja.

Osnivanjem Fonda za nauku kao kao institucije koja će raspisivati javne pozive za finansiranje najkompetitivnijih istraživačkih projekata doprinosice se unapređenju veze između istraživanja, tehnološkog razvoja i privrede, podsticace se i podržavati razvoj društva uopšte, sa ciljem obezbeđenja jasnih uslova i mehanizama za kontinuirani i dugoročni razvoj naučnoistraživačkih i razvojnih aktivnosti u Republici Srbiji. Zakona o nauci i istraživanjima, između ostalog, u sebi mora da sadrži i ovu novinu, a u skladu sa usvojenim Zakonom o Fondu za nauku.

⁸ https://wbc-rti.info/object/document/16270/attach/booklet_pages.pdf

⁹ http://aler.rs/files/STRATEGIJA_naucnog_i_tehnoloskog_razvoja_Republike_Srbije_za_period_od_2016_do_2020_godine_Istrazivanja_za_inovacije_SI_gl_RS_br_25_2016.pdf

Uzimajući u obzir kompleksnost zakonodavnog i institucionalnog okvira podrške naučnoistraživačkoj delatnosti, donošenje navedenog zakona je najbolje i jedino moguće rešenje, a imajući u vidu da se podzakonskim aktima i drugim propisima to ne može učiniti.

5. Na koga će i kako uticati rešenja predložena u zakonu

Navedenim modelom podrške kroz kombinovani model finansiranja ojačaće se i osposobiti naučnoistraživačke organizacije da sprovode i istraživanja sa konkretnim razvojnim ciljevima, zajedno sa istraživanja koja za cilj imaju stvaranje novih znanja. Primenljivost istraživanja ogleda se i u korisnosti rezultata istraživanja za privredni sektor. Ovakvim prenosom znanja poboljšava se vidljivost i status nauke u društvu i pospešuje se privredni rast.

Predložena zakonska rešenja imaće pozitivan uticaj na sva pravna i fizička lica na teritoriji Republike Srbije koja se bave naučnoistraživačkom delatnošću, kao što su univerziteti, visokoškolske ustanove, instituti, ili su korisnici rezultata istraživanja, poput malih i srednjih privrednih društava, industrije, vladinog i nevladinog sektora, civilnih društava i drugih relevantnih udruženja. Uticaće na unapređenje naučnoistraživačke aktivnost pojedinačnih istraživača, povećanje kvaliteta istraživanja kroz rad naučnoistraživačkih i drugih organizacija, saradnje između istraživačkog i privrednog sektora i ostvarenje većeg efekta primene rezultata istraživanja sa ciljem povećanja konkurentnosti na domaćem i inostranim tržištima. Organizaciona rešenja, koja se odnose na tela, odbore i komisije koje učestvuju i doprinose naučnoistraživačkoj delatnosti, a u odnosu na broj članova tela, predlaganje kandidata i njihov sastav, kao i nove nadležnosti, doprineće se efikasnosti njihovog rada, a samim tim i uređenju naučnoistraživačke delatnosti u celini.

Ovim rešenjima će se stvoriti ambijent u kojem će ostvareni rezultati istraživanja pozitivno uticati na širok spektar društvenih aktivnosti, istovremeno doprinoseći i ostvarenju pozitivnog efekata koji će se odraziti na zaposlenost kroz doprinos stvaranju dugoročno održivih i kvalitetno plaćenih visokokvalifikovanih radnih mesta.

6. Troškovi koje će primena zakona izazvati kod građana i privrede, posebno malih i srednjih preduzeća

Potreba za reformama prepoznata je i od strane kreatora politika i od strane naučnoistraživačke zajednice, i preduzeti su koraci za stvaranje preduslova za temeljnu reformu, a akcenat se stavlja na promenu modela finansiranja nauke, kao izuzetno kompleksnog procesa. Shodno tome, može se reći da se **proces finansiranja nauke u Srbiji trenutno nalazi u jednom tranzicionm periodu.**

U Republici Srbiji se, na osnovu važećeg Zakona o naučnoistraživačkoj delatnosti („Službeni glasnik RS”, broj 110/2005, 50/2006-ispr., 18/2010 i 112/2015), finansiranje nauke sprovodi po modelu projektnog finansiranja koji nije suštinski kompetitivno i ne zadovoljava princip podrške najboljima, što na duže staze negativno utiče na konkurentnost i ne podstiče razvoj nauke. Činjenica je da je nastavljena realizacija programa koji su definisani Zakonom i Strategijom naučnog i tehnološkog razvoja 2010-2015, i pored toga što je usvojena nova Strategija naučnog i tehnološkog razvoja Republike Srbije za period 2016. do 2020. - „ISTRAŽIVANJE ZA INOVACIJE”. Ovaj problem opisan je i u Strategiji naučnog i tehnološkog razvoja Republike Srbije za period 2016. do 2020. godine - „ISTRAŽIVANJE ZA INOVACIJE”, kao krovnom razvojnom dokumentu, imajući u vidu da je kao opšti cilj strategije određeno unapređenje efikasnosti i efektivnosti naučnoistraživačkog sistema, dok je prvi poseban cilj Strategije definisan kao

podsticanje izvrsnosti i relevantnosti naučnih istraživanja u Republici Srbiji. Strategija je ukazala na to da je upravljanje naučnim i inovacionim sistemom u Republici Srbiji neefikasno i ne postoji koordinacija između relevantnih institucija, ukazujući na to da izvrsnost naučnih istraživanja, njihova relevantnost za ekonomski razvoj zemlje i društvo u celini nisu dovoljno podržani sadašnjim sistemom finansiranja naučno istraživačke delatnosti.

Finansiranje nauke se trenutno nalazi u svojevrsnom vakuumu imajući u vidu da je Vlada Republike Srbije 6. maja 2016. godine, donela Rešenje o poništenju konkursa novog projektnog ciklusa uglavnom zbog proceduralnih propusta. Takođe se Rešenjem Vlade od 30. novembra 2018. godine proces tekućeg finansiranja istraživača nastavlja do 31. decembra 2019. godine po principu postojećeg projektnog finansiranja („Službeni glasnik RS”, broj 93/2018). U međuvremenu je doneta odluka da se novi projektni ciklus realizuje od strane Fonda za nauku koji je upisan u registar Privrednog suda dana 12. marta 2019. godine rešenjem broj: 4 Fi 160/2019, imenovan je vršilac dužnosti direktora i Upravni odbor Fonda i Naučni savet Fonda i procedura usvajanja opštih akata Fonda), a u skladu sa usvojenim Zakonom o Fondu za nauku („Službeni glasnik RS”, broj 95/2018) i neophodnom promenom modela finansiranja, te prelaskom na institucionalnu podršku naučnoistraživačkim organizacijama i novo kompetitivno projektno finansiranje, po programima Fonda za nauku Republike Srbije.

Predlogom ovog zakona precizirane su odredbe koje se odnose na finansiranje naučnoistraživačke delatnosti koja će se vršiti putem programa institucionalnog finansiranja, drugih programa od opšteg interesa i projektnog finansiranja. Sredstva za institucionalno finansiranje obezbeđivaće osnivači naučnoistraživačkih organizacija. **Istucionalno finansiranje** akreditovanih instituta čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina, jedinica lokalne samouprave i Srpska akademija nauka i umetnosti **obuhvataće**: 1) sredstva za plate istraživača u naučnim zvanjima; 2) sredstva za plate administrativno-tehničkog stručnog i pomoćnog osoblja; 3) sredstva za režijske troškove; 4) sredstva za materijalne troškove istraživanja; 5) sredstva za nabavku, održavanje, amortizaciju i osiguranje opreme; i 6) sredstva za druge troškove naučnoistraživačkog rada.

Novim zakonom će se povećati dostupnost podacima i transparentnost u radu i donošenju odluka kroz primenu međunarodno priznatih standarda dobre prakse, uključujući blagovremeno planiranje i adekvatno korišćenje sredstava, uz primenu principa objektivnosti i odgovornosti.

Primena predloženih zakonskih rešenja neće izazvati direktne troškove kod građana i privrednog sektora. Za sprovođenje ovog zakona obezbeđena su sredstva u budžetu Republike. Bitno je napomenuti da se zapravo ostvaruje **efikasnije trošenje postojećih resursa** koji se ulažu u naučnoistraživački sektor iz budžeta tako što će se primenom novih odredaba ostvariti veći doprinos naučnoj izvrsnosti i relevantnosti za privredu i građane Republike Srbije. Da bi nauka bila još snažniji pokretač razvoja zemlje i kako bi se ostvario puni efekat ove reforme potrebno je unaprediti kvalitet naučnoistraživačkog rada kroz **jačanje naučnoistraživačkih institucija**.

Zakonom o budžetu za 2019. godinu obezbeđena su sredstva za finansiranje Podrške realizacije opšteg interesa u naučnoistraživačkoj delatnosti koja se sprovodi kroz realizaciju aktivnosti u okviru Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, kao što je gore već obrazloženo, kao i planirana sredstva za 2020. i 2021. godinu.

NAZIV PROGRAMSKE AKTIVNOSTI, PROJEKTA		Odobrena sredstva za 2019. iz svih izvora finansiranja	Procena sredstva za 2020.	Procena sredstva za 2021.
O2O1				
Razvoj nauke i tehnologije				
PA	0001	Podrška realizaciji opšteg interesa u naučnoj istraživačkoj delatnosti	14,305,075,000. 00	11,996,745,000. 00
PA	0013	Fond za nauku RS	13,806,228,000. 00	3,412,015,000.0 0
PA	0013	500,000,000.00	3,412,015,000.0 0	3,412,015,000.0 0

Procena ukupnih finansijskih sredstava (tabela) za sprovođenje zakona po godinama je:

- 2019. godine sredstva su obezbeđena u budžetu u iznosu od 14,805,075,000 dinara;
- procena potrebnih finansijskih sredstava za 2020. godinu je u iznosu od 15.408.760.000 dinara, a za 2021. godinu u iznosu od 17.218.243.000 dinara.

Sredstva za sprovođenje zakona u 2020. i 2021. godinu će biti u okviru limita određenog od strane Ministarstva finansija.

Od ukupno procenjenih sredstava za 2020. godinu na programskoj aktivnosti 0001 u ukupnom iznosu od 11,996,745,000 dinara na plate istraživača se odnosi iznos od 6,199,239,000 dinara, preostali iznos se odnosi na direktne materijalne troškove i ostale potrebne troškove koji se finansiraju sa ove programske aktivnosti. Sredstva procenjena za programsku aktivnost 0013 biće namenjena realizaciji Programa Fonda za nauku.

Da bi se obezbedio kontinuitet reformskih procesa u oblasti naučnog i tehnološkog razvoja i ostvarivanja ciljeva postavljenih u Akcionom planu za sprovođenje Strategije naučnog i tehnološkog razvoja Republike Srbije za period od 2016. do 2020. godine - „ISTRAŽIVANJE ZA INOVACIJE”, predmetna oblast je dodatno podržana Zakonom o potvrđivanju sporazuma o zajmu (Projekat za unapređenje konkurentnosti i zapošljavanja) između Republike Srbije i Međunarodne banke za obnovu i razvoj u okviru revidirane Komponente 3, a kako bi se održao kontinuitet reforme javnog sektora u oblasti istraživanja i realizacije Akcionog plana u celini. Takođe, ministarstvo radi na obezbeđenju dodatnih sredstava iz drugih izvora namenjenih za podizanje kapaciteta Fonda za nauku i implementaciju Programa Fonda.

7. Da li pozitivni efekti opravdavaju troškove?

Kako je napred navedeno, primena predloženog zakonskog rešenja neće izazvati troškove kod građana i privrednog sektora, obzirom da je tema donošenje novog Zakona o nauci i istraživanjima uspostavljanje kvalitetnije i efikasnije podrške namenjene naučnoistraživačkoj delatnosti, kojom će se omogućiti prevazilaženje problema koji su uočeni u praksi uz bolje iskorišćenje potencijala i resursa sa kojim raspolazemo.

Pozitivni efekti donošenja Novog zakona su takvi da opravdavaju troškove koji se opredeljuju u budžetu Republike Srbije, jer će nova zakonska rešenja

omogućiti podizanje nivoa kvaliteta naučnoistraživačkog rada, delotvorniji, efikasniji i operativniji rad tela i komisija u sistemu naučnoistraživačke delatnosti.

Pozitivni efekti koji će se ostvariti primenom Zakona:

1. ostvariće se efikasnije i efektivnije trošenje postojećih resursa namenjenih za podršku naučnim istraživanjima sa fokusom na dugoročno održivo ostvarenje primenljivih rezultata istraživanja, kroz osnaživanje naučnoistraživačkih organizacija;
2. sistemsko urađanje i kvalitetnija podrška u upravljanju raspoloživim sredstvima doprineće većem kvalitetu naučnih istraživanja;
3. primena zakonskih rešenja uticaće na povećanje saradnje između istraživačkog i privrednog sektora i ostvarenje većeg efekta primene rezultata istraživanja sa ciljem povećanja konkurentnosti;
4. Republika Srbija će novim sistemskim rešenjem iskoristiti postojeći potencijal, kao što su to uradile zemlje iz okruženja i sveta koje su uspele dugoročno da ostvare efekat razvijene ekonomije, i pokazati da je značaj nauke neophodan za održiv ekonomski rast;
5. reformisani naučnoistraživački sistem će efikasnije odgovarati na potrebe društva;
6. iskoristiće se potencijal za stvaranje novih tehnologija, a kako bi se osigurala dugoročna održivost naučnoistraživačke delatnosti na nacionalnom nivou;
7. Republika Srbija će kao i visokorazvijene zemlje prilagoditi sistem upravljanja naukom koji uključuje poboljšane procese određivanja prioriteta, finansiranja i upravljanja naučnoistraživačkim organizacijama, kroz ocenjivanje naučnog rada u odnosu na njegov efekat na stvaranje novih znanja, ekonomski razvoj i rešavanje društvenih izazova.

Predloženi zakon predstavlja instrument kojim se unapređuje i uređuje oblast podrške naučnoistraživačkoj delatnosti sa ciljem podrške istraživanjima u smislu veće i bolje primene rezultata istraživanja koja doprinose privrednom razvoju zemlje. Dugoročno gledano će dovesti do konkurentnije privrede koja će biti sposobna da uveća budžetske prihode kroz ostvarivanje većih sopstvenih prihoda, a koji se dalje ogledaju i kroz veći priliv u budžet Republike Srbije iz realnog sektora.

8. Da li akt podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišnu konkurenciju?

U skladu sa navedenim, ovaj zakon će stimulisati privrednu aktivnost i povećati tržišnu konkurenciju kroz transfer tehnologija, a kroz realizaciju ciljeva naučnoistraživačke delatnosti, i to: 1) stvaranje novih znanja radi podsticanja društvenog, tehnološkog, kulturnog i ekonomskog razvoja, povećanja društvenog proizvoda i podizanja standarda građana i kvaliteta života; 2) očuvanje i unapređenje opšteg fonda znanja, kao uslova za razumevanje, jačanje i doprinos nacionalnim i svetskim razvojnim procesima; 3) unapređenje ukupnih naučnoistraživačkih kapaciteta, (ljudskih resursa i institucija); 4) podizanje opšteg nivoa tehnologija u privredi i obezbeđivanje konkurentnosti roba i usluga na domaćem i svetskom tržištu; 5) podrška stvaranju inovacija za privredu, i transferu tehnologija i jačanju

inženjerskih kapaciteta sa ciljem stvaranja komparativnih prednosti na globalnom tržištu i promocija preduzetništva; i 6) sistemsko podsticanje saradnje između institucija, kao i mobilnosti istraživača, odnosno istraživačkog i administrativnog osoblja u okviru srpskog, regionalnog, evropskog i globalnog istraživačkog prostora.

9. Da li su zainteresovane strane imale priliku da iznesu svoje stavove?

Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja sprovelo je opsežnu javnu raspravu koja je uključila sve zainteresovane strane, stručnu javnost i građane, i pozvalo ih da se upoznaju sa tekstom Nacrta zakona o nauci i istraživanjima, kao i da daju svoje predloge i sugestije u okviru Javne rasprave koja je sprovedena u periodu od 3. decembra 2018. godine do 3. januara 2019. godine. Pored toga, održan je i niz konsultacija i sastanaka na kojima su sve zainteresovane strane imale priliku da iznesu svoje stavove. Tekst je usaglašen sa svim ključnim akterima u naučnoj zajednici, i uvažene su sve primedbe koje doprinose unapređenju teksta Nacrta zakona, a pogotovu predlozi mladih istraživača sa fakulteta, kao i Zajednice instituta Srbije. Nacrt zakona objavljen je na zvaničnoj internet stranici Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja i na portalu e-uprava.

Nacrt zakona bio je javno predstavljen 10. decembra 2018. godine u Srpskoj akademiji nauka i umetnosti u Beogradu, 12. decembra 2018. godine u Rektoratu Univerziteta u Nišu, 18. decembra 2018. godine u Rektoratu Univerziteta u Novom Sadu i 25. decembra 2018. godine u Rektoratu Univerziteta u Kragujevcu. Pored navedenog Nacrt zakona o nauci i istraživanjima je kroz prezentaciju predstavljen u Zajednici instituta Srbije i na sednici Nacionalnog saveta za naučni i tehnološki razvoj.

Učesnici u javnoj raspravi su bili predstavnici: Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, Srpske akademije nauka i umetnosti, Nacionalnog saveta za naučni i tehnološki razvoj, Zajednice instituta Srbije, svih državnih i privatnih univerziteta u Republici Srbiji, Privredne komore Srbije.

Na e-mail adresu ministarstva nauka@mpn.gov.rs stiglo je ukupno 134 dopisa sa predlozima, primedbama i sugestijama na Nacrt zakona o nauci i istraživanjima i to od: pojedinačno istraživača sa fakulteta Univerziteta u Beogradu, Novom Sadu, Nišu i Kragujevcu, nastavno-naučnih veća fakulteta, grupe istraživača sa fakulteta, Zajednice instituta Srbije, Konferencije Univerziteta Srbije (KONUS), istraživača i naučnih veća iz akreditovanih instituta i drugih pojedinca iz akademske zajednice i članova tela koja se staraju o kvalitetu naučnoistraživačkog rada (Nacionalni savet i Odbor za akreditaciju), kao i drugih zainteresovanih organizacija u okviru akademske zajednice.

Na Nacrt zakona o nauci i istraživanjima (u daljem tekstu: Nacrt zakona), podnete su sledeće primedbe, predlozi i sugestije:

- Najveći broj identičnih primedbi u javnoj raspravi i na formularu podnet je na član 107. i 126. Nacrta zakona od strane istraživača ili grupa istraživača (istraživači sa Univerziteta u Beogradu: Biološki fakultet, Fizički fakultet, Fakultet za fizičku hemiju, Matematički fakultet, Tehnološko-metalurški fakultet, Elektrotehnički fakultet, Farmaceutski fakultet, Stomatološki fakultet, Filozofski fakultet Univerziteta (koji ukazuje da deo naučnih jedinica na tom fakultetu uspešno radi dugi niz decenija i da ima relevantne naučne rezultate); Univerziteta u Novom Sadu: Prirodno-matematički fakultet i Univerziteta u Kragujevcu: Prirodno-matematički fakultet), koji predlažu da se se pored istraživača sa instituta, institucionalnim finansiranjem obuhvate i istraživači sa fakulteta koji su van nastave (član 107.), pri čemu jedni predlažu brisanje člana 126, a drugi da se član 126. izmeni u smislu jasnijeg definisanja radnog statusa i perioda finansiranja zatečenih istraživača u sistemu, kao i da se predvidi mogućnost uključivanja novih.

- Zajednica instituta Srbije (ZIS): u opštim primedbama i sugestijama ukazuje da zvanja istraživača i ekvivalencija zvanja i kriterijumi za izbor u naučna zvanja nisu jasno precizirani i prekomerno su visoki, što posebno važi za društvene i humanističke nauke, te da mogu ugroziti kvalitet i opstanak časopisa i monografija nacionalnog značaja. S toga predlažu da zakon treba da sadrži samo osnove za kriterijume za izbor u istraživačka i naučna zvanja, a podzakonski akti (pre svega budući Pravilnik o sticanju istraživačkih i naučnih zvanja) treba da tu materiju regulišu mnogo detaljnije), kao i da kvalitativni kriterijumi za izbor u ova zvanja ne smeju biti eliminatorni. U pojedinačnim primedbama predlažu da se: u članu 12. stav 2. navede samo akreditovani institutu a ne NIO, stav 2. tačka 3) preformuliše, u tački 11) da se doktorske studije finansiraju u punom obimu, u stavu 4. navede da ministar donosi programe na predlog instituta, u programu vezanom za opremu doda i održavanje i amortizacija naučnoistraživačke opreme; u čl. 51. dodati da se pristup opremi bez naknade omogući NIO koje se finansiraju iz budžeta nauke Republike Srbije; u čl. 65. kod naučnog veća navesti mogućnost angažovanja istraživača u dve NIO sa podeljenim radnim vremenom, odnosno da u naučnom veću instituta mogu biti i oni istraživači sa delimičnim radnim odnosom, iz srodnih institucija najviše do jedne trećine ukupnog broja članova; u čl. 97. dodati i kategoriju zaposlenih na poslovima kojima se ostvaruje sopstveni prihod (ostali zaposleni, ukazujući da ovi zaposleni ostvaruju prihod instituta koji se koristi i za unapređenje naučnoistraživačke delatnosti i treba da pripadaju posebnoj kategoriji na koju se ne odnosi institucionalno finansiranje; u čl. 104. i 106, predlaže se preciziranje odredaba; u članu 107. predlaže se dodavanje tačke 6) sredstva za nabavku, održavanje i osiguranje opreme; dopunu člana 108. stavovima da se zaposleni u institutu koji rade isključivo na poslovima kojima se ostvaruje sopstveni prihod finansiraju samo iz sopstvenog prihoda u skladu sa zakonom i opštim aktom instituta i da instituti kojima je to nepohodno, mogu, pored računa u trezoru, imati poslovni račun i u banci zbog potreba privredne delatnosti.

- Univerzitet u Beogradu: Da je potrebno dodati Konferenciju univerziteta Srbije u grupu tela koja se staraju o kavitetu naučnoistraživačkog rada (u čl. 13.); da treba brisati st. 2 člana 55. jer je pitanje osnivanja univerziteta uređeno Zakonom o visokom obrazovanju; da se u čl. 59. predvidi da u radu upravnog odbora instituta koji su članice univerziteta učestvuje, bez prava glasa, i predstavnik samostalne visokoškolske ustanove u čijem je sastavu institut; da je u čl. 95. U odredbama o Odboru za etiku u nauci, potrebno dodati odredbe da se radi primene Kodeksa, na svakoj akreditovanoj NIO obrazuje odbor za etiku u nauci; da je neophodno obezbediti finansijsku podršku naučnoistraživačkom radu na fakultetima čiji je osnivač Republika Srbija, kroz član 108. Nacrta.

- Konferencija univerziteta Srbije (KONUS) i pojedini fakulteti predlažu da se u članu 13. Nacrta zakona KONUS uvrsti u institucije koje se staraju o obezbeđivanju kvaliteta naučnoistraživačkog rada i razvoju naučnoistraživačke delatnosti u Republici iz razloga što su nastavnici i istraživači sa univerziteta u Srbiji najbrojnija grupa istraživača u naučno-istraživačkoj zajednici Srbije, te da je zbog toga neophodno prepoznavanje KONUS kao jednog od organa koji se staraju o obezbeđivanju kvaliteta naučnoistraživačkog rada i o razvoju naučnoistraživačke delatnosti u Republici Srbiji.

- Istraživači iz akreditovanih Centara izuzetnih vrednosti predlažu da se dopuni Nacrt zakon poglavljem CENTAR IZUZETNIH VREDNOSTI, koje bi sadržalo čl. 60. i 61. važećeg Zakona o naučnoistraživačkoj delatnosti kao i dopuniti odgovarajuće članove koji se odnose na ove centre, a iz Nacrta zakona brisati član 131, jer je njihovo postojanje unutar zemlje odn. naučne zajednice značajan instrument podsticanja izvrsnosti.

- Deo istraživača sa fakulteta i pojedini fakulteti dali su primede na član 55. Nacrta zakona, kojim se predviđa da institut može učestvovati u ostvarivanju studija sa srodnom visokoškolskom ustanovom, da može da organizuje ili učestvuje u

izvođenju programa doktorskih akademskih studija, kao i da institut, odnosno više instituta mogu osnovati univerzitet, ističući kao razlog suprotnost tih odredaba sa propisima o visokom obrazovanju, te predlažu njegovo brisanje. Međutim pojedini istraživači i fakulteti sugerišu da se ovaj član dodatno pojaśni i dopuni sa uslovom da istraživači imaju pedagoške kompetencije (nastavno-pedagoška sposobnost) i da se doda njihovo učešće u master studijama, što se predlaže i za istraživače u članu 95. Nacrta.

- Više instituta i fakulteta, kao i istraživača, predlažu izmene člana 56. Nacrta zakona tako da se samo za institut osnovan kao privredno društvo privatizuje, iz razloga što su naučni instituti koji su organizovani kao ustanove, institucije od javnog značaja i da kao državni imaju ulogu u delatnosti koja je od posebnog značaja za sveukupni razvoj Republike Srbije, te smatraju da je za državu i nauku neuputno da se izvrši privatizacija tih instituta, nakon višedecenijskog ulaganja države u opremu, zgrade, razvoj, a naročito ulaganja države poslednjih godina u opremu, radi daljeg njihovog razvoja.

- U odnosu na član 99. Nacrta zakona koji se odnosi na produžetak radnog odnosa istraživača nakon navršenih 65 godina života, pojedini instituti i naučna veća instituta predložili su da se taj član dopuni tako da se definišu uslovi iz razloga evaluacije njihovog rada nakon tog perioda, dok je određen broj istraživača dao predlog za brisanje odredbe o produžetku radnog odnosa nakon navršenih 67 godina, odnosno zadržati sadašnju zakonsku granicu, kao i da se to produženje ne odobrava za direktora.

- Grupa bibliotekara zaposlenih u akreditovanim naučnoistraživačkim organizacijama, predlaže izmene u članu 44 stav 1. tačka 6), član 46 stav 1. tačka 7) i član 49. stav 1. tačka 10) Nacrta radi usklađivanja sa važećim propisima koji regulišu bibliotečko-informacionu delatnost.

- Forum profesora emeritusa Univerziteta u Beogradu, predlaže dopunu člana 76. Nacrta zakona - da u obavljanju poslova naučnoistraživačke delatnosti, zvanja utvrđena zakonom kojim se uređuje oblast visokog obrazovanja odgovaraju zvanjima utvrđenim ovim zakonom i da zvanje redovni profesor i profesor emeritus odgovaraju - zvanju naučni savetnik, iz razloga usklađivanja sa postojećim, važećim zakonskim aktima i pravilnicima o profesorima emeritusima i njihovim pravima i obavezama.

- Univerzitet u Beogradu - Računski centar, predlaže da se u članu 9. Nacrta Zakona u odnosu na obaveze NIO kod sprovođenja ciljevadoda doda nova tačka koja glasi: „7) da omogući otvoreni pristup rezultatima naučnog rada u skladu sa Platformom za otvorenu nauku MPNT”; da odredbe o obavezama naučnoistraživačkih organizacija treba da prositiču iz definicija iz čl. 4 i 6.; da se un član 12, u delu Programi od opšteg interesa za Republiku, nakon tačke 11, doda nova tačka: „12) Program podrške otvorenoj nauci u skladu sa platformom otvorene nauke”, kao program podrške otvorenoj nauci (sa obrazloženjem da je otvorena nauka međunarodno opšteprihvaćen termin koja u sebi obuhvata slobodan/besplatan pristup naučnoj i obrazovnoj literaturi, otvorene podatke, otvorene inovacije, softver otvorenog koda i sl; da se u članu 29, preformuliše reč repozitorijum u vezi sa donetom Platformom.

- Forum profesora emeritusa Univerziteta u Beogradu, predlaže dopunu člana 76. Nacrta zakona - da u obavljanju poslova naučnoistraživačke delatnosti, zvanja utvrđena zakonom kojim se uređuje oblast visokog obrazovanja odgovaraju zvanjima utvrđenim ovim zakonom, i da zvanje redovni profesor i profesor emeritus odgovaraju - zvanju naučni savetnik, iz razloga usklađivanja sa postojećim, važećim zakonskim aktima i pravilnicima o profesorima emeritusima i njihovim pravima i obavezama.

- Istraživači sa instituta iz oblasti zdravlja (Instituta za onkologiju i Instituta Torlak) predlažu propoznavanje istraživača sa tih instituta i omogućavanje njihovog institucionalnog finansiranja.

- Jedan broj predloga se odnosio na povećanje broja kao i sastav tela koja se

staraju o kvalitetu naučnoistraživačkog rada (Nacionalnog saveta, Komisije za izbor u zvanja, matičnih naučnih odbora), kao i u Odboru za etiku u nauci, predlažući povećanje ukupnog broja i davanje prioriteta u predlaganju, kako bi ravnomerno bilo zastupljeno svih šest naučnih oblasti, sa akcentom na pojedinačne oblasti. Takođe, predloženo je i novo telo zaduženo za kvalitet naučnoistraživačkog rada u pogledu međunarodne saradnje i dijaspora.

- Jedan broj predloga, među kojima je i predlog Fondacije za rešavanje stambenih potreba mladih naljučnika i umetnika Univerziteta u Beogradu, predložio je da se u Nacrtu predvidi i poseban član koji se odnosi na rešavanje stambenih potreba naučnika pod povoljnijim uslovima.

- U postupku javne rasprave iznet je i predlog da se odredbama ovog nacrtu omogući da istraživači angažovani u naučnoistraživačkim organizacijama u inostranstvu, a koji su i državljani Republike Srbije, mogu podnositi prijave za rukovođenje i učešće na projektima koji se finansiraju u skladu sa zakonom kojim se uređuje rad Fonda za nauku Republike Srbije.

Pored navedenih predloga, primedbi i sugestija u okviru Javne rasprave, date su i druge sugestije i predlozi od strane instituta, naučnih veća instituta, matičnih naučnih odbora (za fiziku, matematiku i računarske nauke), članova Nacionalnog saveta za naučni i tehnološki razvoj, članova Odbora za akreditaciju naučnoistraživačkih organizacija, Akademije inženjerskih nauka, pojedinačni fakulteti iz oblasti umetnosti, poljoprivrede, građevine i geografije, RT-RK d.o.o i pojedinačno istraživači, koji se uglavnom odnose na sledeće:

- da se strategija donosi za period od 10 godina iz razloga što predloženi period od 5 godina je prekratak za sprovođenje i realizovanje nacionalne strategije naučnog razvoja;
- da se usklade periodi donošenja planova rada instituta i strategije (oba na pet godina);
- da instituti učestvuju u izradi strateških i drugih dokumentata u naučnoj oblasti kojom se bavi;
- da se u programe od opšteg interesa za Republiku doda novi program za podršku otvorenoj nauci u skladu sa platformom otvorene nauke.
- da se za inženjerske nauke predvidi poseban program u okviru programa od opšteg ineresa i da te nauke budu zastupljene kroz članstvo u Nacionalnom savetu;
- da se omogući reizbor istraživača - pripravnika i istraživača saradnika;
- da se manjim institutima omogući formiranje zajedničkoj naučnog veća;
- da naučno veće bude „naučni“ organ;
- da nauka o umetnosti dobije prepoznatljivo mesto u Nacrtu;
- da se akcenat stavi na razvoj naučnog podmlatka;
- da se u sistemu prepoznaju i nezavisni istraživači van radnog odnosa;
- da se omogući i nepuno radno vreme u institutu, odnosno podela radnog vremena za istraživače koji su izabrani u u nastavna zvanja;
- da sva naučna zvanja budu trajna i
- drugi predlozi u kojima se između ostalog ukazuje na upotrebu pojedinih izraza u terminološkom i normativnom smislu.

Radna grupa Ministarstva koja je učestvovala u izradi Nacrta zakona analizirala je sve primedbe, predloge i sugestije učesnika u javnoj raspravi.

Prihvaćene su primedbe, predlozi i sugestije na sledeće članove Nacrta zakona:

- U potpunosti sve primedbe podnete na član 126. Nacrta, koje se odnose na istraživače na fakultetima tako što je ovaj član preformulisao na način da se svim istraživačima koji su u bazi istraživača a uključeni su na projekte u tekućem ciklusu istraživanja, omogućava finansiranje, a iznađeno je i rešenje za angažovanje novih istraživača na fakultetima. Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja će

nastaviti da finansira naučnoistraživačke aktivnosti svih istraživača u istraživačkim zvanjima angažovanih u NIO i inovacionim centrima do sticanja zvanja doktora nauka. Finansiranje istraživača u istraživačkim zvanjima u NIO biće regulisano posebnim programom Ministarstva u skladu sa ovim zakonom i zakonom koji reguliše rad Fonda za nauku. Ministarstvo će finansirati sve istraživače u naučnim zvanjima trenutno angažovane na fakultetima. Fakulteti i inovacioni centri mogu angažovati nove istraživače u naučnim zvanjima samo u okviru međunarodnih projekata, projekata Fonda za nauku, Fonda za inovacionu delatnost, sopstvenih sredstava kao i iz svih drugih budžetskih sredstava van razdela Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja.

- Da se u Nacrt u članu 4. kao jedno od načela unesu i odredbe koje se odnose na pitanje rodne ravnopravnosti u nauci i učešća u upravljačkim strukturama.

- Na član 12. Nacrta i izvršeno je preciziranje u odnosu na institute i osnivača, tako što je; u stavu 2. u tački 1) kod naziva programa institucionalnog finansiranja navedeno je da se isti odnose na institute čiji je osnivač Republika Srbija, Autonomna pokrajina, jedinica lokalne samouprave i instituta čiji je osnivač Srpska akademija nauka i umetnosti, a koje preciziranje je izvršeno i u odnosu na tačku 3) istog stava; u stavu 3, tačka 7) uneto da se doktorske studije finansiraju u punom obimu, a u tački 11), dodato da program obuhvata i amortizaciju i osiguranje naučnoistraživačke opreme i prostora za naučnoistraživački rad. Dodata je i tačka 14) tako što je predviđen i program stvaranja novog okvira za jačanje nacionalnih kapaciteta Republike Srbije u oblasti inženjerskih nauka.

- Na član 13. Nacrta tako što je Konferencija univerziteta Srbije (KONUS) i Komisija za međunarodnu saradnju i dijasporu uvrštene u tela koja se stara o kvalitetu naučnoistraživačkog rada, uz dodavanje novog člana 29. Nacrta za ovu komisiju.

- Na član 23. Nacrta tako što je dodat stav da se prilikom imenovanja članova Komisije za izbor u naučna zvanja vodi se računa o zastupljenosti svih šest naučnih oblasti.

- Na čl. 44. stav 1. tačka 6), 46. stav 1. tačka 7) i 49. stav 1. tačka 10) Nacrta tako što je dodata formulacija radi usklađivanja sa važećim propisima koji regulišu bibliotečko-informacionu delatnost.

- Na član 55. Nacrta, brisan je stav 2. (tako da instituti ne mogu osnivati univerzitet), a u stavu 3. predviđa se da institut učestvuje u izvođenju master i doktorskih studija.

- Na član 56. Nacrta tako što je precizirano da se mogu privatizovati samo instituti koji su privredna društva.

- Na član 65. Nacrta i izvršena je terminološka izmena kod naučnog veća i umesto „stručni” stavljeno „naučni” organ.

- Na čl. 67. i 71. Nacrta i brisana je odredba o podatku o broju pasoša za strane državljane istraživače.

- Na član 75. stav 5. 6. i 7. Nacrta i izvršeno je preciziranje kategorija (kategorije rezultata potrebne za napredovanje u zvanja), u cilju naglašavanja značaja nauke za srpsko društvo, (a posebno onih naučnih oblasti i disciplina koje se bave proučavanjem društva, kulturnog nasleđa i identiteta) posebno su navedene publikacije nacionalnog značaja, koje su dosadašnjem zakonu bile samo implicitno prisutne ili su u potpunosti izostale.

- Na čl. 82. i 83. Nacrta i izvršene su tehničke korekcije (obuhvaćen termin reizbor radi preciznosti norme)

- Na čl. 84. i 85. Nacrta i izvršena je korekcija (dodato nastavno zvanje i nastavno-naučno veće).

- Član 93. Nacrta preformulisan je na način da i predsednik ulazi u ukupan broj članova Odbora za etiku u nauci.

- U članu 95. Nacrta kod učešća istraživača u izvođenju nastave, pored doktorskih studija, dodate su i master studije kao i da se učešće reguliše i statutom visokoškolske ustanove.

- U članu 97. Nacrta dodato i stručno osoblje u grupaciju zaposlenih u institutu.
 - Član 99. Nacrta vezano za produženje radnog odnosa u pogledu uslova usklađen je približno sa propisima o visokom obrazovanju.
 - Na član 106. Nacrta kod sredstava iz drugih izvora, dodata su i sredstva od realizacije master studija.
 - Na član 107. stav 1. tačka 1. Nacrta - brisana su istraživačka zvanja za institucionalno finansiranje, jer je na sistemski i jednak način rešeno finansiranje ovih zvanja kroz Fond za nauku za sve NIO, kao što je navedeno u revidiranom članu 126, a u stavu 1. dodata nova tačka 5. „sredstva za nabavku, održavanje i osiguranje opreme”.
 - Na član 109. Nacrta, dodato da sredstva koje dobijaju fakulteti iz budžeta za nauku uključuju i troškove održavanja, amortizacije i osiguranja naučnoistraživačke opreme pribavljene budžetskim sredstvima.
 - Na član 117. Nacrta, dodat stav 2. o finansiranju Centara izuzetnih vrednosti (postupak ugovaranja).
 - Na član 128. Nacrta, tako što se obezbeđuje kontinuitet rada organa instituta i tela koja se staraju o kvalitetu naučnoistraživačkog rada i nakon stupanja na snagu ovog zakona.
 - Na član 131. Nacrta, tako što je vraćena procedura akreditacije Centara izuzetnih vrednosti, s tim što će se bliži kriterijumi kao i za institute preneti u podzakonski akt, a finansiranje će se vršiti preko javnog poziva po programu iz člana 12. ovog zakona.
 - Na član 132. Nacrta, tako što je uneta odredba o mogućnosti dodatnog produženja tekućeg ciklusa istraživanja i nakon 31.12.2019. godine, za još godinu dana.
 - Prihvaćeni su predlozi koji se odnose na stvaranje osnova da istraživači angažovani u naučnoistraživačkim organizacijama u inostranstvu, a koji su i državljani Republike Srbije, mogu podnositi prijave za rukovođenje i učešće na projektima koji se finansiraju u skladu sa zakonom kojim se uređuje rad Fonda za nauku Republike Srbije, tako što je dodan novi član 113. Nacrta.
 - Prihvaćeni su i predlozi da se predvidi i poseban član koji se odnosi na rešavanje stambenih potreba naučnika pod povoljnijim uslovima, tako što je dodat novi član 125. Nacrta.
- Nisu prihvaćene primedbe, koje se odnose na:
- Predlog da se u članu 12. kao poseban program predvidi i program kojim se stvara organizacioni okvir za osnaživanje procesa kreiranja javnih politika i zakonskih okvira zasnovanih na činjenicama, kroz primenu naučnog metoda, kao formalna osnova u cilju uspostavljanja savetodavne funkcije naučne zajednice u kreiranju javnih politika, iz razloga što je kreiranje javnih politika uređeno drugim zakonima a za pitanje javnih politika zakonom je obrazovan i poseban sekretarijat.
 - Predlog da se revidira broj članova tela koja se staraju o kvalitetu naučnoistraživačkog rada (čl. 15, 19, 23 i 26 - Nacionalni savet, Odbor za akreditaciju, Komisija za izbor u naučna zvanja i matičnih naučnih odbora), kojim se sugerisalo povećanje ukupnog broja članova (npr. po granama ili naučnim disciplinama sa akcentom na posebnosti pojedinih grana nauka), kao i da se proširi lista institucija koje su predlagači, iz razloga što je u Nacrtu zakona kod predlaganja za sva tela predviđeno da se prilikom imenovanja članova vodi se računa o ravnomernoj zastupljenosti svih šest naučnih oblasti. Istovremeno razlog neprihvatanja je i što povećanje broja radnih tela ili broja članova u javnom sektoru ne bi bilo u skladu sa preporukama državne revizorske institucije.
 - Predlog da se u čl. 19-21. navedu kriterijumi za akreditaciju, iz razloga što su uslovi za obavljanje naučnoistraživačke delatnosti od opšteg interesa utvrđeni u čl. 43-46, kao i uslovi za sticanje statusa instituta od nacionalnog značaja (u čl. 47 do 50), a da će bliži kriterijumi vrednovanja i postupak akreditacije biti predviđeni u

pravilniku koji donosi Nacionalni savet na predlog Odbora za akreditaciju, s tim što prihvaćena sugestija članova tog Odbora da se u pravilnik unese taksativno postupak, kao i da Odbor odredi izvestioca za sednicu Nacionalnog saveta kad se odlučuje o žalbi na odluku Odbora.

- Predlog da se omogući reizbor za istraživačka zvanja (čl. 75. st. 1. i 2), iz razloga što je cilj kako ovog Nacrta, tako i propisa o visokom obrazovanju, da ta kategorija istraživača stekne akademsku titulu doktora nauka, kao i predlog da se u Nacrtu (čl. 75) navedu svi pojedinačni kriterijumi i kvantitativni rezultati za izbor u zvanje, jer Nacrt zakona daje okvir, a bliži usklovi se razrađuju u podzakonskom aktu, koji se donosi uz prethodno pribavljeno mišljenje Nacionalnog saveta kao najvišeg stručnog i savetodavnog tela u sistemu naučnoistraživačke delatnosti i matičnih naučnih odbora kao stručnih tela za sve naučne oblasti, grane i discipline.

- Predlog da se u Nacrtu zakona predvide odredbe o statusu profesora emeritusa u sistemu nauke, iz razloga da su već već stekli status izuzetnih profesora po propisima o visokom obrazovanju, a da su kroz član 76. u odredbama o ekvivalenciji prepoznati u sistemu nauke kad se bave naučnoistraživačkim radom, kao redovni profesori.

- Predlog da se u članu 97. predvidi odredba kojim bi se obuhvatila i kategorija „ostali zaposleni“, iz razloga što ta kategorija nije u duhu odredaba zakona kojim se uređuje rad zaposlenih u javnim službama.

Ministarstvo je razmotrilo sve načelne i pojedinačne primedbe, predloge i sugestije iznete u Javnoj raspravi. Sve primedbe, predlozi i sugestije kojima se unapređuje predloženi tekst Nacrta zakona i koje su u skladu sa ciljevima definisanih Strategijom naučnog i tehnološkog razvoja Republike Srbije za period od 2016. do 2020. godine - Istraživanja za inovacije, kao i u odnosu usvojeni Zakon o Fondu za nauku Republike Srbije i ciljeve uspostavljanja Fonda, ugrađeni su u tekst Nacrta zakona. Imajući u vidu da predloženi Nacrt ima veliki obuhvat, počev od institucionalnog finansiranja nauke, akreditacije, izbora u zvanja kao i pitanja vezana za organe instituta, radne odnose istraživača i dr, procedura analize sugestija, predloga i primedbi zahtevala je učešće svih relevantnih činilaca i time i dogledno vreme za analizu i inegriranje u tekst Nacrta zakona prihvaćenih predloga ili primedbi.

10. Koje će mere biti preduzete da bi se ostvarili razlozi donošenja Zakona?

Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja će po usvajanju Zakona o nauci i istraživanjima raditi na uspostavljanju dugoročnog, održivog obezbeđivanja uslova za kontinuirani razvoj naučnoistraživačkih i razvojnih aktivnosti u Republici Srbiji.

U skladu sa predloženim zakonskim rešenjem sprovedeće se sledeći koraci:

1. Stvaranje okvira za institucionalno finansiranje naučnoistraživačkih organizacija putem Programa institucionalnog finansiranja i drugih programa od opšteg interesa u skladu sa ovim zakonom, kao i putem projektnog finansiranja preko Fonda za nauku u skladu sa zakonom kojim se uređuje rad tog fonda;
2. Urediće se i unaprediti rad organizacija koje obavljaju naučnoistraživačku delatnost;
3. Unapređenje u smislu efikasnijeg i efektivnijeg rad komisija, odbora i drugih stručnih i radnih tela ministarstva;

4. Preciziranje kriterijuma (kategorije rezultata potrebne za napredovanje u zvanja), kao i sprovođenje procedura za sticanje naučnih zvanja;
5. Unapređenje Registar istraživača u smislu otvorenog pristupa sistematizovanim podacima i rezultatima naučnoistraživačkih aktivnosti;
6. Donošenje Kodeksa ponašanja u naučnoistraživačkom radu, kao i obrazovanje Odbora za etiku u nauci;
7. Raspisivanje prvog javnog poziva za finansiranje projekata po Programima Fonda za nauku;
8. Osnajivanje svih aktivnosti na polju međunarodne naučne saradnje, kao i uključenje dijaspore u naučnoistraživački rad u Republici Srbiji i obrazovanje Komisije za međunarodnu naučnu saradnju i dijasporu;

Mere koje će sprovođiti nadležni organ u cilju sprovođenja ovog zakona ugrađene su u tekst Nacrta zakona, a kako bi se obezbedila puna primena istog, u skladu su sa ciljevima definisanim Strategijom naučnog i tehnološkog razvoja Republike Srbije za period od 2016. do 2020. godine - „ISTRAŽIVANJA ZA INOVACIJE” i Akcionim planom za sprovođenje Strategije, i to: Poseban cilj 1: Podsticanje izvrsnosti i relevantnosti naučnih istraživanja u Republici Srbiji, Poseban cilj 3: Uspostavljanje efikasnijeg sistema upravljanja naukom i inovacijama u Republici Srbiji i Poseban cilj 4: Osiguranje izvrsnosti i dostupnosti ljudskih resursa za nauku i privredu i društvene delatnosti.

Posebni cilj 1: Podsticanje izvrsnosti i relevantnosti naučnih istraživanja u Republici Srbiji
Mera 1.1: Jačanje naučno-istraživačkih institucija
Mera 1.2: Uspostavljanje Fonda za nauku
Mera 1.3: Stvaranje okvira za finansiranje kompetitivnih projekata
Mera 1.4: Promena modela finansiranja naučnoistraživačke delatnosti
Mera 1.5: Podsticaj saradnje instituta i fakulteta i partnerstvo sa privredom
Mera 1.6: Jačanje osnovnih istraživanja
Mera 1.7: Jačanje tehničko-tehnoloških istraživanja
Mera 1.8: Unapređenje sistema vrednovanja naučnoistraživačkog rada
Mera 1.9: Razvoj naučnoistraživačke infrastrukture
Mera 1.10: Promovisanje nauke i inovacija
Posebni cilj 3: Jačanje povezanosti nauke, privrede i društva radi podsticanja inovacija
Mera 3.1: Unapređivanje institucionalnog okvira

Mera 3.2: Uspostavljanje strateškog upravljanja naučnoistraživačkim organizacijama
Mera 3.3: Procena mreže javnih naučnoistraživačkih organizacija i utvrđivanje mera za transformaciju javnog naučnoistraživačkog sektora
Mera 3.4: Analiziranje integrisanih politika istraživanja i inovacija i integrisanje u Evropski istraživački prostor
Posebni cilj 4: Osiguranje izvrsnosti i dostupnosti ljudskih resursa za nauku i privredu i društvene delatnosti
Mera 4.1: Unapređivanje zakonskog okvira za razvoj ljudskih resursa
Mera 4.2: Unapređivanje programa doktorskih akademskih studija
Mera 4.3: Unapređenje učešća mladih u naučnoistraživačkom radu
Mera 4.4: Jačanje saradnje sa dijasporom
Mera 4.5: Unapređivanje mobilnosti istraživača
Mera 4.6: Unapređivanje rodne i manjinske ravnopravnosti u nauci i inovacijama

Da bi se u potpunosti ostvarila primena predloženog Zakona **doneće se sledeći izvršni propisi** u nadležnosti Ministarstva.

Ministar će doneti podzakonske akte propisane Zakonom (u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu Zakona):

- Pravilnik o sticanju istraživačkih i naučnih zvanja;
- Pravilnik o kategorizaciji i rangiranju naučnih časopisa;
- Pravilnik o obliku, sadržaju i načinu vođenja Registra istraživača i postupku upisa i brisanja iz registra;
- Pravilnik o obliku, sadržaju i načinu vođenja Registra naučnoistraživačkih organizacija i postupku upisa i brisanja iz registra;

Podzakonski akti kao što su: Pravilnik o sticanju istraživačkih i naučnih zvanja i Pravilnik o kategorizaciji i rangiranju naučnih časopisa (koji su i zavisni jedan od drugog u pogledu kategorija rezultata istraživača) predviđeni su da se donesu u roku od šest meseci iz razloga što je Nacrtom predviđen efikasniji postupak izbora u zvanja. Za najniže naučno zvanje (naučni saradnik) gde se uglavnom cene kvantitativni rezultati predviđeno je da postupak sprovode Matični naučni odbori, a da za dva viša zvanja (viši naučni saradnik i naučni savetnik) postupak sprovodi Komisija. Ovim će se potpuno otkloniti posledice nagomilavanja predmeta i omogućiti istraživačima da u roku ostvare svoja prava na napredovanje u naučnim zvanjima. Imajući u vidu da se rezultati istraživača unose u Registar istraživača, rokom od šest meseci obuhvaćen je i Pravilnik o obliku, sadržaju i načinu vođenja Registra istraživača i postupku upisa i brisanja iz registra, a sledstveno tome i novi Pravilnik o obliku, sadržaju i načinu vođenja Registra naučnoistraživačkih organizacija i postupku upisa i brisanja iz registra.

Programom institucionalnog finansiranja će se definisati uslovi pod kojim će se obavljati institucionalno finansiranje, u skladu sa zakonom.

Izvršni propisi za čije je donošenje nadležna Vlada (u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu Zakona) je nova Strategija naučnog i tehnološkog razvoja Republike Srbije.

Pokazatelji učinka (indikatori) na osnovu kojih će se meriti ostvarenje rezultata naučnoistraživačkih aktivnosti, u skladu sa Akcionim planom za sprovođenje Strategije naučnog i tehnološkog razvoja Republike Srbije za period od 2016. do 2020. godine - „ISTRAŽIVANJE ZA INOVACIJE”, **definisani su tačkom 2. ovog dokumenta** „Ciljevi koji se donošenjem zakona postižu”, a odnosiće se na:

1. Izvrsnost i relevantnost naučnih istraživanja u Republici Srbiji,
2. Izvrsnost i dostupnost ljudskih resursa za nauku, privredu i druge društvene delatnosti u Republici Srbiji.

Osnovni idikatori koje će Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja pratiti:

1. Broj akreditovanih naučnoistraživačkih organizacija po kategorijama (fakulteti i univerziteti, instituti i centri izuzetnih vrednosti);
2. Broj istraživača po kategorijama naučnih zvanja;
3. Broj istraživača upisanih u Registar istraživača;
4. Broj izdatih naučnih publikacija u Republici Srbiji podržanih kroz Program podrške za izdavanje naučnih publikacija i održavanja naučnih skupova;
5. Broj tehničkih rešenja i prijavljenih патената po naučnoistraživačkoj organizaciji i istraživaču;
6. Broj institucionalno finansiranih naučnoistraživačkih organizacija;
7. Procenat realizovanih finansijskih sredstava po Programa institucionalnog finansiranja;
8. Broj naučnoistraživačkih organizacija čiji se projekti finansiraju u okviru programa Fonda za nauku;
9. Broj projekata kroz koje se ostvaruje međunarodna saradnja;

IZJAVA O USKLAĐENOSTI PREDLOGA ZAKONA O NAUCI I ISTRAŽIVANJIMA SA PROPISIMA EVROPSKE UNIJE

1. Predlagač: Vlada

Obrađivač: Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja

2. Naziv propisa: PREDLOG ZAKONA O NAUCI I ISTRAŽIVANJIMA
(Draft Law on Science and Research)

3. Usklađenost propisa sa odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, sa jedne strane, i Republike Srbije sa druge strane („Službeni glasnik RS”, broj 83/08) (u daljem tekstu: Sporazum), odnosno sa odredbama Prelaznog sporazuma o trgovini i trgovinskim pitanjima između Evropske zajednice, sa jedne strane i Republike

Srbije, sa druge strane („Službeni glasnik RS”, broj 83/08) (u daljem tekstu: Prelazni sporazum).

a) Odredba Sporazuma i Prelaznog sporazuma koja se odnose na normativnu sadržinu propisa: U članu 112. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropske zajednice i njenih država članica i Republike Srbije (SSP) utvrđena je saradnja u oblasti istraživanja i tehnološkog razvoja kojom su posebno obuhvaćene prioritetne oblasti povezane sa pravnom tekovinom Evropske unije u ovoj oblasti i podsticanje naučne saradnje. Iz tog razloga, aktivnosti Republike Srbije u oblasti istraživanja i tehnološkog razvoja redovno se nadgledaju i doprinose Integracija u Evropski istraživački prostor i Inovacionu uniju - nacionalne politike, instrumenti, statistika u oblasti istraživanja i tehnološkog razvoja.

b) Prelazni rok za usklađivanje zakonodavstva prema odredbama Sporazuma i Prelaznog sporazuma: U skladu sa rezultatima pregovora u ovom poglavlju Republika Srbija ne zahteva specifična prilagođavanja u ovom poglavlju i ne traži prelazne odredbe za sprovođenje pravnih tekovina EU.

v) Ocena ispunjenosti obaveze koje proizlaze iz navedene odredbe Sporazuma i Prelaznog sporazuma: /

g) Razlozi za delimično ispunjavanje, odnosno neispunjavanje obaveza koje proizlaze iz navedene odredbe Sporazuma i Prelaznog sporazuma: /

d) Veza sa Nacionalnim programom za integraciju Republike Srbije u Evropsku uniju: /

4. Usklađenost propisa sa propisima Evropske unije: /

5. Ukoliko ne postoje odgovarajuće nadležnosti Evropske unije u materiji koju reguliše propis, i/ili ne postoje odgovarajući sekundarni izvori prava Evropske unije sa kojima je potrebno obezbediti usklađenost, potrebno je obrazložiti tu činjenicu. U ovom slučaju, nije potrebno popunjavati Tabelu usklađenosti propisa. Tabelu usklađenosti nije potrebno popunjavati i ukoliko se domaćim propisom ne vrši prenos odredbi sekundarnog izvora prava Evropske unije već se isključivo vrši primena ili sprovođenje nekog zahteva koji proizilazi iz odredbe sekundarnog izvora prava (npr. Predlogom odluke o izradi strateške procene uticaja biće sprovedena obaveza iz člana 4. Direktive 2001/42/EZ, ali se ne vrši i prenos te odredbe direktive).

/

6. Da li su prethodno navedeni izvori prava EU prevedeni na srpski jezik?

/

7. Da li je propis preveden na neki službeni jezik EU?

Ne

8. Učešće konsultanata u izradi propisa i njihovo mišljenje o usklađenosti.

Ne.

